

Skolens kanon

Skjønnlitterært mangfold i læreverker og klasserom

Guro Fosslies masteroppgave handler om den litterære kanon i skolen. Hun undersøkte hvilke tekster et utvalg lærere har brukt i sin norskundervisning i løpet av ungdomsskolen, og så på hvordan disse tekstene representerer ulike mangfoldsvariabler. Hun så videre på hvilke tekster som finnes i disse lærernes læreverker, og hva slags mangfold som finnes i læreverket. Hun var interessert i å finne ut hvilke tekster lærerne har valgt, hvilke tekster lærerne har valgt bort, og hvilke tekster de har supplert med.

I masteroppgaven gjorde Fosslie en kvantitativ studie av tekstutvalget i tre læreverker og hos ni informanter, innledet av en redegjørelse om kanonbegrepet i lys av feministisk litteraturteori og litteraturdidaktikk.

Problemstillingen er brutt ned i fire forskningsspørsmål.

- Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen i et utvalg tekstsamlinger for norsk på ungdomstrinnet?
- Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen hos et utvalg norsklærere på ungdomstrinnet?
- Hva er relasjonen mellom læreverkenes og lærernes tekstutvalg? På hvilken måte ivaretar tekstutvalget ulike mangfoldsperspektiv?

Ved å analysere tekstsamlinger for ungdomstrinnet i tre læreverker, fant hun at det er fem tekster og ti forfattere som går igjen i læreverkene i så stor grad at vi kan definere dem som skolekanoniserte.

Hun fant at seks tekster og fire forfattere går igjen i så stor grad at vi kan definere dem som kanoniserte hos informantene. Tre av tekstene er overlappende med de skolekanoniserte tekstene i læreverkene. Verkenes som er kanoniserte, har vært det i lang tid, mens forfattere er i en mer dynamisk posisjon, der også nyere forfattere kanoniseres. Utover det at de mest hyppige forfatterne ikke er de samme i læreverkene og hos informantene, viser funnene også en relasjon som varierer stort fra informant til informant. Andelen tekster informantene henter fra læreverkene er høyst ulik, fra 22% til 100%.

Ved å vurdere en rekke mangfoldsvariabler i læreverkene og hos informantene, viste Fosslie i masteroppgaven at perioder og sjangre i de kanoniserte verkene representerer et forholdsvis bredt mangfold, med relativt god representasjon av ulike kategorier; både klassikere og samtidstekster tilbys, hvilket gir elevene et tekstutvalg de både kan relatere seg til, og som utfordrer dem. Funnene viser imidlertid videre at tekstutvalget representerer et smalt geografisk utvalg, med et snevert språklig utvalg og en skeiv fordeling mellom målformene våre, og at det domineres av mannlige forfattere, med et sterkt begrenset utvalg kvinnelige forfattere, både av eldre og nyere tekster.

Guro Stefanussen Foslie

Skolens kanon

Skjønnlitterært mangfold i læreverker og klasserom

Masteroppgave i Norskdidaktikk - LMN55006

Veileder: Beret Wicklund og Gustaf Bernhard Uno Skar

Trondheim, mai 2018

«Enhver har, eller burde ha, en liste beregnet på den dag man på flukt fra sine fiender havner på en øde øy, eller når man hinker vekk etter at krigen er slutt, for å tilbringe resten av sin tid med å lese. Hvis jeg kunne få med meg én bok, ville det være en samleutgave av Shakespeare; hvis to, skulle den andre være Bibelen. Hvis tre? Der begynner vanskeligheten»

- *Harold Bloom*

Sammendrag

Den litterære kanon er en omdiskutert side ved norskfaget, og er ikke innlemmet i dagens læreplan. Hvilke tekster er det da som tilbys i læreverkene, samt implementeres i lærernes undervisning? Hvilket mangfold representerer tekstutvalget? Dette er de grunnleggende spørsmålene som tas opp i oppgaven. Studien kartlegger og analyserer skjønnlitterære utvalg og tilhørende kanoniseringstendenser i et utvalg norskfaglige tekstsamlinger for ungdomsskolen, samt i praksis hos et utvalg lærere. Tekstutvalget analyseres videre i lys av en rekke mangfoldsvariabler, der fordelingen mellom ulike faktorer kartlegges. De empiriske dataene består av ni læreres skjønnlitterære tekster brukt i undervisning fra 8.-10.trinn. Videre består de av tekstene i disse lærernes norskverk, altså tre norskverk for ungdomsskolen, der alle har en eller to tekstsamlinger for hvert trinn. Analysen viser at det finnes en skolekanon i læreverkene og en implementert kanon blant informantene, bestående av et visst utvalg forfattere og verk. Funnene viser videre at mangfoldet varierer stort, noe som diskuteres i lys av litteraturdidaktiske ståsted og feministisk litteraturteori. Studiens konklusjon er at det finnes en skolekanon som danner en felles referanseramme for de fleste norske elever. Studien konkluderer videre med at tekstutvalget som foreligger imøtekommer krav fra ulike litteraturdidaktiske ståsted, og svarer godt på fordringer om å tilby tekster som er både utfordrende og relevante for elevenes liv, ved at både klassikere og samtidstekster presenteres. Den konkluderer til slutt med at tekstutvalget som foreligger ikke imøtekommer den feministiske litteraturteoriens kritikk, da tekstutvalget som foreligger har en gjennomgående liten andel kvinnelige forfattere.

Forord

Å skrive denne masteroppgaven har vært et fantastisk prosjekt. Det å få muligheten til å fordype seg i et valgfritt område av faget jeg brenner mest for, er mest sannsynlig noe jeg ikke vil få muligheten til igjen. Jeg er takknemlig over året som har gått, og ser tilbake på et enormt timetall der jeg har kost meg med å organisere, strukturere og produsere. Takket være mine dyktige veiledere Beret Wicklund og Gustaf Skar har prosjektet også fått jevnlig innspill, som har hevet oppgaven til et nivå jeg er stolt over. Tusen takk for stort engasjement, innsiktsfull tilbakemelding og grundig oppfølging. Jeg vil også takke veiledningsgruppa mi; takk Iris, Camilla, Tonje, Tatjana, Ann-Sylvi og Silje. Takk for all interesse for prosjektet, for spennende diskusjoner og ikke minst - uvurderlig støtte i de stundene motivasjonen har skrantet.

En spesiell takk må også rettes til min aller beste Rune, som ikke bare har støttet meg på obligatorisk vis, men i tillegg har korrekturlest hele oppgaven og gitt innspill til alle døgnets tider.

Trondheim, april 2018.

Guro Foslie

Innholdsfortegnelse

Tabeller	6
Aktualitet	7
<i>Læreverkene og kanondebatten</i>	7
<i>Problemstilling og studiens struktur</i>	9
Del 1: Den litterære kanon i skolen	11
Litteraturen og den litterære kanon i et historisk blikk	12
<i>Et omdiskutert kanonbegrep</i>	12
<i>Den litterære kanon i skolen og læreverkene</i>	15
<i>Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen</i>	17
<i>Læreplanverket for Kunnskapsløftet</i>	18
Den litterære kanon i et mangfoldsperspektiv	20
<i>Feministisk litteraturteori</i>	20
<i>En ekskluderende litterær kanon</i>	21
<i>Minoritetsgrupper i litteraturen</i>	24
<i>Målformer i ubalanse</i>	26
<i>Hva er lærerens rolle i det hele?</i>	26
<i>En mindre detaljert læreplan for mer likt innhold</i>	28
Litteraturredidaktikkens perspektiv	30
<i>Leselyst eller tekstvitenskap?</i>	30
<i>Hva skal barnet lese?</i>	31
<i>Kanon i et dannelsesperspektiv</i>	33
<i>Lesing i et flerkulturelt klasserom</i>	34
Oppsummering	36
Del 2: Min forskning	37
Materiale og metodiske valg	38

<i>Datainnsamlingsmetoder</i>	38
<i>Utforming av spørreskjema</i>	39
<i>Valg av informanter</i>	40
<i>Valg av læreverker</i>	41
<i>Analysemetoder</i>	42
<i>Metodediskusjon</i>	44
Analyse og drøfting	47
<i>Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen i et utvalg tekstsamlinger for norsk på ungdomstrinnet?</i>	47
Oppsummering	50
<i>Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen hos et utvalg norsklærere på ungdomstrinnet?</i>	51
Oppsummering	57
<i>Hva er relasjonen mellom læreverkenes og lærernes tekstutvalg?</i>	58
Eksempel: <i>Kontekst</i> og to utvalgte informanter	59
Oppsummering	63
<i>På hvilken måte ivaretar tekstutvalget ulike mangfoldsperspektiv?</i>	64
Oppsummering	81
Litteraturliste	89
Vedlegg	97
<i>Vedlegg 1: Forespørsel om intervju til rektorer i Trondheimsskoler</i>	97
<i>Vedlegg 2: Forespørsel om intervju på facebookgruppa «Undervisningsopplegg ungdomstrinn»</i>	98
<i>Vedlegg 3: Infoskriv til informanter i Trondheimsskoler</i>	99
<i>Vedlegg 4: Intervjuguide</i>	100
<i>Vedlegg 5: Tekster i læreverker</i>	101
<i>Vedlegg 6: Tekster hos informanter</i>	108

Tabeller

Tabell 1: Informanter	40
Tabell 2: Titler i tre læreverker	48
Tabell 3: Forfattere med seks eller flere ulike tekster i læreverkene	49
Tabell 4: Mest hyppig brukte forfattere i læreverkene	49
Tabell 5: Titler hos seks eller sju informanter	51
Tabell 6: Tekster hos fem informanter	53
Tabell 7: Tekster hos fire informanter	53
Tabell 8: Forfattere med tre eller flere ulike tekster hos informantene	54
Tabell 9: Mest hyppig brukte forfattere hos informantene	54
Tabell 10: Informantenes tekster og andel forfattere fra L97	56
Tabell 11: Informanter og læreverk	58
Tabell 12: Perioder i Kontekst og hos informant 1 og 4	59
Tabell 13: Sjangergrupper i Kontekst og hos informant 1 og 4	60
Tabell 14: Geografisk område i Kontekst og hos informant 1 og 4	61
Tabell 15: Språk i Kontekst og hos informant 1 og 4	61
Tabell 16: Målform i Kontekst og hos informant 1 og 4	62
Tabell 17: Kjønn i Kontekst og hos informant 1 og 4	62
Tabell 18: Perioder i læreverk og hos informanter	65
Tabell 19: Sjangergrupper i læreverk og hos informanter	66
Tabell 20: Sjangergruppe og periode i læreverk	67
Tabell 21: Sjangergruppe og periode hos informanter	67
Tabell 22: Geografisk område i læreverk og hos informanter	69
Tabell 23: Språk i læreverk og hos informanter	71
Tabell 24: Målform i læreverk og hos informanter	72
Tabell 25: Sjangergruppe og målform i læreverk	73
Tabell 26: Sjangergruppe og målform hos informanter	74
Tabell 27: Kjønn i læreverk og hos informanter	75
Tabell 28: Periode og kjønn i læreverk	76
Tabell 29: Periode og kjønn hos informanter	77
Tabell 30: Sjangergruppe og kjønn i læreverk	78
Tabell 31: Sjangergruppe og kjønn hos informanter	78
Tabell 32: Målform og kjønn i læreverk	80
Tabell 33: Målform og kjønn hos informanter	80

Aktualitet

Skjønnlitteraturen har tradisjonelt vært en sentral og selvsagt del av norskfaget. Med *Læreplanverket for Kunnskapsløftet i grunnskoleopplæringen og videregående opplæring* ble imidlertid mange av de definerte og selvsagte områdene innen faget visket ut. Læreplanen gikk fra å være omfangsrik og detaljert, til å være mer overordnet med rom for tilpasninger. I dag jobber Utdanningsdirektoratet med å utvikle en ny læreplan, der rammene for innholdet settes av *kjerneelementer* i hvert enkelt fag (Utdanningsdirektoratet, 2017a). Friheten *Kunnskapsløftet* medførte, som nå ser ut til å videreføres i den kommende læreplanen, har vært omdiskutert. Der mangelen på føringer for noen oppleves som handlingsrom - som intendert - kan det for andre oppleves som utfordrende og svevende. Med frihet kommer ansvar, og flere har vært skeptiske til hvorvidt dette er et ansvar lærere har tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å realisere – særlig når mange lærere underviser i fag de ikke har utdanning i (Grande, 2017). Denne metodefriheten gjør det aktuelt å kartlegge hvilke skjønnlitterære tekster som faktisk tilbys og brukes i norskfaget, ved inngangen til en ny læreplan.

Læreverkene og kanondebatten

I møte med en læreplan med få føringer, er det naturlig for norsklærerne å søke til læreverkene når de skal velge hvilke tekster de skal jobbe med i norskfaget. Læreverkene er det dominerende læremidlet lærere bruker som støtte i undervisningen (Jelstad, 2016). Bøkene har vært et naturlig mellomledd mellom læreplan og praksis i mer enn 250 år, og måtte i 100 år ratifiseres av en offentlig godkjenningsordning (Skjelbred et al, 2017, s. 9; Meld. St. 28 (2015-2016), s.75). Da ordningen ble avskaffet i 2000, ble dette begrunnet med at det var skolen og den enkelte lærer som burde ha ansvar for å legge opp undervisningen. Skolene skulle oppmuntres til å variere mellom ulike kilder, og stimulere til lærebokkritikk av eksisterende lærebøker. Det ble nå opp til det enkelte forlag å sørge for kvalitetskontroll av innhold, likestilling og språklig kvalitet i lærebøkene (Meld. St. 28 (2015-2016), s.75).

En av dem som har vært skeptisk til læreverkene er litteraturanmelder Knut Hoem. Hoem initierte i årsskiftet 2016/2017 en omfattende debatt om læreverkene og

litteraturundervisningen i norskfaget i skolen i dag. Hoem mente at norskfaget burde «forsyne barna med de bokhyllene de ikke nødvendigvis har hjemme» (Hoem, 2017), og stilte blant annet spørsmål ved hvordan vi kan sikre at barna våre får felles opplevelser i norsktimene. Hans konklusjon var at norskfaget trenger en pensumliste med litteratur alle grunnskoleelever skal kjenne til. Dette har vi brukt å ha i læreplanene fram til *Kunnskapsløftet*. En slik liste, altså en oversikt over tekster man bør bruke i skolen, kan defineres som en *skolekanon* (Aamotsbakken, 2003, s. 6). Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen og Høyres programkomité fulgte på nyåret opp Hoems utspill med å foreslå å nedsette et utvalg for å etablere en *kulturkanon*, noe Danmark gjorde i 2005-2006 (Borud & Aldridge, 2017). Kunnskapsministeren begrunnet behovet med at «den norske kulturarven må vitaliseres og aktualiseres for hver generasjon» (Borud & Aldridge, 2017). Programkomiteens forslag ble imidlertid nedstemt på Høyres landsmøte i mars 2017 (Ruud & Moe, 2017). Motstanden ble begrunnet med at dette ikke er et initiativ som bør gjennomføres av det offentlige.

Skolens kanon er dermed et ansvar som ligger hos forlagene og lærerne. I 1984 ble det bestemt at godkjenningen av lærebøker og –midler skulle betraktes opp mot læreplanen, i motsetning til tidligere, da de ble godkjent for en femårsperiode. Læreplanen fikk da høyere status. Den skulle foreskrive skolens mål, innhold, arbeidsmåter og organisering, noe som igjen la grunnlaget for utformingen av lærebøkene. Da L97 kom, var planen så detaljert og omfattende at godkjenningsordningen nærmest ble gjort overflødig (Bratholm, 2001). Opphevingen av ordningen ble likevel ikke møtt uten motstand da den endelig ble vedtatt i 2000; en rekke organisasjoner med interesse for å ivareta tilstedeværelsen av tekster av marginaliserte grupper i læreverkene, var kritiske. Inkludering av marginaliserte grupper var nemlig et av ansvarsområdene i den tidligere offentlige godkjenningsordningen av lærebøker, som blant annet krevde likestilling mellom kjønnene (Bratholm, 2001). Det ble imidlertid presisert i forslaget at den språklige kvaliteten og likestillingen i framtidige læreverk skulle ivaretas gjennom Læreboknormalen og Likestillingsloven, som et forsøk på videre sikring av noen av kravene i godkjenningsordningen. Med bortfallet av både leseforslag i læreplanen, og godkjenningsordning for læreverkene, er det en risiko for at litteratur skrevet av representanter for etniske minoriteter, kvinner eller nynorskbrukere, ikke får en sikker posisjon i litteraturen som blir brukt i skolen.

Da godkjenningsordningen ble avskaffet, fikk lærerne som nevnt større valgfrihet og større ansvar. Det er nå den enkelte lærer som må sørge for at det blir undervist i de ulike emnene i læreplanen - også dersom de ikke blir dekket i læreverkene. Det blir også anbefalt at læreren benytter seg av andre læremidler enn læreverkene, som digitale læremidler og lokalt lærestoff, og er kritisk til eksisterende læreverk. Likevel viser det seg som nevnt at læreboka fortsatt er det dominerende læremiddelet i undervisning.

Problemstilling og studiens struktur

I dagens læreplan i norsk finnes det altså ingen eksplisitte forslag til forfattere eller tekster elevene skal lese i skolen. Ansvar for alle valg av læreverk, -midler og metoder ligger hos læreren. Førsteamanuensis i norsk, Hallvard Kjelen (2018, s. 72), hevder at nasjonallitteraturen ble «gravlagt» med overgangen til *Kunnskapsløftet*, og at det nå er uklart hva litteraturundervisning i skolen skal bestå av. Av denne grunn er det interessant å kartlegge hvilke forfattere og tekster som faktisk brukes i skolen, og hvorvidt tekstutvalget ivaretar de marginaliserte gruppene godkjenningsordningen ikke lenger beskytter. Jeg har derfor ønsket å finne svar på følgende problemstilling: *Hvilke tekster går igjen i et utvalg læreverk og i undervisningen til et utvalg norsklærere i ungdomsskolen, hva er relasjonen mellom lærernes utvalg og læreverkenes, og hvilket mangfold representerer tekstutvalget?*

For å finne svar på dette, har jeg intervjuet ni lærere i ungdomsskolen. Jeg har kartlagt hvilke tekster de har brukt i løpet av 8.-10.klasse med sitt siste kull, og organisert disse tekstene etter en rekke variabler. Videre har jeg studert læreverkene de har brukt, og sammenlignet lærernes tekstutvalg med hva som finnes i læreverket. Jeg har vært særlig interessert i å se hva de velger, og å studere mangfoldet i utvalget. Mangfold defineres av Språkrådet som «et stort og variert antall av noe» eller «det å inneholde stor variasjon» (Språkrådet, 2017). I denne sammenhengen har jeg avgrenset det til å gjelde opprinnelsesperiode, sjanger, geografisk område, språk, målform og forfatterens kjønn. Ved å kategorisere tekstene etter disse kriteriene, har jeg hatt som mål å kartlegge hvordan tekstutvalget ivaretar ulike mangfoldsperspektiv, samt undersøke hvordan tekstutvalget ivaretar kriteriene i den tidligere godkjenningsordningen. Jeg har tilnærmet meg problemstillingen ved å bryte den ned i fire forskningsspørsmål:

- *Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen i et utvalg tekstsamlinger for norsk på ungdomstrinnet?*
- *Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen hos et utvalg norsklærere på ungdomstrinnet?*
- *Hva er relasjonen mellom læreverkene og lærernes tekstutvalg?*
- *På hvilken måte ivaretar tekstutvalgene ulike mangfoldsperspektiv?*

Forskningsspørsmålene mine dreier seg med andre ord om hvilke tekster som blir gjort tilgjengelige av forlag og lærere for elever. Derfor innleder jeg oppgaven med et kapittel med en historisk gjennomgang av den litterære kanon, fra begrepets opprinnelse fra 1700-tallet, til dets posisjon i dagens samfunn og skole. Det historiske perspektivet danner et grunnlag for å drøfte dagens situasjon. Videre vil jeg gjøre rede for kanonlitteraturen i et litteraturteoretisk og -sociologisk syn, med fokus på feministisk litteraturteori. Feministisk litteraturteori er en teori tett knyttet til mangfold, som er sentralt i min studie. Da den litterære kanon historisk sett har vært mannstung, er det interessant å drøfte kanonbegrepet fra et feministisk ståsted. Den feministiske litteraturteorien danner videre et grunnlag for å drøfte og forstå hvilke syn som finnes på hva slags litterære utvalg lærere bør gjøre. Et annet argument for å koble studien til feministisk litteraturteori er at den så tydelig kritiseres av Harold Bloom, som er en sentral stemme i kanondebatten. Jeg vil videre gjøre rede for litteraturutvalget og kanonproblematikken i lys av litteraturdidaktikken, som er norskdidaktikkens gren for hva slags plass nettopp litteraturen skal ha i undervisningen. Slik suppleres det feministiske ståstedet med et didaktisk perspektiv på valg av litteratur i undervisning.

I oppgavens andre del presenterer jeg min egen forskning. Denne delen innledes av et metodekapittel der jeg redegjør for hvordan og hvorfor jeg har gått fram som jeg har. Deretter presenterer jeg funnene i analysekapittelet, hvor jeg gjennom beskrivelse, analyse og tolkning viser hvilke tekster som går igjen hos et utvalg norsklærere i ungdomsskolen og i læreverkene de bruker. Jeg organiserer det ved hjelp av ulike variabler som viser hvilken fordeling tekstene har mellom ulike mangfoldsfaktorer. Jeg drøfter funnene underveis i kapittelet, før jeg konkluderer med svar på problemstillingen og forskningsspørsmålene. Med utgangspunkt i svarene diskuterer jeg til slutt didaktiske implikasjoner for norskfaget generelt, og litteraturundervisningen spesielt, som kan følge av funnene jeg har kommet fram til.

Del 1

Den litterære kanon i skolen

Litteraturen og den litterære kanon i et historisk blikk

Begrepet *kanon* kommer fra det semittiske ordet *kanna*, som betyr *stang*. Ordet har i gresk avledning betydningen *målestokk* eller *rettesnor* (Sæterbakken & Larsen, 2009, s. 7). Det har historisk vært et religiøst uttrykk for et snevert utvalg av tekster som grunnlag for den rette lære (Berg Eriksen, 1995, s. 8). Som en del av sekulariseringsprosessen på 1700-tallet ble begrepet brukt i en bredere forstand, om særlig verdifulle forfattere. Kanonbegrepet omhandler nå det utvalget av litterære forfattere eller bestemte verk som utgjør en nasjonallitteratur (Berg Eriksen, 1995, s. 8). Begrepet fikk en renessanse i Norge på 1990-tallet, da den amerikanske litteraturprofessoren Harold Bloom publiserte den omdiskuterte antologien *Vestens litterære kanon*, som førte til stor debatt. I Norge ble debatten fulgt opp av idéhistoriker Trond Berg Eriksens *Nordmenns nistepakke*. Han definerer kanoniske tekster som tekster som «befester sin plass gjennom omtale og henvisninger», og som er en miniatyrytelse eller et sammendrag av kulturen den er en del av (Berg Eriksen, 1995, s. 13). Litteraturprofessor Hans Hanssen Skei (2018) drar inn skolens posisjon i sin definisjon, der han definerer kanon som «et utvalg litterære verker innenfor en kulturkrets som gjennom tidene er blitt vurdert som mønstergyldige, og som leses i skoler (...)». Her kommer begrepet skolekanon inn, som av litteraturprofessor Bente Aamotsbakken (2003, s. 6) defineres som en egen gren av kanon. Hun beskriver skolekanon som en snevrere kanon enn den generelle kanon, med et mer begrenset tekstutvalget, valgt på bakgrunn av didaktiske og pragmatiske hensyn. Aamotsbakken kaller skolens kanon den viktigste kanon i vår tid, fordi den er allemannseie, i form av at store deler av de som vokser opp blir introdusert for den (Aamotsbakken, 2003, s. 9).

Et omdiskutert kanonbegrep

Bloom (2007, s. 42) og litteraturprofessor Erik Bjerck Hagen (et al., 2007, s. 7) er enige om at ingen i dag har autoritet til å definere en litterær kanon. Likevel er det flere som har gjort et forsøk på å definere en norsk litterær kanon, blant andre nevnte Trond Berg Eriksen. Berg Eriksen er opptatt av at en kanon må oppfattes som en hypotetisk gest; et forslag med åpenhet for endring og utvikling. Han har definert fem betingelser for en nasjonal kanon. Foruten at den må være hypotetisk, må den synliggjøre felles

referanser, være inkluderende uten å gi avkall på kravet om forenkling, være uten et dominerende sentrum hva gjelder sjanger og epoke, og ha kvalitetskrav (Berg Eriksen, 1995, s. 66). Da Nordisk Ministerråd laget sin nordiske kanonliste i 2008, hadde de fire kriterier for tekstutvalget; forfatteren måtte ha en eksisterende og bevart klassikerstatus, teksten måtte appellere til unge i dag, teksten måtte si noe signifikant om det gjeldende land eller tidsepoke den var blitt til i, samt ha motiviske og tematiske likheter med andre tekster i utvalget, slik at de kunne danne utgangspunkt for en diskusjon (Rasmussen, 2014, s. 87f).

Forfatter Jan Kjærstad peker på at det er forskjell på en forsøkt definert kanon, og en faktisk kanon; han understreker at selv om det går an å lage en normativ kanonliste, betyr ikke det at den er deskriptiv – at den faktisk *er* kanon (Kjærstad, 2007, s. 372). Han sier videre at en normativ kanon ikke består av de beste bøkene, men av de *påstått* beste bøkene, og fordi kvalitet er subjektivt, må en kanon være subjektiv. Den er også vilkårlig, og et resultat av en rekke kompromiss mellom mange personer, som mest sannsynlig har ulike litteratursyn. Kjærstad tegner et skille mellom det han kaller en offisiell og en reell kanon. Han beskriver en offisiell kanon som et forsøk på å nærme seg en objektiv kanon, og en reell kanon som en subjektiv kanon – «et slags destillat av summen av norske leseres skjellsettende litterære opplevelser» - uavhengig av kvalitet (Kjærstad, 2007, s. 377). Her er det mulig å dra en parallell til to sentrale begrep i min analyse – skolekanon og implementert kanon. Skolens kanon består av læreverkens intenderte, forsøkt objektive kanon, mens den implementerte er den som brukes i undervisningen. Det Kjærstad beskriver som den faktiske litterære kanon - den subjektive kanon - inneholder i følge ham langt flere bøker, og er langt mer uberegnelig, enn den forsøksvis objektive kanon. Han sier at den faktiske litterære kanon er individuell, noe som gjør at enhver kollektiv kanon naturligvis må være et kompromiss.

Aamotsbakken foretar en tredeling av kanonbegrepet. Hun skiller mellom den generelle eller allmenne kulturelle litterære kanon, den personlige eller individuelle kanon, og skolens kanon (Aamotsbakken, 2003, s. 12; Aamotsbakken, 2003, s. 18). Aamotsbakken (2011, s. 114) peker på at det er et tett og gjensidig forhold mellom den generelle litterære kanon og skolens kanon, der det er vanskelig å si hvilken av de to som er primær eller dominant; den generelle litterære kanon påvirker hva som blir valgt ut i skolen, mens skolens kanon påvirker hva den generelle litterære kanon består av.

Aamotsbakken utførte i 2003 en undersøkelse med tittelen *Skolens kanon – vår viktigste lesedannelse? En studie i kanonisering i norskfaglige antologier for videregående skole, allmennfaglig studieretning*, der hun kom fram til at videregående skoler har en uskreven kanon – en skolekanon – bestående av Olav H. Hauge, Rolf Jacobsen, Jan Erik Vold, Ragnar Hovland, Einar Økland, Henrik Wergeland, Bjørnstjerne Bjørnson, Arne Garborg, Knut Hamsun og Arnulf Øverland.

Flere av disse forfatterne går også igjen i blant annet Norsk Litteraturfestivalens kanonliste. Norsk Litteraturfestival tok initiativ til å utarbeide en norsk litterær kanon i 2006, samme år som den danske kulturkanon ble presentert (Sæterbakken & Larsen, 2008, s. 7). Litteraturfestivalens kanon ble utarbeidet med det overordnede prinsipp at alle verk som ble valgt ut, skulle ha aktualitet i 2007, i tillegg til å ha en udiskutabel litterær kvalitet. De pekte, i likhet med Haarberg, på at en kanon er avhengig av enkeltindividene som gjennomfører utvalget. Det samme gjør Bjerck Hagen og Petter Aaslestad, som skrev *Den norske litterære kanon* i to bind, utgitt i 2007 og 2009. De beskriver sin litterære kanon som «listen over de bøker en gitt kultur tillegger autoritativ litterær kvalitet», og beskriver sitt utvalg av forfattere som de forfatterne som «ville etterlate de mest markante hull dersom de forsvant fra litteraturhistorien», samt har «evne til å skyve så vel datidens som nåtidens forfattere i skyggen» (Bjerck Hagen et al., 2007, s. 8; Bjerck Hagen et al., 2009, s. 7). Forfatternes misjon med verket er både å løfte fram det mest leseverdige i litteraturen for å minne om dets kvalitet, samt å unnlate å gi oppmerksomhet til øvrige verk, til tross for at de i øvrige sammenhenger har blitt ansett som sentrale. De understreker at det har vært viktig for dem å gjøre et utvalg uavhengig av eventuelle sentimentale konnotasjoner og frykt for bortfall av tidligere sentrale verk, og at kun de verkene med direkte og umiddelbar litterær kraft *her og nå* har fått oppmerksomhet i deres kanon. Videre understreker de viktigheten av ikke å fryse fast verk og forfattere som stabilt gode, men å gjøre kvalitetsvurderingen til en sentral del av litteratursamtalen (Bjerck Hagen et al., 2009, s. 10). Redaktørene bak de nevnte kanonlistene er med andre ord opptatt av at en litterær kanon er noe dynamisk og foranderlig, som ikke bare varierer gjennom tid, men fra person til person. Dette viser den historiske relevansen ved den litterære kanons utvikling. Det er derfor viktig å danne seg et bilde av nasjonallitteraturen i et historisk perspektiv.

Den litterære kanon i skolen og læreverkene

En felles litterær kanon er en naturlig forlengelse av felles referanser, som var et prinsipp som stod sterkt etter at Norge fikk sin selvstendighet fra Danmark i 1814 (Haarberg, 2017, s.22) I årene rundt 1814 ble det lagt stor vekt på å skape, eller styrke, en forestilling om et gammelt norsk fellesskap. Sentralt i ideen om et norsk fellesskap stod tanken om en litterær kanon, som derfor var del av den første planen for morsmålsfaget anno 1805. Der stod det at elevene skulle bli kjent med utvalgte stykker av «de classiske National-Skribenterne» (Steinfeld, 2011). Det var likevel ikke før i 1845 at Stortinget vedtok å åpne for studier i “Modersmaalets Literatur” (Haarberg, 2017, s. 37). Dette utløste en prosess der mye skjedde; Johan Sebastian Welhaven fikk statsstipend for å skrive den første norske litteraturhistorien, en skolereform bestemte at elevene skulle kjenne til den danske og norske skjønnlitteraturen, de første norske litteraturhistoriene ble skrevet, og de første norske antologiene ble utgitt (Haarberg, 2017, s. 37ff). Disse bestod av representative norske dikt som skulle presentere og dokumentere den norske nasjonallitteraturen. Antologiene inneholdt verk av 23 forfattere, hvorav samtlige er middelaldrende, høyt utdannede menn fra samme generasjon (Haarberg, 2017, s. 54). Av de 23 forfatterne er det kun tre som har oppnådd det Haarberg (2017, s. 56) kaller «varig kanonisering», nemlig Henrik Wergeland, Johan Sebastian Welhaven og Jørgen Moe. Vi vil se senere i studien at disse forfatterne er representerte i læreverkene den dag i dag.

Læreboka er som nevnt det dominerende læremiddelet i undervisning i dag. Et læreverk sammenfatter og presenterer, i følge Skjelbred et al. (2017, s.9), det samfunnet synes er så viktig at det bør formidles til neste generasjon, og synliggjør dermed hva som til enhver tid er gyldig kunnskap og verdier i et samfunn. Læreverkene har hatt samtlige barn som målgruppe siden 1739, da *allmueskolen* ble obligatorisk for alle (Skjelbred et al., 2017, s. 11). I allmueskolens første 100 år hadde elevene kun to obligatoriske fag, nemlig lesing og kristendomskunnskap (Skjelbred et al., 2017, s. 14). Skole i Norge betød omgangsskole med dårlig utdannede lærere og mangel på lærebøker fram til den første «Lov om Almueskolevæsenet paa Landet» kom i 1827 (Skjelbred et al., 2017, s. 55). Med allmueskoleloven ble lesing obligatorisk, og det ble laget nye lesebøker. Den andre allmueskoleloven, kalt fastskoleloven, kom i 1860, og gjorde at antallet skoler

steg betraktelig. I den forbindelse utarbeidet myndighetene en lesebok - P. A. Jensenes' *Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet* – som var en samlet lesebok for flere fag (Skjelbred et al., 2017, s. 111). Dette førte til et ønske om egne lesebøker for hvert fag. Norsk ble et eget fag i 1889, og landsmål ble obligatorisk i 1896. Dermed ble det etablert et pensum som utgjorde en egen, norsk, nasjonallitterær kanon. Nordahl Rolfsens *Læsebog for folkeskolen* utkom i 1892-1895, og ble svært viktig i skolen. Rolfsen har av tidligere statsråd Gudmund Hernes blitt kalt han «som smeltet oss sammen til et folk» (Skjelbred et al., 2017, s. 130). Verket bestod av fem bind, var i alt på ca. 1200 sider, inneholdt skjønnlitteratur og sakprosa, og ble brukt i den norske folkeskolen i over 50 år (Skjelbred et al., 2017, s. 132).

Læreplanen som kom i 1911 var den første som hadde en særnorsk litteraturkanon (Steinfeld, 2009, s. 174). Fra denne planen av ble danske tekster ikke lenger regnet som en del av morsmållitteraturen. Planen inneholdt tekster av Ludvig Holberg, Henrik Wergeland, Johan Sebastian Welhaven, Camilla Collett, Henrik Ibsen, Bjørnstjerne Bjørnson, Alexander Kielland, Jonas Lie, Ivar Aasen, Aasmund O. Vinje, Arne Garborg og Kristian Elster. Med andre ord, en rekke forfatternavn som holder stand den dag i dag, med unntak av sistnevnte (Steinfeld, 2009, s. 174).

Neste plan, Normalplanen av 1939, inneholdt en detaljert faglig oversikt, og ga dermed sterk styring for innholdet i lærebøkene (Skjelbred et al., 2017, s. 205). En masteroppgave skrevet av Ann-Elin Smalås (2015) viser at kanontenkningen i læreplanene fra denne planen til i dag har vært svært variert, kanskje nettopp på grunn av utfordringene med kanonens foranderlighet, samt et vekslende syn på styring i pedagogikken, og dermed også i læreplanene. Smalås har i sin studie kartlagt skjønnlitteraturens posisjon i læreplaner fra Normalplanen av 1939, til det reviderte Kunnskapsløftet i 2013. Hva gjelder eksplisitt nevnte forfattere eller verk, varierer planene i følge Smalås mye (Smalås, 2015, s. 74). Til tross for at Skjelbred et al. (2017, s. 205) beskriver planen fra 1939 som detaljert, nevner den, i følge Smalås, verken forfattere eller verk. *Forsøksplanen for 9-årig skole* som utkom i 1960 nevner derimot 18 forfattere og 28 verk. Blant disse 18 var det kun én kvinnelig forfatter; Sigrid Undset. Planen var preget av et tydeligere fokus på norskfaget som danningsfag og estetisk fag enn før (Skjelbred et al., 2017, s. 221). Dette krevde nye leseverk, som norskplanen ga

detaljerte føringer for. Leseverkene skulle være i tre bind på 250-300 sider, med gitte tema for hvert bind (Skjelbred et al., 2017, s. 237). Dette er svært likt rammene for tekstsamlingene vi finner i dagens læreverk. De skulle også appellere til de unge, noe som ble enda tydeligere i *Mønsterplanen av 1974*. M74 la vekt på leselyst og tekster som appellerte til ungdom, noe som gjorde at det ble mindre kanonlitteratur på pensum (Skjelbred et al., 2017, s. 237). M74 hadde ingen liste over forfattere elevene burde lese. Planen la for øvrig mindre vekt på lærebøkens plass enn før, og understrekte at læreboka bare skulle være ett av mange læremidler (Skjelbred et al., 2017, s. 302). *Mønsterplanen av 1987* hadde heller ikke noen leseliste, i følge Smalås, men påpekte imidlertid at både kvinnelige og mannlige forfattere skulle være representert i litteraturen, i tillegg til samisk litteratur, nyere barne- og ungdomslitteratur, nordisk og oversatt litteratur. Planen var ellers sterkt elevsentrert med vekt på leselyst (Skjelbred et al., 2017, s. 327). I *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen* fra 1997 kom listen over forfattere tilbake.

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen

Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen ble innført som skolereform med Arbeiderpartiets utdanningsminister Gudmund Hernes i 1997 (Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, 1996). Hernes var opptatt av at elevene skulle ha felles referanserammer, noe som er tydelig i den generelle delen av læreplanen, som var skrevet av Hernes selv (Skjelbred et al., 2017, s. 303; Utdanningsdirektoratet, 2015). Læreplanene i det enkelte fag ble lagt opp slik at de inneholdt generell informasjon om faget, mål for kunnskaper, ferdighet og holdninger, hovedmomenter med innhold, emner og arbeidsmåter, og prinsipper for vurdering og tilbakemelding (Meld. St. 29, (1994-1995)). Læreplanen omtalte blant annet faglig innhold, arbeidsmåter og teknikker. I planen for norskfaget ble det for eksempel listet opp en rekke typer tekster og forfattere elevene kunne lese, noe som viser hvor detaljert planen var når det kom til hva det skulle undervises i (Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, 1997). Litteraturlisten i læreplanen var ikke en *litterær kanon* per se, da den ikke inneholdt krav til hva man *skulle* lese, men heller hva man *kunne* lese, mens en litterær kanon i ordets rette forstand kanskje heller vil definere hva en *skal* lese. Det er viktig å påpeke at det nettopp derfor er problematisk å si at læreplanen inneholdt en litterær kanon. At

det var en liste over *anbefalt*, og ikke *pålagt* lesing, kommer tydelig til uttrykk i formuleringene i målene, som flere ganger veiledes med ordlyden «eit utval» eller «til dømes». Vi må likevel kunne si at læreplanen ligger nært opp til å være en kanonliste, da leseforslag er nokså eksplisitte – de nevner både anbefalte forfattere, sjangere og opprinnelsesland. Skjelbred et al. (2017, s. 331) påpeker at alle de 29 forfatternavnene som er nevnt for 8.trinn i planen, også finnes i de lærebøkene som ble utgitt etter reformen, noe som viser hvor førende planen var. Professor i nordisk litteratur og norskdidaktikk Torill Steinfeld (2009, s. 168) kaller planen «et massivt framstøt for å sikre norsk litteraturkanon og litteraturhistorie en sikker plass i norskundervisningen».

Læreplanen i norsk i L97 inneholdt 35 eksplisitte navn, hvorav 31 kan kategoriseres som skjønnlitterære forfattere. Syv av disse er kvinnelige, noe som viser en økt representasjon av kvinner. Flere minoritetsspråk og marginaliserte grupper er også representerte, slik som samisk, kvensk og internasjonal litteratur, samt innvandrerlitteratur (Smalås, 2015, s. 75). Den økte representasjonen av kvinner kan, som Smalås (2015, s. 75) påpeker, skyldes både et samfunn i endring, men også det at godkjenningsordningen krevde likestilling mellom kjønnene, og at læreplanen skulle være førende for lærebøkene og læremidlene. Dette ble den også, som vi så i eksempelet fra Skjelbred et al. Også Steinfeld (2009, s. 184) har funnet at lærebøkene som fulgte reformen bestod av mange korte tekster av mange forfattere, trolig for å rekke over så mange av anbefalingene i læreplanen som mulig. L97 virket i følge Steinfeld kanontraderende, og bidro til å videreføre og utvide den norske kanon.

Læreplanverket for Kunnskapsløftet

L97 ble stående som læreplan inntil *Læreplanverket for Kunnskapsløftet* overtok som skolereform i 2006. Den hadde en rekke endringer hva gjaldt skolens innhold, struktur og organisering. Blant de store endringene var innføringen av nye læreplaner med kompetansemål etter endt opplæring på ulike trinn, og lokal handlefrihet som innebar at ansvaret for valg av læringsmetoder og organisering av skolehverdagen nå skulle ligge på den enkelte skole (Utdannings- og forskningsdepartementet, 2005). *Kunnskapsløftet* fastslo hvilken kompetanse elevene skulle ha ved endt skolegang, uten å angi hvilke temaer og faglig innhold som skulle arbeides med for å oppnå denne

kompetansen (Skjelbred et al., 2017, s. 303). Kompetansen ble i stedet fastsatt gjennom nevnte kompetansemål, samt gjennom *grunnleggende ferdigheter*, bestående av blant annet leseferdigheter. *Kunnskapsløftet* beskriver det å kunne lese som å skape mening fra tekst, og definerer det som en ferdighet som blant annet gir innsikt i andres erfaringer, meninger og opplevelser (Utdanningsdirektoratet, 2017b). Overgangen til den nye læreplanen innebar blant annet at listen over eksplisitte forfatternavn forsvant, og ble erstattet med føringer for tekstutvalget; kompetansemålene sier at det blant annet skal arbeides med et utvalg sentrale samtidstekster og noen klassiske tekster i norsk kultur (Utdanningsdirektoratet, 2013). Med læreplanen fra 2006 og revisjonen fra 2013 er med andre ord alle leseforslagene borte.

Med bortfallet av både leseforslag i læreplanen, og godkjenningsordning for læreverkene, er det som nevnt en risiko for at litteratur skrevet av representanter for etniske minoriteter, kvinner eller nynorskbrukere, ikke får en sikker posisjon i litteraturen som blir brukt i skolen. Ansvar for representasjon av marginaliserte grupper ligger utvilsomt i stor grad hos læreren, men også til en viss grad hos forlagene, i deres utforming av læreverk når læreverkene er så førende for undervisningen. Vi vil i det følgende se på hvordan representasjonen av marginaliserte grupper forstås i lys av en retning innen litteratursosiologien, nemlig feministisk litteraturteori.

Den litterære kanon i et mangfoldsperspektiv

Omstendighetene for litteraturens posisjon og betingelser i samfunnet har mye å si for hvilke tekster elevene ender opp med å lese i skolen. Slike forhold kan beskrives, forklares og forstås ved hjelp av *litteratursosiologien*, som er studiet av hvordan litteratur og samfunn henger sammen (Oterholm, Smidt & Vold, 2013, s. 9). Litteratursosiologien studerer både forhold rundt tekst, samt i tekst. Undersøkelsene kan være konsentrert om forfatteren, verket eller om leserne. I denne oppgaven er det mest relevant å se på den delen av forskningen som tar for seg forholdene rundt tekst, altså studien av litteraturens liv i samfunnet. Da mangfoldsperspektivet i tekstutvalg står sentralt i min studie, har jeg ønsket å studere funnene mine i lys av en mangfoldsorientert retning av litteratursosiologien. Et bredt felt innen mangfoldsorientert litteratursosiologi, er feministisk litteraturteori. Da kjønnsperspektivet er en sentral del av mangfoldsperspektivet generelt, og mine funn spesielt, har jeg derfor valgt å studere funnene mine i lys av feministisk litteraturteori.

Feministisk litteraturteori

Litteratursosiologien brukes ofte i studier av såkalt *marginallitteratur*, som arbeider- og kvinnelitteratur (Moi, 2013). I Norge har det, i følge litteraturkritiker Jahn Holljen Thon (2005, s. 205), ikke vært noen sterk tradisjon for litteratursosiologiske studier – i det minste ikke per 2005. De studiene som har blitt utført, har først og fremst blitt gjennomført med kvinne- og kjønnsfokus. Denne grenen av litteratursosiologien kaller vi gjerne feministisk litteraturteori. Feministisk litteraturteori er en teoretisk tilnærming til litteratur som dreier seg om hvordan kvinnelige forfattere og kvinnelitteratur har blitt, og blir, nedvurdert og undertrykt i samfunnet (Iversen, 2002, s. 9). Faktorene teorien legger vekt på, er blant annet utdanningssystemet og motstand fra det etablerte, mannsdominerte forskermiljøet. Feministisk litteraturvitenskap handler både om å forstå og fortolke litteratur i et kjønnsperspektiv, og å undersøke og bidra til å skape endringer i det sosiokulturelle misforholdet mellom mannlige og kvinnelige forfattere (Rønning, 2014, s. 280). Den feministiske litteraturforskningen interesserer seg både for litteraturens liv i samfunnet og samfunnets liv i litteraturen (Oterholm, Smidt & Vold, 2013, s. 31). Den har siden sin framvekst på slutten av 1960-tallet hatt to

hovedgrener: en med et tekstlig fokus på hvordan kvinner er blitt framstilt i litteraturen, og en med et kontekstuel fokus på kvinnelitteraturens historiske, sosiale og institusjonelle forhold (Oterholm, Smidt & Vold, 2013, s. 31). Jeg vil i det følgende ha fokus på sistnevnte, da dette har størst relevans for min studie.

En ekskluderende litterær kanon

Feministisk litteraturteori studerer kvinners muligheter for å skrive, utgi bøker og bli anerkjent og kritisert som forfattere. Flere feministiske litteraturkritikere har vært opptatt av å hente fram og synliggjøre glemte og oversette kvinnelige forfattere (Oterholm, Smidt & Vold, 2013, s. 31). Mange litteraturvitere, blant andre litteraturforsker Eiliv Vinje (2005), og litteraturprofessor Sarah J. Paulson (2005), har kritisert den litterære kanon for å være ekskluderende. De snakker om nødvendigheten av å få representert flere stemmer, og om behovet for å supplere det tradisjonelle utvalget av norsk litteratur med tekster som representerer et bredere utvalg av måter å uttrykke seg og oppfatte virkeligheten på (Paulson, 2005, s. 45ff; Vinje, 2005, s. 74ff). Litteraturviter Ingrid Nymo (1995) har analysert kanon ut fra de ekskludertes perspektiv, og konkludert med at både kvinnelige forfattere, barnelitteratur, religiøs skjønnlitteratur og nynorsk litteratur blir marginalisert og ekskludert.

Harold Bloom er en tydelig motstander av feministisk litteraturkritikk, og er kritisk til å la prinsipper om inkludering definere det litterære utvalget. Bloom hevder at det alltid er tekstene med den sterkeste estetiske kraften som blir en del av en kanon, uavhengig av verdier, moral og politikk. Han refererer til litteraturkritiker Alastair Fowler, som sier at forandringer i litterær smak ofte kan omtales som revurderinger av sjangrene som de kanoniske verkene representerer (Bloom, 2007, s. 28). Hver enkelt epoke betrakter visse sjangre som mer kanoniske enn andre, og hele spekteret av sjangre er aldri likt eller fullstendig til stede i en epoke, da hver epoke endrer repertoaret. Politiske agendaer som feminisme vil alltid være en påvirkende faktor i litteraturen, men stor litteratur vil, i følge Bloom (2007, s. 34), alltid insistere på sin uavhengighet. Han påstår at de som forkaster kanon gjør det grunnet en «elitistisk skyldfølelse» over at kanon indirekte tjener de sosiale, politiske og åndelige forholdene for rikere samfunnsklasser (Bloom, 2007, s. 38). Han sier videre at den litterære kanon, til tross for den grenseløse

idealismen hos de som ønsker å åpne den for flere, eksisterer nettopp for å sette grenser, og for å skape en felles målestokk som er alt annet enn politisk og moralsk (Bloom, 2007, s. 40). Den eksisterer imidlertid ikke for å styrke en allerede eksisterende samfunnselite; den er der for å bli lest av den enkelte (Bloom, 2007, s. 41).

Bloom bemerker at de som opponerer mot kanon, insisterer på at det alltid er en ideologi involvert i kanondannelse, og antyder at det å lage, eller å forsøke å opprettholde, en kanon *i seg selv* er en ideologisk handling (Bloom, 2007, s. 29). Det som kalles estetisk verdi, springer i følge ham ut av en klassekamp. Selv om man kan argumentere for at det individuelle selvet er eneste metode og målestokk for å kunne erkjenne estetisk verdi, må man, i følge Bloom, innrømme at det individuelle selv er delvis definert av en sosial og økonomisk klasse. Ideologi spiller en viss rolle i litterær kanondannelse hvis du insisterer på at et estetisk ståsted *i seg selv* er ideologisk (Bloom, 2007, s. 457). Hvis den litterære kanon bare er et produkt av klasse, rase, kjønn og nasjonale interesser, må det i følge Bloom også være tilfelle for andre estetiske former, som musikk og billedkunst (Bloom, 2007, s. 457). Han hevder at litteraturkritikken vil miste all sin verdi dersom den helt og holdent blir politisk, da den er avhengig av å studere det estetiske (Bloom, 2007, s. 494). Han ønsker med andre ord å se litteraturen løsrevet fra dens sosiologiske aspekter. Hvorvidt de fleste av de store forfatterne er hvite, europeiske menn, eller ikke, burde i følge Bloom ikke være det avgjørende. Han sier ikke noe ensrettet om hvorvidt en skolekanon bør bestå av andre verk enn en generell kanon, men er opptatt av at kontekst uansett ikke kan ha for mye å si. Videre mener han at man, dersom man reduserer forfattere til deres respektive kontekster, og benekter selvets realitet, vil gjøre ende på de tingene som gjør livet større. Berg Eriksen (1995, s. 29) kaller Blooms syn «litteraturdarwinisme» – et litteratursyn som bygger på at den sterkeste vil overleve. Spørsmålet om hvor god boken er, trumfer i følge Bloom (2007, s. 24) alle andre spørsmål.

Det er imidlertid utfordrende å skulle overse kontekst helt og fullt. Berg Eriksen (1995, s. 48) kritiserer Bloom, og sier at man ikke kan sikre en kanon dersom man benekter at den har historiske og sosiale betingelser. Berg Eriksen (1995, s. 55) peker på at det i Blooms kanonlister er en kvinnelig forfatterandel på ca. 6%. Han understreker, med utgangspunkt i dette, sammenhengen mellom fraværet av kanoniserte kvinnelige

forfattere, og en historisk tendens til å foretrekke mannlige forfattere - og kritikere (Berg Eriksen, 1995, s. 55). Her ser vi at Berg Eriksen dreier seg mer mot et feministisk perspektiv; kanskje handler overvekten av hvite, europeiske menn ikke kun om hvem som har skrevet den beste boken, men også om hvem som historisk har hatt den største makten. Tendensen til å foretrekke hvite, mannlige forfattere er så utbredt at det til og med finnes en amerikansk kritikersjargong for prinsippet, nemlig D.W.E.M., kort for «Dead White European Male authors» (Aarnes, 1994, s. 27). Dette stiller spørsmål ved om litteraturdarwinismen handler om at det sterkeste litterære verket vil overleve, eller om det heller er snakk om «det sterkeste kjønn».

Feministisk litteraturforskning har hele tiden – av nettopp de årsakene jeg har nevnt her - vært kanonkritisk (Iversen, 2002, s. 11). I et feministisk litteraturperspektiv er det ikke nærmest tilfeldig, som Bloom framstiller det, at den litterære kanon er mannsdominert. Det er derimot, som Berg Eriksen er inne på, et resultat av kvinnenes historisk svake posisjon i samfunnet og mennenes definisjonsmakt. Den feministiske litteraturteorien peker på hvordan uformelle sosiale, økonomiske og kulturelle strukturer skaper og opprettholder skiller mellom kjønnene, og hvordan litteraturen er et redskap menn bruker til å opprettholde sin makt over kvinner (Claudi, 2013, s. 165). En av retningene innen den feministiske litteraturforskningen, *gynokritikken*, oppstod som en reaksjon på den mannlige dominansen i litteraturen, litteraturforskningen og -historien (Claudi, 2013, s. 170). Denne retningen kan føres tilbake til den amerikanske litteraturteoretikeren Elaine Showalter, som foreslo å dele feministisk litteraturteori i to deler; gynokritikk og *feministisk kritikk*. Gynokritikk skulle benevne den forskningen som handlet om kvinnen som forfatter (Iversen, 2002, s. 22). Showalter er en sterk motstander av Blooms argumentasjon; hun mener at mangelen på kvinnelige forfattere ikke skyldes at mennene historisk har skrevet bedre, men derimot at kvinnelitteraturen systematisk har blitt oversett og undervurdert (Claudi, 2013, s. 170). Dette er i tråd med Berg Eriksens argument om en historisk tendens til å foretrekke menn. Gynokritikkens misjon er blant annet å gjøre det mulig å lese kvinners tekster på den kvinnelige litterære kulturens premisser, både hva gjelder tekster som er oversett, glemt og lest, men fra et mannlige perspektiv. Showalter peker på en manglende egen kvinnelig litteraturhistorie, men beskriver heller litteraturhistorien som mannlige, med noen *unntak* av enkelte kvinnelige kanoniserte forfattere. Hun er derfor opptatt av også å løfte fram kvinnelige

forfattere som aldri er blitt kanonisert, men derimot oversett eller glemt. Her i Norge har litteraturprofessor Jorunn Hareide belyst en rekke av utfordringene kvinnelige forfattere slet med på 1800-tallet, samt hentet fram og anerkjent tekstene deres (Aamotsbakken, 2011, s. 113). Tekster av disse kvinnene har likevel sjelden blitt innlemmet i norske læreverk.

Også når det gjelder læreverkforfattere ser vi en historisk mannsdominans. De første læreverkene i den norske skole kom først ut på 1700-tallet, og var utelukkende skrevet av menn (Skjelbred et al., 2017, s. 19). På midten av 1800-tallet kom det et par bøker skrevet av kvinner, men mennene var fortsatt klart mest dominerende på markedet, og var det i mange år; i 1989 var 75% av lærebokforfattere menn, mens 25% var kvinner (Skjelbred et al., 2017, s. 19). Siden 70-tallet har lærebøker ofte blitt skrevet av forfatterlag satt sammen av forlagene, gjerne bestående av praktiserende lærere og fagdidaktikere fra lærerutdanningen. Dersom man ser på læreverkene i norsk i dag, ser man at de er skrevet av forfatterlag sammensatt av begge kjønn. Dette kan vitne om en økt likestilling, men også om et bevisst valg om å ha representanter fra begge kjønn for å skape en representativ forfattergruppe. Det er imidlertid verdt å merke seg at ingen av læreverkene er skrevet av forfattere med minoritetsbakgrunn.

Minoritetsgrupper i litteraturen

Den feministiske litteraturteorien har etter hvert utviklet seg til også å omhandle det litteraturteoretiker Mads B. Claudi (2013, s. 188) kaller «grupper som ikke oppfanges av det overordnede skillet mellom kvinner og menn», noe som innebærer for eksempel kvinner fra ulike sosioøkonomiske bakgrunner, lesbiske og homofile, eller kvinner i etniske minoritetsgrupper. Ut fra hva vi så langt har sett om feministisk litteraturteori, er det et tydelig perspektiv at maktforhold har undertrykt visse forfattergrupper, i denne sammenhengen kvinnelige. Mønsteret for undertrykkelsen, hva gjelder status og representasjon, kan langt på vei overføres til andre marginaliserte grupper. Etniske minoritetsgrupper er et eksempel på en slik gruppe.

Etniske minoritetsgruppers posisjon i samfunnet er i endring. På 1800-tallet utgjorde innvandrere 1% av den norske befolkningen, mens de i 2017 utgjorde 16,8% (Statistisk

sentralbyrå, 2017). Samfunnet er i endring, og innvandringen krever uunngåelig en annen nasjonsbygging enn den vi har fra før. Den litterære kanon møter med det en utfordring, som Haarberg (2017, s. 16) peker på, i det han spør hva det betyr for den norske litteraturen at så mange i Norge har bakgrunn fra andre land. Han viser til *Svenska Akademiens ordbok* sin definisjon av nasjonallitteratur fra 1812, som beskriver en litteratur som skal gi “representative uttrykk for folkets kultur”, og stiller spørsmål til hvordan man skal forstå begrepet “folkets kultur” i et så globalisert og multikulturelt land som Norge er i dag (Haarberg, 2017, s. 19). Berg Eriksen (1995, s. 70) sier at en norsk kanon må tematisere det særegent norske, og bestå av en kombinasjon av kvinnelige og mannlige forfattere, riksmål og landsmål, bokmål og nynorsk, avansert og lett litteratur, sakprosa og skjønnlitteratur. Han påpeker videre at utelukkelse av oversatt litteratur er problematisk, og at norsk og oversatt litteratur må behandles på lik linje. Han stiller spørsmål ved hvorvidt norsk kultur er det vi selv har frembrakt, eller om det heller er det vi faktisk bruker og omgir oss med – og sier at det er viktig å gjøre plass for de faktiske endringer som skjer i kulturlandskapet (Berg Eriksen, 1995, s. 73; s. 76).

Den norske litteratursosiologen Cecilie Naper beskriver i sin studie «Fra mangfold til enfold» hvordan den norske litteraturpolitikken og norske lesevaner er i endring. Hun peker på en rekke trekk ved solgt og utlånt litteratur i sin studie fra 2009. Hun fant blant annet at det ikke fantes noen ikke-skandinaviske forfattere blant de mest populære forfatterne innen solgt og utlånt litteratur (Naper, 2009, s. 2). Av årsaker peker Naper på flere litteratursosiologiske fenomen; blant annet at det har foregått en fristilling av bokmarkedet siden begynnelsen av 2000-tallet. Denne fristillingen har bestått av lite kulturforpliktende bokavtaler, og åpning for bokhandlertyper som har satset på å selge et svært begrenset utvalg bøker til lave priser (Naper, 2009, s. 5; s. 17). Dette utvalget består av bestselgere skrevet av nordiske forfattere, noe som svekker tilgangen på internasjonal litteratur og litteratur skrevet av minoritetsgrupper. Dette er et paradoks i et stadig mer flerkulturelt samfunn, som i utgangspunktet gir anledning til å utfordre en tradisjonell kunstforståelse og estetiske normer.

Målformer i ubalanse

Når vi er inne på språklig mangfold, er det naturlig å samtidig drøfte målformenes posisjon i læreverken. I Norge ble lærebøkene utgitt på dansk de første 150 årene (Skjelbred et al., 2017, s. 21). I 1885 fattet Stortinget imidlertid et vedtak kalt «Jamstillingsvedtaket», og fra 1892 fikk hvert enkelt skolestyre bestemme om skolens lese- og lærebøker skulle være på bokmål eller nynorsk. Dette satte krav til at lærebøker måtte finnes på både bokmål og nynorsk (Skjelbred et al., 2017, s. 21). I 1978 ble kvotefordelingsreglene fastsatt av Kirke- og undervisningsdepartementet, som sa at fordelingen av bokmål og nynorsk skulle være 60/40 i lesebøker, mens det i *Mønsterplanen for grunnskolen (M87)* stod at forholdet skulle være 2/3 hovedmål og 1/3 sidemål (Skjelbred et al., 2017, s. 22). Denne fordelingen ble ikke fulgt opp etter at godkjenningsordningen ble opphevet. I dag heter det i Opplæringsloven at lesebøkene i norskfaget skal ha tilstrekkelig av begge målformer til at elevene lærer seg å lese både bokmål og nynorsk (Skjelbred et al., 2017, s. 22). Det står med andre ord ikke spesifisert hvor stor andelen av hver målform skal være, men at begge målformer skal være representert. Norskprofessor Norunn Askeland gjennomførte i 2009 en undersøkelse av andelen nynorsktekster i norskbøker på bokmål for ungdomstrinnet som viste at andelen har gått ned (Skjelbred et al., 2017, s. 22). Lesebøkene Askeland undersøkte, hadde i snitt 15,4% nynorsk tekst, hvorav noen bøker hadde så lite som 9,5%. Jeg vil komme tilbake til hvordan denne fordelingen er i mine informanternes læreverker i analysekapittelet.

Hva er lærerens rolle i det hele?

Utfordringene knyttet til kjønn, minoritetsgrupper og målformer er på sett og vis noe *Kunnskapsløftet* skaper rom for å gjøre noe med. Vinje (2005, s. 82) understreker at en norsk litterær kanon ikke er noe som «bare er der», men noe som hele tiden er i endring og utvikling. Handlefriheten i *Kunnskapsløftet* åpner for at man ikke lenger trenger å bruke gamle, kanoniserte forfattere for å nå kompetansemålene, men heller kan velge andre, for eksempel representanter for marginaliserte grupper. Dette skaper rom for en fornyet kanon som kan ha et utvidet omfang av titler og forfattere. Utformingen av en skolekanon avhenger selvfølgelig mye av læreverken som er i bruk. Læreverken i

Norge kjøpes inn fylkesvis, gjerne basert på anbud, i stedet for at fagpersoner på de enkelte skolene har ansvaret (Rønning & Slaatta, 2013, s. 106). I følge medieprofessorene Helge Rønning og Tore Slaatta (2013, s. 109) ville dette vært utenkelig i mange andre land, hvor skolen og læreren avgjør hvilket læreverk som er best. Den didaktiske implikasjonen av dette er at lærerne sitter igjen med læreverk de ikke har bedt om selv, noe som kan bety læreverk de ikke ønsker. Dette krever en endrings- og utviklingskompetanse hos lærerne, der de selv er ansvarlige for å oppsøke og velge selektivt fra den mindre tilgjengelige litteraturen. Stipendiat ved institutt for lærerutdanning ved NTNU, Ola Harstad (i Simenstad, 2013b), har gjennomført en undersøkelse blant norsklærerstudenter der funnene hans viser at de kommende norsklærerne foretrekker bestselgerbøker. Han mener dette er noe folk bør være klar over, da læreplanen åpner opp for at lærerens litterære preferanser kan påvirke tekstutvalget. Harstads kolleger ved NTNU, Beret Wicklund og Ann Sylvi Larsen, har sammen med Gunilla Vikbrant ved Högskolen Kristianstad gjennomført en tilsvarende undersøkelse, der 32% av deres spurte lærerstudenter for 5-10.trinn oppgir at de leser lite eller bare i ferier (Wicklund et al., 2016, s. 125). Artikkelforfatterne understreker lærerutdanningens ansvar for å gjøre studentene kjent med ulike tekster. Dette reiser spørsmål ved hvorvidt en skolekanon kan være en rettesnor for hvilke tekster lite litteraturinteresserte lærere bør jobbe med i faget.

Lærerstudentenes preferanser speiler preferansene hos befolkningen generelt. Leserpreferanser har endret seg radikalt de siste tiårene; på begynnelsen av 1900-tallet gjorde norske klassikere og kritikerrost samtidslitteratur seg sterkt gjeldende på utlåns- og salgsstatistikk (Haarberg, 2017, s. 217). I dag, derimot, dominerer krim- og spenningsjangeren. Det har vært en betydelig nedgang i bibliotekutlånet av verk av forfattere som Alexander Kielland, Jonas Lie, Arne Garborg, Amalie Skram og Sigrid Undset, hvor Henrik Ibsen er det eneste unntaket fra tendensen (Steinfeld, 2009, s. 168). Dette vises også i den tidligere nevnte forskningen til Naper (2009), der hun undersøkte endringer i salg- og utlånsstatistikk. Hun peker som nevnt på fristillingen av bokmarkedet. I tillegg viser hun til at vi lever i et stadig mer underholdningsfokusert samfunn (Naper, 2009, s. 2).

Vi ser med andre ord at læreplanen skaper et behov for aktive lærere som er oppdatert på feltet. Rommet for en fornyet kanon med et utvidet omfang av titler og forfattere er der, selv om dette ikke nødvendigvis betyr at det må utnyttes. Det at lærerstudentene foretrekker bestselgere når læreplanen er så fri for føringer, kan imidlertid være et signal om at også litteraturen som brukes i undervisningen kan innebære mange bestselgere. At bestselgere kun er skrevet av skandinaviske forfattere, jamfør Naper, er videre et tegn på at det kan være et behov for en læreplanininitiert, fornyet kanon.

En mindre detaljert læreplan for mer likt innhold

Litteraturviter og norskdidaktiker Torill Steinfeld er en av dem som stiller spørsmål ved om vi heller skal verne og ta vare på den litterære kanon, i stedet for å gå bort fra den (Simenstad, 2013a). Steinfeld var ett av medlemmene i *Forum for norskfaget*, som fikk i oppgave å gi råd til Utdanningsdirektoratet i arbeidet med å revidere *Kunnskapsløftet*. Forumet anbefalte et veiledningshefte med lister over utvalgte obligatoriske forfatterskap - et råd som ikke ble fulgt opp i den nye læreplanen, som ble ferdigstilt i 2013. I stedet for å følge forumets råd, gikk den reviderte læreplanen motsatt vei; kravene til litteraturundervisningen ble slanket enda mer (Simenstad, 2013a). Ett av målene var å gjøre læreplanen enda tydeligere, med færre detaljer, og slik gi ytterligere rom for valg av innhold, arbeidsmåter og organisering (Meld. St. 28 (2015-2016)). Planen innførte færre og mer likt utformede kompetansemål, med mål om bedre tilrettelegging for dybdelæring i fagene. Stortingsmelding 28 sier at læreplanene skal «gi støtte til lærernes profesjonelle vurderinger og valg, og bidra til et mer likt innhold i opplæringen», og understreker at det er viktig at innholdet ikke blir så detaljert og fullt av innholdsmomenter at det blir et hinder for tilpasset opplæring. Et av vedtakene i etterkant av stortingsmeldingen var at regjeringen skulle «sikre at det er lærernes ansvar og faglige skjønn som skal avgjøre hvilke metoder og virkemidler som skal tas i bruk i undervisningen for å nå kompetansemål og oppfylle skolens generelle samfunnsmandat» (Stortinget, 2016).

Det at en *mindre* detaljert læreplan skal føre til *mer* likt innhold, kan oppleves motstridende. Det er for eksempel ingen føringer for hvor stor andel av norskfaget som skal dreie seg om litteratur. Som nevnt er det ingen litterær kanon i læreplanen, og selv

om dette gjør at en kan velge å lese *annen* litteratur enn før, betyr det samtidig at en kan velge å lese *mindre* litteratur enn før, da kompetansemålene etter 10.trinn som eksplisitt fordrer litteraturarbeid, er få. Blant dem finner vi at elevene skal «samtale om form, innhold og formål i litteratur (...)», «lese og analysere et bredt utvalg tekster i ulike sjangere (...)» og «presentere tema og uttrykksmåter i et utvalg sentrale samtidstekster og noen klassiske tekster i norsk litteratur» (Utdanningsdirektoratet, 2013). Det er, som Stortingsmelding nr. 23 (2007-2008) *Språk bygger broer. Språkstimulering og språklæring for barn, unge og voksne* understreker, den enkelte læreren som har ansvaret for at de tekstene elevene leser, er representative for den litterære kulturarven elevene skal få del i (Meld. St. 23 (2007-2008), s. 34). En kan likevel altså velge å lese annen litteratur, mindre litteratur, færre tekster, eller lese annerledes. Disse vurderingene handler om litteraturredidaktiske forhold. Jeg vil derfor i det følgende se på ulike litteraturredidaktiske perspektiv på den litterære kanon og skjønnlitterær lesing i ungdomskolen.

Litteraturredidaktikkens perspektiv

Litteraturredidaktikken handler om det litteraturredidaktiker Åsmund Hennig (2017, s. 62) beskriver som «faglig begrunnede resonnementer i litteraturundervisning», samt refleksjoner om forskning på litteraturfeltet og litteraturens funksjon i samfunnet. Didaktikken er koblet til litteraturens *hva, hvordan og hvorfor*, altså til emnet litteratur, metoder å møte litteraturen med, og begrunnelser for ulike valg i møtene (Hennig, 2017, s. 61).

Leselyst eller tekstvitenskap?

Professor i lesevitenskap Atle Skaftun, peker på at norskfaget i vår tid har vendt seg fra det kulturtradisjonelle mot et mer mangfoldig skrift- og tekstkulturelt samfunn, der norskfaget er et kommunikasjonsfag (Skaftun, 2009, s. 10f). Han sier at det likevel, eller nettopp av den grunn, er viktig å forankre arbeidet med skjønnlitteratur i et «tekstvitenskapelig og tekstdidaktisk felt som søker innsikter som har gyldighet for tekst og kommunikasjon i alminnelighet» (Skaftun, 2009, s. 11). Dette begrunner han med et behov for å legitimere skjønnlitteraturens plass i skolen som kulturarv og kulturell identitet, samt som inngang til å diskutere menneskelivet utenfor den litterære representasjonen (Skaftun, 2009, s. 11). Den italienske forfatteren Italo Calvino (2009, s. 6) mener litterære klassikere er så viktige at skolen ikke kan ta hensyn til elevenes leselyst. Skaftun er opptatt av leseglede som en bonus, heller enn en begrunnelse for skjønnlitteraturens plass i skolen. Samtidig ser han at skriftkultur i dagens samfunn handler om mer enn «den borgerlige høykulturens tekster», og understreker at det i dag ikke er tilstrekkelig å formidle en felles kulturell forståelsesramme basert på kanoniserte tekster (Skaftun, 2009, s. 14). Han er likevel opptatt av at dagens ferdighetsfokuserende skole ikke kan reduseres til summen av utførte kompetansemål, men fortsatt må ha langsiktige mål, der arbeid med skjønnlitterære tekster er sentralt (Skaftun, 2009, s. 15). Calvino (2009, s. 4ff) trekker fram det å lese klassikere som ung som en svært viktig erfaring, og mener skolen må introdusere elevene for en rekke klassikere slik at de kan finne sine favoritter.

Hennig (2017, s. 66) stiller spørsmål ved hvorvidt elevenes leselyst tar skade av skolens krav til lesingen når det kommer til sideomfang, manglende valgfrihet og oppfølgingsoppgaver etter endt lesing. Han mener litteraturundervisningen generelt har for stort fokus på det vitenskapelige og kunnskapsbaserte ved teksten, og mener at elevene må få tid hver dag til å lese akkurat hva de vil (Hennig, s. 2017, s. 110f). Hennig hevder at målet med litteraturundervisning er at elevene skal utvikle seg som lesere som vil og kan lese stadig mer varierte og utfordrende tekster, og som vil og kan sette ord på hvordan de leser, opplever og forstår tekster, i et fellesskap med andre (Hennig, 2017, s. 11). Han anser forestillingsverdenene som oppstår når vi leser som selve kjernen i litteraturen, og dermed også i litteraturundervisningen, og argumenterer for lesing som essensielt for å forstå seg selv og verden bedre (Hennig, 2017, s. 10f). Samtidig understreker han at mange av leseopplevelsene som gjør størst inntrykk, kommer av tekster som gir motstand, og som ungdom kanskje ikke oppsøker på egenhånd. Elever utvikler litterær kompetanse gjennom å lese, erfare og reflektere over litterære tekster, og kan derfor ha svært ulik litterær kompetanse (Hennig, 2017, s. 77). Dette gjør det enda mer utfordrende for læreren å finne tekster som passer for alle i et klasserom.

Hva skal barnet lese?

Den danske litteraturforskeren Georg Brandes, som hadde stor innflytelse på skandinavisk litteratur fra 1870-årene og fram til begynnelsen av 1920-årene, var skeptisk til om det i det hele tatt finnes bøker som er best for alle (Skaftun, 2009, s. 20). Han mente at man i tillegg til å være opptatt av *hva* man leser, må tenke over *hvorfor* man leser, og *hvordan* man leser (Skaftun, 2009, s. 7). Hans syn på litteraturundervisning var at det er langt mindre viktig hva man leser, enn at man leser det leste godt. Videre sa han at det kan være bedre for ungdom å begynne med å lese samtidslitteratur enn klassikere, da bøker skrevet av nålevende forfattere er lettere tilgjengelig enn bøker skrevet av og for «tidligere, fremmede slekter» (Skaftun, 2009, s. 7).

Hennig (2017, s. 120) påpeker at man ikke må undervurdere unge leseres kapasitet til å forstå kompliserte tekster. I takt med at leseerfaringen deres øker, vil også evnen deres

til å fylle tomme rom og dra avanserte slutninger også øke. Han sier imidlertid også på at tekstene er mest virkningsfulle når elevene opplever dem som relevante for sine liv (2017, s. 122). Her har læreren et ansvar for å finne en relevans, uten at den behøver å være umiddelbar; det er viktigere at en tekst *får* subjektiv relevans for elevene, enn at den *har* det (Hennig, 2017, s. 122). I andre tilfeller handler det om timing. Man kan for eksempel finne mening i tekster på noen stadier i livet, men ikke i andre; den samme teksten kan være «taus» når vi er unge, mens den kan tale til oss, og gi oss mening, når vi blir eldre (Hennig, 2017, s. 18). Dette gjør at man må ta hensyn til elevenes evner og nivå når man eksponerer dem for en tekst, og være oppmerksomme på hva som faktisk kan påvirke elevene som lesere, ved hjelp av vår veiledning og hjelp. En mening i en tekst blir, i følge Hennig, ikke meningsfull før den settes i forbindelse med verden slik leseren kjenner den (Hennig, 2017, s. 18). Dette gjør at læreren hele tiden må vurdere en teksts potensiale for å kommunisere med elevene som lesere. Potensialet kan imidlertid øke dersom læreren er i stand til å hjelpe elevene med å utvikle verktøy for å se og forstå hvordan tekstens meningsinnhold kommer til uttrykk, samt ved å hjelpe dem med å finne innhold i teksten som er meningsfullt for dem (Hennig, 2017, s. 19). Læreren har en viktig rolle med å utfordre og veilede elevene i sammenligninger av sine lesninger, og ved å hjelpe elevene med å identifisere føringer og tomme rom i teksten. Dette gjør at også vanskeligere, mindre tilgjengelige tekster, inkludert klassikere, kan bli åpnet i samspill mellom elever og lærer.

Hennig (2017, s. 124) drar fram to hovedargumenter for å inkludere klassikerne i klasserommet; for det første er klassikerne tidløse ved at de tar opp og formidler evigaktuelle tema, og formidler grunnleggende og allmennmenneskelige tanker. For det andre er den litterære kanon en sentral del av vår kulturarv, og dermed også vår dannelse og litterære kompetanse. Norskdidaktiker Thobias Maaø (2016, s. 23) er enig med Hennig, og supplerer videre med at klassikerne tilbyr et særegent innblikk i menneskets eksistensielle vilkår, som er uvurderlig i undervisning. I tillegg understreker han at det å videreføre kulturarven gir elevene en viktig innsikt i hvordan samfunnet har vært og utvikler seg. Han trekker til slutt fram det at klassikere kan appellere til flerkulturelle elever, som en viktig ressurs.

Kanon i et danningsperspektiv

Norskfaget har tradisjonelt vært, og er fortsatt, et danningsfag. *Kunnskapsløftet* fremholder at opplæringen skal gi god allmenndannelse, og at norskfaget skal bidra til blant annet kulturforståelse, kommunikasjon, dannelse og identitetsutvikling (Utdanningsdirektoratet, 2013). Hva dannelse er, er imidlertid ikke selvsagt. Norskdidaktiker Laila Aase (2015) definerer dannelse som en sosialiseringssprosess som fører til at man forstår, behersker og er i stand til å delta i de ulike kulturformer, i form av å mestre feltets tankemåter, handlinger og kunnskaper. Hun trekker fram raushet, toleranse, vitenskap, ferdigheter og dømmekraft forutsetninger for, og viktige kjennetegn ved, dannelsen. Enklere sagt kan man definere det dannede mennesket som et selvstendig tenkende menneske. I norskfaglig sammenheng kan man snakke om en kompetanse som setter elevene i stand til å bruke tekster i meningsfulle sammenhenger, ved å lære av dem, diskutere med dem, snakke om dem og produsere dem (Smidt, Tønnessen & Aamotsbakken, 2011, s. 11). Aase definerer dannelse som nært knyttet til kulturelle verdier, og peker på at vilkårene for dannelse endres når vilkårene for de kulturelle verdiene gjør det. Hun trekker fram norskfagets dannelsespotensial blant annet i forvaltningen og fortolkningen av samtidens og fortidens tekster (Aase, 2005, s. 69). Hun understreker imidlertid at det er viktig å lære *av* og *gjennom* eldre tekster, og ikke bare lære *om* dem. Hun peker på en viktig side ved dannelsespotensialet i norskfaget i møtet mellom egen forståelse og fortolkning sammen med andre (Aase, 2005, s. 70).

Utfordringen ved de eldre verkene er nettopp at de ikke er like umiddelbart tilgjengelige som samtidstekster kan være. Læreren må derfor ta grundige vurderinger hva gjelder språk, miljø, ideer og tematikk. Der noen elever har sterk faglig kompetanse, kan kanonlitteraturen være en fulltreffer. Hos andre kan det derimot være vanskeligere å få tak i innholdet. Hennig (2017, s. 131) er opptatt av at lærere ikke skal definere litteratur for smalt, og heller gjøre elevene kjent med et bredt utvalg tekster. Han mener at elevene bør lese både klassikere, men også populærlitteratur. Samtidig er det et sentralt poeng, som norskdidaktiker Sylvi Penne (2010, s. 244) understreker, at skolen og litteraturlæreren må utnytte den muligheten de har til å tilby elevene litteratur som de ellers ikke får mulighet til å bli kjent med.

En måte å arbeide med klassikerne på er å trekke linjer til samtidslitteratur, og slik sette klassikerne inn i en mer kjent kontekst (Hennig, 2017, s. 125). Dette er også et av kompetansemålene i *Kunnskapsløftet* etter 10.årstrinn, der det heter at elevene skal kunne «presentere tema og uttrykksformer i et utvalg sentrale samtidstekster og noen klassiske tekster i norsk litteratur» (Utdanningsdirektoratet, 2013). Tematikken i teksten kan, ved å koble den til nyere tekster, formidles på en tydeligere og mer gjenkjennelig måte, slik at elevene kan relatere seg til teksten.

Lesing i et flerkulturelt klasserom

Evnen til å relatere seg til tekst kan være en utfordring i den flerkulturelle skolen. Når innvandrere utgjør 16,8% av den norske befolkningen, øker følgelig antallet elever med minoritetsspråklig bakgrunn i klasserommet. I den forbindelse påpeker Hennig (2017, s. 96) en svakhet med den reviderte læreplanen; nemlig hvor lite vektlagt det flerkulturelle klasserommet er. Han understreker hvordan litteratur fra andre kulturer kan bringe nye perspektiver, forestillinger og litterære former inn i det norske samfunnet og klasserommet, og at dette kan være med på å utvide den norske litterære kanon. Han har med andre ord et perspektiv på linje med Berg Eriksen, som vi i forrige kapittel så at mener det er viktig å gjøre plass for de faktiske endringer som skjer i kulturlandskapet. Engelskprofessor Paul Jay mener at man kan snakke om en *transnasjonal litteratur*; en litteratur som gjenspeiler hvordan dagens samfunn består av overlappende eller nye kulturer og kulturformer som står i relasjon til hverandre, og som omdannes og integreres i lokale og eksisterende kulturer (Hennig, 2017, s. 97). Hennig etterspør derfor et transnasjonalt blikk på litteraturen vi leser og omgir oss med, samt et utvidet litteraturutvalg, med formål om økt bevissthet og utvidede perspektiver i møte med et voksende mangfold i skolen. Han definerer to hovedformål med flerkulturell litteratur i klasserommet; å skape kulturell innsikt og å skape rom for identitetsdanning (Hennig, 2017, s. 99).

En utfordring ved litteraturarbeid i flerkulturelle klasserom, er at mange minoritetsspråklige elever sliter med det kulturelle misforholdet mellom dem selv og det de leser. Dette gjør det verre å relatere seg til teksten (Hennig, 2017, s. 99). Dette gjelder imidlertid ikke bare minoritetsspråklige elever i møte med norsk kultur; i noen

tilfeller har det vist seg at norske elever sliter mer i møte med eldre norsk kultur. Hennig drar fram blant annet fram *Et dukkehjem* som eksempel på en tekst der det er de majoritetsspråklige elevene som har problemer med å relatere seg tematisk, mens de minoritetsspråklige derimot, kjenner seg igjen i visse tematikker (Hennig, 2017, s. 99). Litteraturprofessor Åslaug Ommundsen (2013, s. 237) har gjort studier som viser at også problemstillingene i *Synnøve Solbakken* er høyst aktuelle i dagens globaliserte, multikulturelle samfunn. Hun har snakket med innvandrelever som relaterer seg til tekstens tematikk. Dette er likevel mye som kan være både vanskelig å relatere seg til og forstå, både av eksplisitt og implisitt innhold i tekst. Hennig er opptatt av at de språklige barrierene kan føre til at elevene får avsmak for tekstene. Penne (2001, s. 176) mener de språklige barrierer i litterære klassikere må fjernes før man kan ta dem i bruk i klasserommet. En løsning kan være å lese moderniserte utgaver av klassikerne.

Undersøkelser gjennomført av Penne (2006) viser imidlertid at de minoritetsspråklige elevene ikke utgjør en gruppe med felles vansker i norskfaget. Det hun derimot fant, var at elevers sosiokulturelle bakgrunn har betydning. Som lærer må man derfor reflektere over elevenes, men også sin egen sosiokulturelle bakgrunn når man leser og jobber med skjønnlitteratur i klasserommet, og sikte etter å tilby litteratur som samlet kan møte alle elevenes følelser og erfaringer. Dette betyr ikke at man skal unngå litteratur som utfordrer, men heller tilby dialogiske undervisningsopplegg der man kobler tekst med kontekst, og veileder elevene gjennom teksten. Slik kan teksten bli et utgangspunkt for samtaler om, og på tvers av, ulike kulturer (Hennig, 2017, s. 103f). Med utgangspunkt i flerkulturell eller transnasjonal litteratur, kan elevene både lære om andre estetiske uttryksformer og litterære virkemidler, andre samfunn og sosiale strukturer, men også reflektere over sin egen bakgrunn og kultur. Det er derfor nyttig for elevene både å sammenligne tekster fra ulike kulturer, og ulike lesninger av de samme tekstene, slik at de kan få en mer bevisst holdning til sin egen og andres kultur, samt sin egen kultur som del av en omfattende kultur. Dette blir vanskelig dersom elevene bare skal lese tekster av norske forfattere, om tradisjonelle norske forhold (Hennig, 2017, s. 106). Dette er likevel den absolutte majoriteten av tekstene elevene møter i norske læreverker. Hennig (2017, s. 102) understreker derfor at skolen kan, og bør, påvirke forlagene til å satse mer på flerkulturell litteratur, slik at læreverkenes litterære utvalg kan gjenspeile vårt kulturelle mangfold.

Oppsummering

Jeg har i første del av denne masteroppgaven skissert en kanonhistorie som har beveget seg fra en klar nasjonsbyggende målsetting, til en mer globalisert og transnasjonal idé. Jeg har presentert sentrale uenigheter som har preget debatten, hva gjelder kanons utfordringer som utløp for makt og hegemoni. Her har vi sett hvordan noen stemmer har talt for å forstå og implementere kanonbegrepet uavhengig av kontekst. Andre igjen, har hatt en klar visjon om å forstå kanon som et uttrykk for, og speiling av, ens kultur. Her er nok skillet mellom en generell kanon og en skolekanon en viktig faktor som bør tas i betraktning når man skal forstå de ulike perspektivene. Det at skolekanon har et særlig didaktisk og pedagogisk mandat, påvirker hvilke tekster den kan, og bør, bestå av. Det didaktiske og pedagogiske grunnlaget innebærer blant annet at skal ivareta et dannelsesperspektiv, som i læreplanen innebærer «kulturforståelse». For å oppnå dette, krever det at skolekanon innebærer tekster som gir elevene muligheten til å utvikle kulturforståelse.

Spørsmålet om kontekst og mangfoldet i litteratur har gjort at det har vært naturlig å belyse kanondebatten i lys av den feministiske litteraturkritikken. Ved å presentere den, har jeg vist hvordan kanon er og blir et politisk spørsmål – enten man velger å bevare kanon, gå bort fra den, eller endre den. Jeg har supplert kanondebatten og litteraturkritikken med ulike stemmer fra litteraturdidaktikken. Disse har særlig vist hvordan konflikten mellom leselyst og tekstvitenskap, samt holdninger til eldre og nyere litteratur, kommer til uttrykk gjennom ulike holdninger. I tillegg har de vist at det finnes ulike holdninger til hvorvidt møtet mellom minoritetspråklige elever og kanonlitteraturen er en ressurs eller en utfordring.

Hvorvidt læreverkens litterære utvalg speiler et flerkulturelt samfunn eller ei, vil jeg se nærmere på i neste del av oppgaven, hvor jeg presenterer min forskning.

Del 2

Min forskning

Materiale og metodiske valg

I dette kapitlet vil jeg gjøre rede for og drøfte de metodiske valgene jeg har tatt i denne studien. Jeg vil først ta for meg datainnsamlingsmetodene mine og utforming av spørreskjema. Videre gjør jeg rede for valg av informanter og læreverk, før jeg til slutt beskriver analysemetodene mine. Det hele avsluttes med metodekritiske bemerkninger.

Problemstillingen min lyder altså som følger: *Hvilke tekster går igjen i et utvalg læreverk og i undervisningen til et utvalg norsklærere i ungdomsskolen, hva er relasjonen mellom lærernes utvalg og læreverkene, og hvilket mangfold representerer tekstutvalget?* Videre er forskningsspørsmålene mine disse: *Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen i et utvalg tekstsamlinger for norsk på ungdomstrinnet? Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen hos et utvalg norsklærere på ungdomstrinnet? Hva er relasjonen mellom læreverkene og lærernes tekstutvalg? På hvilken måte ivaretar tekstutvalget ulike mangfoldsperspektiv?*

Som problemstillingen min viser, ønsker jeg å kartlegge hvilke skjønnlitterære tekster som brukes av et utvalg lærere i ungdomsskolen. Videre vil jeg sammenligne disse tekstene med hvilke tekster som finnes i læreverkene. Jeg har ønsket å få en oversikt over den potensielle, eller intenderte praksisen, og den implementerte praksisen, og har derfor laget en oversikt over hvilke tekster som blir brukt av lærerne – altså implementert praksis - ved å samle en oversikt over hvilke som brukes i løpet av et ungdomsskoleløp hos et utvalg informanter. Videre har jeg laget en oversikt over tekstene som finnes i læreverkene, og sammenlignet de tekstene som tilbys til undervisning, med de som faktisk velges til undervisning.

Datainnsamlingsmetoder

I datainnsamlingen min har jeg hatt behov for to ulike datainnsamlingsmetoder; en for læreverkene og en for informantene. For å svare på hvilke tekster som går igjen hos lærerne, har jeg brukt et spørreskjema (se vedlegg 4). For å svare på hvilke tekster som går igjen i læreverk, har jeg kategorisert tekstene i læreverkene. Her har jeg samlet

læreverkene brukt av mine ni informanter, altså *Fra Saga til CD*, *Fabel*, *Kontekst* og *Nye Kontekst*, og katalogisert samtlige skjønnlitterære tekster i hver enkelt læreverks tekstsamling. Videre har det samlede tekstomfanget vært utgangspunkt for å svare på hvordan relasjonen mellom læreverkenes og lærernes tekstutvalg er. For å svare på hvordan tekstutvalget ivaretar ulike mangfoldsperspektiv, har jeg kategorisert tekstene fra læreverkene og informantene ved hjelp av 14 utvalgte variabler. Variablene er *tittel*, *etternavn*, *fornavn*, *år*, *periode*, *sjanger*, *sjangergruppe*, *skjønnlitterær kategori*, *utdrag eller helhet*, *land*, *geografisk område*, *språk*, *målform* og *kjønn*. Ni av disse variablene er brukt i analysen, nærmere bestemt *tittel*, *etternavn*, *fornavn*, *periode*, *sjangergruppe*, *geografisk område*, *språk*, *målform* og *kjønn*.

Utforming av spørreskjema

Utformingen av spørreskjemaet er basert på at kartleggingen av hvilke skjønnlitterære tekster som brukes i ungdomsskolen er det sentrale. Det mest sentrale spørsmålet i spørreskjemaet lyder derfor som følger: *Hvilke skjønnlitterære tekster leste det siste kullet du fulgte gjennom hele 8-10.klasse? Med skjønnlitterære tekster tenker jeg på alt av romaner (utdrag og hele), noveller, fortellinger, eventyr, dikt, viser, sanger og skuespill*. Da det å oppgi samtlige tekster er en omfattende oppgave, har jeg unngått at spørreskjemaet krever særlig mye utover nettopp denne oppgaven. Hovedspørsmålet, som danner grunnlag for hele analysen, er derfor spisset og tydelig, med en utdyping av begrepet «skjønnlitteratur» for å ivareta funnenes validitet og reliabilitet. Reliabiliteten, altså funnenes pålitelighet, handler om at forskningen må vise at resultatene ville blitt de samme, dersom en tilsvarende forskning hadde undersøkt det samme på en lik, eller den samme, gruppen med informanter (Cohen et al., 2011, s. 199).

Jeg har spurt om informantenes utdanning, erfaring som norsklærer, samt hvilket læreverk de bruker. Læreverkene har vært et godt utgangspunkt for å undersøke og sammenligne den potensielle eller intenderte praksisen, med den implementerte, samt å se om tekstutvalgene er svært ulike hos informanter som bruker ulike læreverk. Jeg har utformet spørreskjemaet som et avkryssings- og utfyllingsskjema, og har vært påpasselig med å gi informantene tilstrekkelig antall alternativer. Jeg har også

innlemmet alternativet «annet», med rom for å fylle inn hva dette er. Det optimale ville være om informantene ikke benyttet seg av dette, da det kunne gjort det vanskelig å kategorisere informantene. Det er likevel gjort tilgjengelig for å unngå at informantene krysser av for noe som egentlig ikke stemmer.

Valg av informanter

I min forskning er det ni informanter, som alle har deltatt på frivillig basis. Informantene mine har jeg funnet ved å spørre norsklærerne på en ungdomsskole jeg har jobbet ved tidligere, henvendt meg til facebookgruppa «Undervisningsopplegg ungdomstrinn», samt ved å sende e-post til rektorer på samtlige ungdomsskoler i Trondheim kommune. Den totale informantbasen min består av ni lærere, hvorav åtte er kvinner og en mann.

Informant	Kjønn	Studiepoeng	Norsklærererfaring	Læreverk
1	Kvinne	90 stp.	9 år	Kontekst
2	Kvinne	60 stp.	5 år	Fabel
3	Kvinne	60 stp.	5 år	Fabel
4	Kvinne	60 stp.	16 år	Kontekst
5	Kvinne	45 stp.	16 år	Kontekst
6	Kvinne	60 stp.	15 år	Kontekst + Nye Kontekst
7	Kvinne	90 stp.	32 år	Fra Saga til CD
8	Kvinne	60 stp.	15 år	Kontekst
9	Mann	45 stp.	8 år	Kontekst + Nye Kontekst

Tabell 1: Informanter

Som vi ser i tabell 1, har samtlige av informantene mine formell kompetanse i norsk. To av dem, informant 5 og 9, har imidlertid ikke tilstrekkelig antall studiepoeng i henhold til Utdanningsdirektoratets krav (Utdanningsdirektoratet, 2017c). Som tidligere nevnt er det også på landsnivå mange som underviser uten tilstrekkelig kompetanse – i norskfaget gjelder dette 24% av landets norsklærere (NRK, 2017). Foruten de to informantene med 45 poeng hver, er det fem med 60 poeng og to med 90. I snitt har informantene med andre ord 63,33 studiepoeng hver. De har jobbet mellom fire og 32 år som norsklærere; jeg deler dem derfor i tre erfaringsgrupper, der to har jobbet fem år, seks har jobbet 8-15 år, og en har jobbet over 30 år. De minst erfarne er informant 2 og 3, med 60 studiepoeng og fem års erfaring, mens den mest erfarne er informant sju, med 90 poeng og 32 års erfaring.

Totalt består informantenes tekstmateriale av 184 ulike tekster. Tre av informantene bruker læreverket *Kontekst*, to bruker *Kontekst* og *Nye Kontekst*, to bruker *Fabel*, mens én bruker *Fra Saga til CD*. De to minst erfarne informantene bruker det nyeste læreverket, altså *Fabel*, mens den mest erfarne bruker det eldste, altså *Fra Saga til CD*. Det vil si at alle informantene som har jobbet rundt 10-15 år bruker *Kontekst*. To av disse bruker også *Nye Kontekst*.

Valg av læreverk

Jeg har valgt å analysere mine ni informanternes læreverk, altså *Fra Saga til CD*, *Kontekst* + *Nye Kontekst* og *Fabel*. Jeg har valgt å tidvis skille *Kontekst* og *Nye Kontekst* som to læreverk, da noen av informantene mine kun bruker *Kontekst*, mens noen bruker både gamle og nye. Dette er ikke helt uproblematisk, da disse to ikke er selvstendige, men heller en forlengelse av hverandre. Dette gjør at ingen titler vil finnes i både *Kontekst* og *Nye Kontekst*. Dersom en tekst finnes i tre av læreverkene, vil det derfor på et vis si at det finnes i alle – men det betyr altså ikke at informantene som bruker *Kontekst* automatisk har tilgang på tekstene i *Nye Kontekst*.

Foruten de tre læreverkene jeg har sett på, finnes det også tre andre på markedet. Fagbokforlagetets *Fra Saga til CD* tilhører den samlingen læreverk som kom etter Kunnskapsløftet i 2006, før revisjonen av læreplanen. I tillegg finnes også Cappelen Damms to læreverk, *NB!* og *På norsk*, fra 2006. *Fra Saga til CD* er imidlertid erstattet med et nytt verk, *Saga*, mens *NB!* og *På norsk* fortsatt finnes på markedet. Gyldendals *Kontekst* kom også etter Kunnskapsløftet i 2006, men ble supplert med *Nye Kontekst* etter revisjonen av læreplanen i 2013. Til sammen kan verket med andre ord både tilknyttes samlingen som kom før og etter revisjonen. *Fabel* tilhører samlingen av læreverk som kom etter revisjonen av Kunnskapsløftet i 2013.

I følge redaktør for Gyldendal Undervisning, Birgitte Larsen (per e-post 13.februar 2017) har *Kontekst* og *Nye Kontekst* den desidert største markedsandelen per i dag, mens *NB!*, *Neon* og *Saga* er de verkene som har solgt minst. Dette betyr at *Fabel* må være et sted imellom. Læreverkene som studeres i denne oppgaven består med andre ord av de to mest solgte læreverkene på markedet, samt et utgått. Totalt består altså

datamaterialet innen læreverk av tekstsamlinger fra et verk fra 2006-2008 – før revisjonen, ett fra 2006-2010 og 2014 – før og etter revisjonen, og ett fra 2013-2015 – etter revisjonen.

Fra Saga til CD har 166 skjønnlitterære tekster i samlingen sin, *Kontekst* 241, *Nye Kontekst* 68 og *Fabel* 105. Totalt utgjør dette 539 tekster. Tekstene i *Fra Saga til CD* utgjør 30,8%, *Kontekst* utgjør 44,7% - 57,3% sammen med *Nye Kontekst*, mens *Fabel* utgjør 19,5% av det totale tekstomfanget. *Kontekst* har med andre ord det klart største tekstomfanget, og sammen med *Nye Kontekst* utgjør det langt over halvparten av det totale datamaterialet.

Analysemetoder

Jeg har valgt å organisere funnene i analysen min etter variabler som viser mangfoldet i tekstene. Kategoriene jeg har valgt, er tittel, forfatterens etternavn og fornavn, utgivelsesår, sjangergruppe, geografisk område, språk, målform og kjønn. Ut fra disse variablene har jeg analysert materialet ved hjelp av beskrivende statistikk. Beskrivende statistikk er når man gir en tallmessig beskrivelse av datamaterialet, for eksempel ved å se hvor mange av forfatterne som er menn, og hvor mange som er kvinner, hvor mange som bruker en bestemt tekst, eller hvor mange av tekstene som er av en gitt sjanger (Melvær, 2015, s. 40). Beskrivende statistikk kan framstilles som tall i tekst, i tabeller eller i grafer. Det har vært viktig for meg både å gi en nøytral framstilling av tallene, og å få fram det som er sentralt i funnene. Jeg har derfor beskrevet og kommentert tabellene i lys av problemstillingen, for å få frem hvorvidt funnene bekrefter, nyanserer eller avkrefter det jeg har forventet å finne.

Jeg har strukturert funnene i tabeller som framstiller informantenes og læreverkernes tekster. På denne måten har jeg skapt et utgangspunkt for å kartlegge en skolekanon i læreverkene, og en implementert kanon hos informantene. Jeg har, ved hjelp av tabellene, tegnet opp to separate funn. Disse har jeg studert i lys av hverandre, ved hjelp av nye tabeller, grafer og tall i tekst. Ut fra tabellene har jeg lest hvilke tekster og forfattere som er mest brukt, hvordan fordelinga av sjangre er, hvilke tidsepoker som er representert, hvilke land og språk som er representert, og hvordan kjønn- og

målformfordelinga er. Ved å se på hvilke tekster og forfattere som er mest brukt, har jeg kartlagt en kanonisering. Ida Marie Haugli brukte samme framgangsmåte i sin masteroppgave fra 2012, der hun kartla kanoniserte forfattere i fem læreverk skrevet etter innføringen av Læreplanverket for Kunnskapsløftet i 2006. Haugli (2012, s. 40) opererte med en definisjon av kanonforfattere som forfattere som er representert åtte ganger eller mer, uavhengig av hvilke læreverk eller tekstsamlinger de er hentet fra. Bente Aamotsbakken, som har gjennomført en tilsvarende studie av læreverk for videregående skole, har regnet forfattere som er representert 15 ganger eller mer i læreverkene som kanoniserte (Aamotsbakken, 2003, s. 7). Det har vært naturlig for meg å operere med lavere tall, da Haugli har analysert fem tekstsamlinger, og Aamotsbakken åtte, mens jeg har analysert tre. Jeg har derfor definert kanonforfattere som forfattere som er representert seks ganger eller mer i de tre læreverkene, eller fire ganger eller mer hos de ni informantene. I tillegg har jeg definert tekster som finnes i tre av læreverkene eller hos seks til sju informanter som kanontekster. Dersom de finnes i to av læreverkene, eller hos fem informanter, definerer jeg dem som *halvkanoniserte*. Aamotsbakken opererer med fire av åtte antologier for tilsvarende begrep.

Hva gjelder mangfold, har jeg ved å sammenligne og organisere tallene for ulike variabler kunnet danne meg et bilde av hvordan ulike aspekter er representert. Her er det interessant å bemerke at Aamotsbakkens studie har utelatt alle tekster som ikke er norske, fra sin studie. Hun begrunner dette med at «siden studien har som intensjon å undersøke den *norske* skolekanon (...) har jeg bevisst valgt å utelate tekster med opprinnelse utenfor norsk grunn» (Aamotsbakken, 2003, s. 8). Her har Aamotsbakken en annen innfallsvinkel enn meg. Min forståelse av den norske skolekanon er ikke begrenset til tekster av norsk opphav; jeg forstår det heller som tekster lest i den norske skole. Aamotsbakken har også valgt å ikke skille mellom tekster på bokmål og nynorsk. Det har derimot jeg gjort. Ved å se på fordelingen av bokmål og nynorsk - samt kjønn - har jeg kunnet drøfte om kravene i den tidlige godkjenningsordningen av læreverk i dag blir ivaretatt, eller om fordelingen er ujevn og ensrettet.

Metodediskusjon

Jeg vil i det følgende diskutere noen aspekter ved mine metodiske valg. Jeg vil begynne med å påpeke at det innen norskdidaktikken er tradisjon for kvalitativ forskning. I mitt tilfelle har jeg imidlertid vært interessert i en tallfesting av datamateriale, hvilket har gjort min forskning kvantitativ. Mens det kvalitative undersøker det opplevde og virkelighetsnære, undersøker det kvantitative det som kan tallfestes (Kjørup, 1997, s. 44). Jeg har med andre ord gjort undersøkelser som bryter med norskdidaktikkens tradisjon med kvalitative studier, og heller tilnærmet meg området kvantitativt. Det å tallfeste materialet har medført flere runder med metodiske overveielser underveis. Mye tid har blitt brukt til å vurdere hvilke variabler som skulle benyttes for å skape gode framstillinger, som er enkle i formen, men likevel ivaretar validiteten, altså får mest mulig oppriktige og sanne data for praksisen.

Det er også andre aspekter ved validiteten som har vært utfordrende. Hva gjelder den implementerte praksisen har ikke metodevalget vært selvsagt. Her har jeg hatt flere alternativer, som intervju, spørreskjema, dokumentanalyse av årsplan, eller observasjon. Jeg vurderte spørreskjema som den best egnede metoden innenfor prosjektets rammer, til tross for risikoen for utelatelse av detaljer. I tillegg var det en god metode da jeg kun var interessert i tekstutvalget, og ikke intensjonene bak utvalget. Min interesse har hele tiden ligget i hva som *faktisk* blir gjort, uavhengig av intensjoner og baktanker. Jeg var tydelig overfor informantene om at det var viktig at de ikke utelot noen detaljer da jeg etterspurte og instruerte dem. Det medførte at en informant falt fra, på grunn av spørreskjemaets omstendelighet.

Utformingen av spørreskjema har blitt gjort med utgangspunkt i at spørsmålet om tekstutvalg er empiriens kjerne. Jeg har derfor vurdert at det i utgangspunktet ikke har vært nødvendig å samle inn mye mer data fra informantene enn dette, sett bort fra noe bakgrunnsinformasjon, som utdanning og erfaring. Bakgrunnsinformasjonen har jeg etterspurt for å ha muligheten til å sammenligne informanter med kort og lang utdanning, og kort og lang erfaring. Dette har jeg imidlertid ikke gjort, da andre sammenligninger har blitt prioritert til fordel for dette.

I framtidige prosjekt ville det vært hensiktsmessig å utforme en mer detaljert intervjuguide med tanke på sjangre; avgrensningen min har vist seg å være problematisk, da intervjukjemaet mitt har listet opp færre sjangre enn hva som faktisk har blitt oppgitt av informantene. Da det likevel var gjennomgående at flere sjangre enn hva som har blitt opplistet, måtte innlemmes, valgte jeg å ta dem med. Visse sjangre har også vært vanskelige å vurdere, som for eksempel hellige tekster, som noen vil definere som sakprosa, andre som skjønnlitteratur. Jeg valgte å ta dem med, av den grunn at de er bygd opp som, og trolig leses som, episke verk – uavhengig av om leseren tolker innholdet som sant eller fiktivt. En annen utfordring var teksten *Anne Franks Dagbok*, som må kunne beskrives som en hybrid mellom sakprosa og skjønnlitteratur. Jeg valgte å ta den med under kategorien «bearbeidet dagbok», med den begrunnelse at teksten trolig behandles lik en skjønnlitterær tekst i undervisning.

Når det gjelder kategorisering av læreverk, har jeg stått ovenfor flere alternativ, der to har utmerket seg. Jeg kunne enten katalogisere samtlige læreverk som finnes i norsk, eller holde meg til mine ni informanternes læreverk. Jeg har valgt å gjøre sistnevnte, da dette avgrenser oppgaven, og dermed gir meg best svar på min problemstilling. Det ville også være interessant å ha en informant som bruker *Saga*, som utgangspunkt for å sammenligne det med *Fra Saga til CD*, men uten en slik informant ville jeg heller ikke katalogisere verket.

Størrelsen på informantgruppen er bestemt ut fra rammene for oppgaven. Cohen et al. (2011, s. 151) sier i utgangspunktet at man bør sikte på et så stort utvalg som mulig i kvantitativ forskning, for å unngå utvalgsfeil, og for å kunne skape statistikk. De sier at et lite utvalg kan medføre større feilmargin, og skape et svakt grunnlag for generalisering. Feilmarginen uttrykker tallenes pålitelighet, og er større jo færre personer som deltar i en studie. Generalisering handler om representativitet, og at de utvalgte deltakerne må ligne populasjonen en ønsker å representere. Dersom utvalget er så lite at grunnlaget for generalisering faller bort, betyr det imidlertid ikke at funnene er ugyldige. Man kan skille mellom en ekstern validitet, og en intern validitet¹, og selv når informantgruppen består av få informanter, kan den interne validiteten fortsatt være

---

¹ Ekstern og intern validitet: ekstern validitet betegner det at resultatene fra en studie av et begrenset omfang kan generaliseres, mens intern validitet brukes om muligheten en studie gir til at funnene kan forklares gjennom den antatte hypotesen. Hentet 3.april 2018 fra <https://snl.no/validitet>

god. Her må jeg imidlertid være tydelig og transparent om *hva* som her blir representert, nemlig *et utvalg* lærere og deres bestemte praksis. Det er en ulempe at utvalget består av kun én mannlig informant. Innsatsen lagt ned for å få tak i flere menn har vært stor, og kanskje reflekterer utvalget en tendens i fagmiljøet til at kvinnelige lærere er mest villige til å delta i frivillige studier. Kanskje skyldes det også studiens utforming; jeg hadde en annen mannlig informant, men han valgte å trekke seg da han forstod at det krevde at han lagde oversikt over samtlige tekster brukt i undervisning. Dette kan bety at mannlige lærere generelt synes det er vanskelig å skaffe oversikt over egen praksis, men det kan også være tilfeldig. Det er uansett ikke grunnlag for å trekke noen konklusjoner om dette basert på kun denne studien.

Selv om informantene kan framstå som relativt tilfeldig utvalg, er det viktig å huske at de selv har valgt å delta. Dersom en undersøkelse er obligatorisk for alle lærere, vil den representere en annen gruppe enn dersom undersøkelsen er frivillig. Det å bruke frivillige deltakere gjør selvfølgelig noe med dataene; informantene er åpne for å dele praksisen sin, og har et ønske om å delta. Da undersøkelsen er tidkrevende og ulønnet, kan man dra den slutning at de trolig er engasjerte i faget sitt. Det er ikke usannsynlig at en kan kategorisere mine informanter som idealister. Dette kan bety at dataene kan vike fra tilsvarende data fra andre klasserom, og at alle eventuelle tendenser som er beskrevet kun gjelder blant disse ni lærerne. Det at studien har kartlagt flere svar, vil ikke si at selve svaret er kartlagt. På tross av dette, og de øvrige nevnte usikkerhetene som her er diskutert, viser resultatene mine tydelige og interessante tendenser. Disse presenteres i neste kapittel.

Analyse og drøfting

I det følgende vil jeg analysere funnene fra forskningen min. Analysen vil være bygd opp etter forskningsspørsmålene mine. For å gi en best mulig oversikt vil jeg derfor gjenta både problemstilling og forskningsspørsmålene. I problemstillingen min spør jeg om hvilke tekster som går igjen i et utvalg læreverk og i undervisningen til et utvalg norsklærere i ungdomsskolen, hvordan relasjonen er mellom lærernes utvalg med læreverkene, og hvilket mangfold tekstutvalget representerer. Forskningsspørsmålene mine spør om hvilke skjønnlitterære tekster vi finner i tekstsamlinger for norsk på ungdomstrinnet, hvilke skjønnlitterære tekster et utvalg norsklærere bruker, hvordan relasjonen mellom læreverkene og lærernes tekstutvalg er, samt på hvilken måte tekstutvalget ivaretar ulike mangfoldsperspektiv. Jeg vil i det følgende beskrive, analysere, tolke og drøfte funnene mine i lys av hvert enkelt forskningsspørsmål.

Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen i et utvalg tekstsamlinger for norsk på ungdomstrinnet?

Jeg vil i det følgende presentere en oversikt over tekster som går igjen i læreverkene. Jeg vil først si litt om det totale tekstutvalget, før jeg tar for meg tekstene som finnes i *Fra Saga til CD*, *Kontekst* eller *Nye Kontekst* og *Fabel*. Dette gjør jeg for å svare på hvorvidt vi kan se tendenser til en skolekanon i læreverkene. Jeg vil kommentere tekstene underveis, ut fra en rekke variabler, for å finne svar på hvordan tekstutvalget ivaretar ulike mangfoldsperspektiv.

Det er totalt 539 tekster i de tre læreverkene. Som nevnt i metodekapittelet, er 166 av disse fra *Fra Saga til CD*, 241 fra *Kontekst*, 68 fra *Nye Kontekst* og 105 fra *Fabel*. Av det totale omfanget titler i læreverkene, ser vi at det er fem titler som finnes i tre av informantene læreverk. Da *Kontekst* og *Nye Kontekst* som sagt overhodet ikke har overlappende tekster, kan vi si at titlene er i samtlige av læreverkene. Jeg velger derfor å definere tekstene som *skolekanoniserte verk*.

Tittel	Etternavn	Fornavn
Att döda ett barn	Dagerman	Stig
Et dukkehjem	Ibsen	Henrik
Karens jul	Skram	Amalie
Kristin Lavransdatter - Kransen	Undset	Sigrid
Victoria	Hamsun	Knut

Tabell 2: Tittler i tre læreverker

Blant de fem vi finner i tre læreverker, er det to romanutdrag, to noveller og ett dramautdrag. *Att döda ett barn* er ingen klassiker i en generell litterær kanon, men en kjent gjenganger i skolekanon. De øvrige er kjente norske klassikere, både i en generell litterær kanon, og i skolekanon. At for eksempel *Et dukkehjem* er en gjenganger, er naturlig, da Henrik Ibsen er Norges desidert mest kjente og spilte dramatiker gjennom tidene, med nettopp *Et dukkehjem* som sitt store internasjonale gjennombrudd (Bjerck Hagen, 2017). Foruten det ene dramatiske verket, er tekstene episke verk. Alle tekstene er fra før 1950 – hvorav en er fra 1879, en fra 1885, en fra 1898, en fra 1920 og en fra 1948. Tre av dem er med andre ord fra siste halvdel av 1800-tallet, mens to er fra første halvdel av 1900-tallet. Dette gjør at jeg trekker den slutning at tekstene, med sin historiske tyngde, har vært kanoniserte over lengre tid.

Alle de fire norske forfatterne sto blant annet på lista over anbefalt litteratur i forrige læreplan, L97. Den siste forfatteren er svensk, og teksten er også på svensk. Det er interessant at en av de fem skolekanoniserte tekstene i læreverker i norsk for ungdomskolen er en reklametekst skrevet av en svensk forfatter. Det skyldes nok imidlertid at teksten er tettpakket med identifiserbare litterære virkemidler. Dermed egner den seg godt i sjangeropplæring. Den er tillegg kjent som en relativt kort novelle som spiller på sterke følelser, og den har slik fått en høy status i skolen. De øvrige tekstene er bokmålstekster. Samtlige av tekstene er altså fra Norden. Tre av verkene er skrevet av menn, mens to er skrevet av kvinner. Vi vil videre se at fordelingen mellom kvinner og menn jevnt over er skeiv. Vi kan derfor konkludere med at *Karens jul* og *Kristin Lavransdatter – Kransen* er to av få unntak fra regelen i en ellers sterkt mannsdominert skolekanon. Det er også verdt å legge merke til at hele fire av tekstene handler om kvinnekarakterer – tre av dem i så stor grad at de til og med har et kvinnenavn i tekstens tittel.

I tabell 3 ser vi hvilke forfattere som er best representert i det totale tekstutvalget. Dersom vi teller antall ulike tekster per forfatter, er det åtte som er representert med seks eller flere. To av disse har skrevet sammen, nemlig Peter Christen Asbjørnsen og Jørgen Moe, og vil bli behandlet som ett. Av de åtte er det seks som har seks ulike tekster, mens Lars Saabye Christensen og Jan Erik Vold har henholdsvis sju og åtte ulike tekster totalt i læreverkene.

Etternavn	Fornavn	Antall tekster
Vold	Jan Erik	8
Christensen	Lars Saabye	7
Asbjørnsen & Moe	Peter Christen & Jørgen	6
Hauge	Olav H.	6
Hjørnevik	Jon	6
Sturlason	Snorre	6
Vesaas	Halldis Moren	6
Wergeland	Henrik	6

Tabell 3: Forfattere med seks eller flere ulike tekster i læreverkene

Dersom vi teller forfatterens representasjon uavhengig av om tekstene er like eller ulike, ser vi at det er en relativt lik liste. Noen av forfatterne har, i tillegg til mange ulike tekster, noen tekster som går igjen i flere verk. Det er totalt fem forfattere med seks tekster, fire med sju og en med åtte. Av de ti mest hyppig brukte forfatterne, er seks forfattere av lyriske tekster. Vi vil senere se at lyrikk og sanglyrikk er den største sjangeren hva gjelder antall tekster i læreverkene, noe som forklarer den høye representasjonen av lyriske forfattere i tabell 4. Forfatterne av lyriske tekster er gjerne representert med flere tekster i hvert læreverk, noe som skaper en høy forekomst av tekster. Dette kan skyldes at lyrikken er såpass lite plasskrevende, samt at elevene får mulighet til å bli bedre kjent med forfatteren ved å lese flere tekster.

Etternavn	Fornavn	Antall tekster
Vold	Jan Erik	8
Asbjørnsen & Moe	Peter Christen & Jørgen	7
Christensen	Lars Saabye	7
Hauge	Olav H.	7
Vesaas	Halldis Moren	7
Eeg	Harald Rosenløw	6
Hagerup	Inger	6
Hjørnevik	Jon	6
Sturlason	Snorre	6
Wergeland	Henrik	6

Tabell 4: Mest hyppig brukte forfattere i læreverkene

Blant forfatterne som har seks eller flere tekster i læreverkene, er alle bortsett fra Inger Hagerup, Jon Hjørnevik og Henrik Wergeland representert i alle læreverkene. Asbjørnsen og Moe, Hauge, Vesaas og Wergeland er nevnt eksplisitt i L97s norskplan. De øvrige er ikke nevnt. Jeg vil likevel påstå at hovedmomentet i læreplanen som sier at elevene skal «lese eit utval omsette eddadikt og utdrag av sagalitteraturen» i stor grad må kunne sies å være en direkte henvisning til Snorre, da han er den klart mest kjente sagaforfatteren. De øvrige forfatterne som ikke står i L97 er samtidsforfattere som har skrevet mye like før eller etter L97 ble implementert.

Oppsummering

Alt i at har vi altså sett at det er fem tekster og ti forfattere som går igjen i læreverkene i så stor grad at vi kan definere dem som skolekanoniserte. Tekstene finner vi i samtlige læreverk, mens forfatterne finner vi seks eller flere ganger totalt i læreverkene samlet sett. Alle forfatterne er også representert med seks eller flere ulike tekster. Forøvrig er seks av disse, Vold, Saabye Christensen, Hauge, Vesaas, Hagerup og Wergeland, også kanoniserte eller halvkanoniserte i Aamotsbakkens studie fra videregående skole (Aamotsbakken, 2003, s.49). De står med andre ord sterkt i læreverkene. Hvilken posisjon har de da i praksis?

Hvilke skjønnlitterære tekster går igjen hos et utvalg norsklærere på ungdomstrinnet?

Dersom vi ser på hvilke titler som går igjen hos mine ni informanter ser vi at det også her, som i læreverkene, er det noen tekster som brukes mer enn andre. Hos informantene er det fire tekster som brukes av sju av ni informanter, og én – *Et dukkehjem* - som brukes av seks. Disse er delvis overlappende med tekstene vi fant i alle læreverkene; *Att döda ett barn*, *Karens jul* og *Et dukkehjem* finnes både på listen over de hyppigst valgte tekster i læreverkene og hos informantene. *Victoria* derimot, som også finnes i alle læreverkene, blir brukt av fire informanter, mens *Kristin Lavransdatter* kun blir brukt av én. *Eg står her og skal slå opp med ei jente* og *Karen*, som blir brukt av sju informanter, finnes i to av læreverkene. To informanter bruker førstnevnte tekst til tross for at den ikke finnes i deres læreverk, mens én informant bruker sistnevnte til tross for det samme.

Tittel	Etternavn	Fornavn	Antall informanter
Att döda ett barn	Dagerman	Stig	7
Eg står her og skal slå opp med ei jente	Belsvik	Rune	7
Et dukkehjem	Ibsen	Henrik	6
Karen	Kielland	Alexander	7
Karens jul	Skram	Amalie	7

Tabell 5: Titler hos seks eller sju informanter

De fire titlene vi finner hos sju av ni informanter, er alle noveller. Teksten vi finner hos seks informanter er et dramautdrag. Dette til tross for at vi senere vil se at det er lyrikk og sanglyrikk som er den største sjangergruppen hos informantene. Novelle er imidlertid den nest største – vi vil senere se, i tabell 19, at 24% av alle informantenes tekster er noveller. Vi vil videre se at kun 8% av informantenes tekster er drama, men *Et dukkehjems* sterke posisjon gjør at den likevel er blant de mest brukte tekstene. Heller ikke hos informantene har vi altså noen helkanoniserte dikt eller sangtekster i norskverkene, mens innen novelle har vi tydelig det. Det at informanter som ikke har tekstene i læreverket sitt, bruker dem, viser at særlig *Eg står her og skal slå opp med ei jente* og *Karen*, står sterkt.

I motsetning til i læreverkene, finner vi en tekst fra etter 1950. Det er imidlertid kun én, og alle de øvrige er, i likhet med læreverkene, fra før 1950. Alt i alt er tekstene fra 1879,

1882, 1885, 1948 og 1981. Tre av dem er med andre ord fra siste halvdel av 1800-tallet, en fra første halvdel og en fra andre halvdel av 1900-tallet. I likhet med i læreverkene har tre av tekstene, med sin historiske tyngde, vært kanoniserte over lengre tid. Tre av forfatterne stod på lista over anbefalt litteratur i L97, mens to ikke gjorde det. Disse tre er norske bokmålstekster. De to som ikke er nevnt i L97, er på nynorsk og svensk. Variasjonen av språk og målformer er med andre ord større enn på i tabell 2, for læreverkene. Samtlige av tekstene er, som i læreverkene, fra Norden.

Fire av verkene er skrevet av menn, mens ett er skrevet av en kvinne. Vi kan her se at både lista over de mest brukte verkene, og tekstutvalget generelt, består av flere menn hos informantene enn i læreverkene. En grunn til dette kan tenkes å være at forlagene som utformer læreverkene har en høyere bevissthet enn lærerne om fordelingen av ulike variabler, kanskje særlig kjønn, i det totale tekstomfanget. Kjønnfordelingen er en av faktorene som har blitt kritisert for å være skeiv i den litterære kanon. I L97 er 24 av de 31 eksplisitt nevnte forfatterne menn. Dette utgjør 77,4% av de nevnte forfatterne. Denne fordelingen har altså *Kunnskapsløftet* tilrettelagt for at man kan gjøre noe med, og som vi ser er kjønnfordelingen i læreverkene jevnere enn fordelingen innen de nevnte forfatterne i L97. Fordelingen hos informantene derimot, er tilnærmet lik den nevnte fordelingen i L97. Dette vil jeg komme tilbake til under drøftingen av tekstutvalget i ulike mangfoldsperspektiv.

Dersom vi ser på hvilke tekster som blir brukt av fem eller fire informanter, finner vi totalt elleve tekster. Av disse er det en som finnes i alle læreverkene, nemlig *Victoria*. To av tekstene finnes i to av læreverkene, nemlig *Caps* og *Du må ikke sove*. Seks av dem, *Faderen*, *Liket*, *Matt. 18.20.*, *Fantomteikning*, *Jeg ser* og *Styggen på ryggen* finnes kun i et læreverk – samtlige i *Kontekst* eller *Nye Kontekst*. Dette betyr imidlertid ikke at det kun er informantene som bruker *Kontekst* som leser dem – det er bare *Styggen på ryggen* som ikke brukes av andre enn de som bruker *Kontekst*. Dette kan tyde på at tekstene har en kanonisk status i skolen, der de brukes til tross for at de må oppsøkes utenom læreverket. *Faderen* for eksempel, var i følge Skjelbred et al. (2017) en av tekstene som fantes i nevnte P. A. Jensens *Læsebog for Folkeskolen og Folkehjemmet* fra 1863, noe som vitner om mer enn 150 års fartstid i norske tekstsamlinger. Det kan

også bety at informantene har tilgang på flere læreverk enn det de har klasesett av, og at de tar kopier som de bruker i undervisning.

Det er en tendens til at særlig informantene som bruker *Fabel* bruker tekster som ikke finnes i læreverket deres, noe som kan bety at de fortsatt har tilgang på sine gamle læreverk, som med høy sannsynlighet i så fall er *Kontekst*. To av tekstene som brukes, finnes ikke i noen læreverk. Dette gjelder den britiske romanen *Gutten i den stripete pysjamasen* og novellen *Ringen*. Førstnevnte kan være populær av flere grunner. Det er en kjent og relativt lettlest ungdomsroman, som også har blitt filmatisert, noe som gjør den tilgjengelig og egnet for didaktisk arbeid. I tillegg er handlingen lagt til andre verdenskrig, som er et sentralt tema i samfunnsfag på ungdomstrinnet. *Ringen* kan tenkes å bli brukt da det kun er én tilgjengelig tekst av Knut Hamsun i læreverkene, nemlig *Victoria*. De som har valgt å bruke *Ringen*, har ikke brukt *Victoria*. De har med andre ord valgt en annen tekst av Hamsun – og har da alle valgt *Ringen*, som er en vanlig tekst å bruke i undervisning.

Tittel	Etternavn	Fornavn
Caps	Fosse	Jon
Du må ikke sove	Øverland	Arnulf
Faderen	Bjørnson	Bjørnstjerne
Liket	Jonsson	Tor

Tabell 6: Tekster hos fem informanter

Tittel	Etternavn	Fornavn
Fantomteikning	Grytten	Frode
Gutten i den stripete pysjamas	Boyne	John
Jeg ser	Obstfelder	Sigbjørn
Matt 18.20	Bringsvær	Tor Åge
Ringen	Hamsun	Knut
Styggen på ryggen	Tøien	Pål
Victoria	Hamsun	Knut

Tabell 7: Tekster hos fire informanter

Dersom vi ser bort fra titler, og heller ser på forfattere, er det ni som har tre eller flere ulike tekster i informantenes totale tekstomfang, som vi ser på tabell 8. Seks av disse er representert med tre ulike tekster. André Bjerke har fire, mens Asbjørnsen og Moe og Henrik Ibsen har seks. Det er med andre ord flere tekster av Henrik Ibsen enn hva vi finner i læreverkene, som blir brukt av informantene. Nok en gang ser vi hvor sterk

posisjon Ibsen har i skolen. Han var også den eneste forfatteren som ble nevnt eksplisitt i *Kunnskapsløftet*, før også han forsvant med revisjonen i 2013 (Gabrielsen & Martinussen, 2005).

Etternavn	Fornavn	Antall tekster
Ibsen	Henrik	6
Asbjørnsen & Moe	Peter Christen & Jørgen	5
Bjerke	Andre	4
Bjørnson	Bjørnstjerne	3
Borgen	Johan	3
Christensen	Lars Saabye	3
Diem	Karpe	3
Osland	Erna	3
Welhaven	Johan Sebastian	3

Tabell 8: Forfattere med tre eller flere ulike tekster hos informantene

Dersom vi teller hvor mange ganger de ulike forfatterne forekommer, uavhengig av om tekstene er like eller ulike, ser vi at det er tolv forfattere som forekommer seks eller flere ganger i det totale tekstutvalget til informantene. Seks av forfatterne er representert sju ganger. Knut Hamsun og Jon Fosse er brukt åtte ganger, mens Henrik Ibsen har 15 representasjoner. Samtlige informanter bruker en eller flere av tekstene hans. Tre informanter bruker to tekster av ham, mens en informant bruker hele fire tekster av ham. Blant de tolv forfatterne ser vi et flertall av klassiske forfattere, med sju representanter.

Etternavn	Fornavn	Antall tekster
Ibsen	Henrik	14
Fosse	Jon	8
Hamsun	Knut	8
Asbjørnsen & Moe	Peter Christen & Jørgen	7
Bjørnson	Bjørnstjerne	7
Belsvik	Rune	7
Dagerman	Stig	7
Kielland	Alexander	7
Skram	Amalie	7
Bjerke	Andre	6
Grytten	Frode	6
Obstfelder	Sigbjørn	6

Tabell 9: Mest hyppig brukte forfattere hos informantene

Blant forfatterne som har tre eller flere tekster i læreverkene, er det kun én som blir brukt av alle informantene, nemlig Henrik Ibsen. Det er altså kun Ibsen vi kan dra fram som en tydelig implementert kanonisert forfatter hos informantene. Vi kan også

konkludere med at Knut Hamsun og Jon Fosse, med to ulike tekster hver, brukt av åtte informanter totalt, og Bjørnstjerne Bjørnson, med tre ulike tekster, brukt av seks informanter totalt, har en sterk posisjon blant informantene, og kan defineres som implementert kanoniserte. Stig Dagerman, Rune Belsvik, Alexander Kielland og Amalie Skram er imidlertid i grenseland, da disse er brukt av sju informanter, men kun er representert med én tekst hver. Vi kan da heller snakke om kanoniserte tekster, enn kanoniserte forfattere. Vi kan likevel ta dem med i denne sammenhengen. Det betyr at vi står igjen med en liste på åtte forfattere som vi kan definere som implementert kanoniserte eller halvkanoniserte blant mine ni informanter; Henrik Ibsen, Knut Hamsun, Jon Fosse og Bjørnstjerne Bjørnson, Stig Dagerman, Rune Belsvik, Alexander Kielland og Amalie Skram. Fra tabell 9 er det bare Asbjørnsen og Moe som ikke er med av de øverste, rett og slett fordi det kun er fire av informantene som bruker dem i undervisning.

De åtte kanoniserte eller halvkanoniserte forfatterne består av sju menn og én kvinne. Fem av disse, Ibsen, Hamsun, Bjørnson, Kielland og Skram, er nevnt eksplisitt i L97s norskkplan. Ibsen, Bjørnson og Kielland var også nevnt i læreplanen fra 1911 – den første med en særnorsk litteraturkanon. De øvrige tre forfatterne – Fosse, Dagerman og Belsvik, er samtidsforfattere. Kun to av dem, Bjørnson og Fosse, er også på listen over skolekanoniserte forfattere i læreverkene. De øvrige seks er imidlertid alle representert i læreverkene – bare ikke i like stor grad som hos informantene.

Det er i alt 31 forfattere som er nevnt eksplisitt i L97. Hver av mine informanter har en andel på mellom 13,5% og 57,6% av forfatterne som også er nevnt i L97. I snitt har informantene 9,4 forfattere fra L97 hver. Blant disse er det noen som er mer populære enn andre; Arnulf Øverland og Tor Jonsson er brukt av fem informanter, Bjørnstjerne Bjørnson av seks, Alexander Kielland og Amalie Skram er brukt av sju, mens Knut Hamsun er brukt av åtte. Henrik Ibsen er den eneste forfatteren fra L97 som er brukt av samtlige informanter.

Informant	Antall tekster	Forfattere fra L97	Prosentandel
Informant 1	28	8	29 %
Informant 2	42	13	42 %
Informant 3	22	7	32 %
Informant 4	32	9	28 %
Informant 5	22	9	41 %
Informant 6	40	11	28 %
Informant 7	33	19	58 %
Informant 8	31	12	39 %
Informant 9	37	5	14 %

Tabell 10: Informantenes tekster og andel forfattere fra L97

Fem av L97s 31 eksplisitt nevnte forfattere blir ikke brukt av noen av mine ni informanter; Torborg Nedreaas, Jonas Lie, Jakob Sande, Olav H. Hauge og Olav Duun. Disse forfatterne har elevene neppe møtt i barneskolen, hvilket vil si at de enten må komme inn i videregående skole eller oppsøkes selv, dersom elevene skal ha lest noe av dem. Hvorvidt dette er noe å slå alarm over, er imidlertid en annen sak; det at forfattere kommer og går, er naturlig i et fag i stadig utvikling. Nye tekster kommer til, det samme gjør fagområder. I læreplanens formål står det at faget etablerer seg i spenningsfeltet mellom det historiske og det samtidige, det nasjonale og det globale (Utdanningsdirektoratet, 2013). For at det samtidige og det globale skal få plass, må det gå på bekostning av noe.

Det er imidlertid oppsiktsvekkende at nettopp disse forfatterne er fraværende i mine informanters klasserom, da samtlige er blitt viet ekstra plass i Per Thomas Andersens anerkjente *Norsk Litteraturhistorie* fra 2001. Særlig er det tankevekkende om en leser Andersens etterord, der han skriver at han har prioritert å bruke «litt ekstra plass på forfattere som jeg har ansett for å være spesielt viktige» (Andersen, 2012, s. 719). Torborg Nedreaas ble i sin tid nominert til Nordisk råds litteraturpris, som er kjent som den gjeveste litteraturprisen i Norden. Jonas Lie, på sin side, regnes som kjent som en av «de fire store», mens Jakob Sande defineres som en av de fremste norske lyrikerne på 1900-tallet. Olav H. Hauges dikt «Det er den draumen» har blitt kåret til Norges beste dikt gjennom tidene, og Olav Duun ble i sin tid nominert til Nobelprisen i litteratur. Om de så ikke blir brukt av mine informanter, er det med andre ord mulig å forstå hvorfor de ble nevnt i forrige læreplan – og dertil mulig å forstå argumentene til de som er skeptiske til et bortfall av anbefalt litteratur i læreplanen. Her er det imidlertid verdt å huske at Andersen har samlet en litteraturhistorie bestående av forfattere som

utgjør en generell kanon, heller enn en skolekanon. Det at disse forfatterne og tekstene ikke brukes, kan med andre ord skyldes at de ikke har en like god didaktisk og pedagogisk funksjon som forfatterne og tekstene som eventuelt erstatter dem. Det er også sannsynlig at elevene møter dem i videregående opplæring.

Oppsummering

Alt i alt har vi altså sett at det er seks tekster og fire forfattere som går igjen i så stor grad at vi kan definere dem som kanoniserte hos informantene. Tekstene finner vi hos seks eller flere informanter, mens forfatterne forekommer sju ganger eller mer, med flere ulike tekster. Disse danner med andre ord en implementert skolekanon. Fire av tekstene er også skolekanoniserte, mens ingen av forfatterne er det. Dette gjør at det er interessant å undersøke relasjonen mellom læreverk og praksis nærmere.

Hva er relasjonen mellom læreverkenes og lærernes tekstutvalg?

Det å generalisere og sammenligne tre ulike læreverker og ni tilfeldige informanter gir mye informasjon, men det har også visse ulemper. Generelle funn kan skjule individuelle variasjoner. Jeg har derfor ønsket å sammenligne informantene og læreverkene som selvstendige enheter, for å se om informasjonen da vil skille seg ut fra den jeg har kommet fram til så langt.

Informant	Læreverk	Prosentandel av tekster fra læreverk
Informant 1	Kontekst	100 %
Informant 2	Fabel	74 %
Informant 3	Fabel	23 %
Informant 4	Kontekst	41 %
Informant 5	Kontekst	41 %
Informant 6	Kontekst + Nye	58 %
Informant 7	Fra Saga til CD	88 %
Informant 8	Kontekst	52 %
Informant 9	Kontekst + Nye	87 %

Tabell 11: Informanter og læreverk

Vi ser at relasjonen mellom læreverkenes og lærernes tekster varierer stort. Andelen tekster informantene har hentet fra læreverkene går fra 22,7% til 100%. Det ser ikke ut til å være noen sammenheng mellom andelen tekster og læreverk; både for *Fabel* og *Kontekst* finner vi informanter som har både store og små andeler tekster hentet fra læreverket. *Fra Saga til CD* er kun representert med en informant, og kan dermed ikke sammenlignes. Vi ser imidlertid at informanten med dette læreverket har en høy andel tekster fra læreverket. Vi skal i det følgende ta en nærmere titt på hvordan fordelingen av ulike mangfoldsvARIABLE forekommer i *Kontekst* som et isolert læreverk, samt hos informantene med størst og minst tekstandel fra nettopp det læreverket.

Eksempel: *Kontekst* og to utvalgte informanter

Informanten med størst andel hentet fra læreverket, er informant 1, med 100%. Dette betyr, som vi nå vil se, ikke at utvalget hennes speiler utvalget i *Kontekst*. Informanten med minst andel hentet fra læreverket, er informant 4. Vi vil derfor bruke henne til sammenligning. Ved å sammenligne informant 1 og 4, kan vi danne oss et bilde av variasjonen innen bruken av *Kontekst*, der informantene har hentet henholdsvis 100% og 40,6% av tekstene sine fra læreverket. Målet med sammenligningen er å se om det at en informant bruker læreverket i stor grad, betyr at hun har lik fordeling mellom variablene som læreverket, og om det at en informant bruker læreverket i liten grad, betyr at hun har en annen fordeling av variablene. Jeg har også ønsket å vise hvordan eventuelle ulikheter utarter seg, og hva det betyr for ulike mangfoldsfaktorer.

Informant	1799 og tidligere	1800-1849	1850-1899	1900-1949	1950-1999	2000-d.d.	Ukjent
Kontekst	10%	2%	6%	10%	24%	47%	1%
Informant 1	39%	0%	18%	4%	25%	7%	7%
Informant 4	3%	0%	19%	3%	53%	22%	0%

Tabell 12: Perioder i *Kontekst* og hos informant 1 og 4

Innen **perioder** ser vi stor variasjon. I *Kontekst* er 47% av tekstene utgitt etter 2000, mens denne kategorien kun utgjør 7% hos informant 1 og 22% hos informant 4. Dette betyr at informant 1, til tross for at hun henter samtlige tekster fra læreverket, har en helt annet fordeling av perioder. Hennes største tekstandel kommer fra før 1799, mens kun 10% av tekstene i *Kontekst* gjør det samme. Hos informant 4 er det enda færre, med 3%. Hos henne utgjør tekstene fra 1950-1999 den klart største andelen, med 53%. Tilsvarende periode er representert med under halvparten, med henholdsvis 24% og 25% i *Kontekst* og hos informant 1. Hos begge informantene ser vi også en mye større andel tekster fra «gullalderen», altså 1850-1899. Dette betyr at det ikke trenger å være noe samsvar mellom fordeling av perioder, og relasjon mellom læreverket og tekstutvalg. Tekstutvalget på 241 tekster skaper enorme muligheter, der akkurat denne informanten har vektlagt de eldre tekstene i stor grad. Informant 4 har, som vi har sett, heller ikke et utvalg som speiler periodene i læreverket.

Informant	Billedbok	Drama	Episk folkedikt.	Lyrikk & sanglyr.	Novelle	Roman	Øvrig
Kontekst	5%	6%	6%	39%	19%	23%	2%
Informant 1	39%	0%	18%	4%	25%	7%	7%
Informant 4	3%	0%	19%	3%	53%	22%	0%

Tabell 13: Sjangergrupper i Kontekst og hos informant 1 og 4

Også innen **sjangergrupper** ser vi stor variasjon. Her vil jeg dra fram tre sjangre; roman, episk folkediktning og lyrikk og sanglyrikk. Vi ser at omtrent $\frac{1}{4}$ av tekstene i *Kontekst* er romaner. Hos informant 1 er andelen langt lavere, med 14%, mens hos informant 4 er den så lav som 6%. Da samtlige tekster i sjangeren tilgjengelig i *Kontekst* er utdrag, kan dette tyde på at informant 4 foretrekker å jobbe med verk i sin helhet – og dermed får en naturlig lavere andel romaner. Kanskje har informanten en holdning i tråd med Brandes; altså at man må lese det leste godt. Dersom man jobber med tekster som utdrag, er det vanskelig å la et verk komme til sin fulle rett. Man kan spørre seg hvorvidt det er å virkelig ta litteraturen på alvor, og mange vil nok her si at man enten bør ta for seg en tekst i sin helhet, eller ikke i det hele tatt. Det å ta for seg en rekke romaner i sin helhet vil imidlertid måtte gå på bekostning av et stort omfang øvrige tekster. Av den grunn ser vi også at informant 4 har den laveste andelen romaner, med nevnte 6%. Her er vi inne på en interessant problemstilling: skal man haste seg gjennom en rekke tekster «bare fordi», eller heller ta seg tid til virkelig å gå i dybden på noen få? Christian Bjerke, leder for kjerneelementgruppa for norskfaget, sier at de nye kjerneelementene skal legge opp til at elevene skal lese flere lengre og hele tekster (Utdanningsdirektoratet, 2018). Dette er i følge Bjerke i tråd med dybdelæringsbegrepet, og med formål at elevene skal bli utholdende lesere som kan få leseopplevelser knyttet til hele tekster og hele verk. Lærerens avgjørelse får naturlig nok konsekvenser for balansen, slik vi ser hos informant 4. En sjanger som ikke har den samme utfordringen, er episk folkediktning, med stort sett langt kortere tekster. Andelen episk folkediktning er like stor som andelen roman hos informant 1, og mer enn dobbelt så stor som andelen i *Kontekst*. Informant 4 har halvparten av dette igjen. Andelen lyrikk og sanglyrikk er derimot høy hos henne, faktisk høyere enn i *Kontekst*, mens den hos informant 1 er lav, med 7%. Det er kun en annen informant som har lavere – informant 8 – med 3% lyrikk og sanglyrikk.

Informant	Norden	Engelsk-språklig	Øvrig Europa	Annet
Kontekst	79%	8%	8%	5%
Informant 1	54%	14%	14%	18%
Informant 4	97%	3%	0%	0%

Tabell 14: Geografisk område i Kontekst og hos informant 1 og 4

Når det gjelder **geografisk område**, ser vi store forskjeller på informant 1 og 4. I læreverket er omtrent 8 av 10 tekster fra Norden. I underkant av hver tiende tekst er fra engelskspråklige land, det samme gjelder øvrige Europeiske land. Elleve tekster, altså 4%, er i kategorien «annet». Kategorien gjelder land som ikke er europeiske eller engelskspråklige land, og i *Kontekst* sitt tilfelle utgjør dette land som Iran, Somalia, Israel, Japan og Saudi-Arabia. Nesten hver femte tekst hos informant 1 er fra denne kategorien. Hun har også en høy andel tekster fra engelskspråklige land og øvrige europeiske land, og hennes andel nordiske tekster utgjør så vidt over halvparten av hennes totale tekstmateriale. Hun skiller seg her sterkt ut fra samtlige øvrige informanter, inkludert informant 4. Informant 4 har, i likhet med alle de øvrige informantene, nesten kun nordiske tekster, i tillegg til et utvalg engelskspråklige tekster. Forskjellene mellom informant 1 og 4 speiler utfordringene Berg Eriksen pekte på, da han sa at utelukkelse av oversatt litteratur i en kanon er problematisk, og at norsk og oversatt litteratur må behandles på lik linje. Det kan virke som om informant 1 har en lignende holdning, mens informant 4 heller speiler en holdning om at litteraturen i norskfaget bør bestå av norske tekster.

Informant	Norsk	Nabospråk	(Delvis) samisk	Annet
Kontekst	90%	6%	3%	1%
Informant 1	100%	0%	0%	0%
Informant 4	97%	3%	0%	0%

Tabell 15: Språk i Kontekst og hos informant 1 og 4

Innen **språk** ser vi imidlertid at heller ikke informant 1 speiler et mangfold; samtlige av tekstene hun bruker i undervisning er på norsk. Kompetansemålet med å «gjengi innholdet og finne tema i et utvalg tekster på svensk og dansk» (Utdanningsdirektoratet, 2013) blir dermed ikke nådd. Informanten har heller ingen *oversatte* tekster fra nabolandene. Informant 4, derimot, har en tekst fra Sverige, på svensk. Det er imidlertid ingen av de to informantene som bruker danske tekster, til tross for at det er ti danske

tekster tilgjengelig i *Kontekst*. Ingen av informantene bruker heller tekster som er gjengitt helt eller delvis på samisk, til tross for sju tilgjengelige i læreverket. Her ser vi med andre ord et språklig mangfoldspotensiale som ikke utnyttes.

Informant	Bokmål	Nynorsk	Annet
Kontekst	60%	26%	14%
Informant 1	75%	25%	0%
Informant 4	63%	28%	9%

Tabell 16: Målform i Kontekst og hos informant 1 og 4²

Innen **målform** ser vi at nynorskandelen er relativt lik i læreverket og hos informantene, med omtrent $\frac{1}{4}$. Innen bokmål er andelen mellom 60-75%. Informant 1, som ikke har tekster på andre språk enn norsk, har følgelig heller ingen andre målformer enn bokmål og nynorsk. Hun har også størst andel bokmål, med $\frac{3}{4}$.

Informant	Mann	Kvinne	Begge kjønn	Ukjent
Kontekst	67%	27%	1%	6%
Informant 1	71%	7%	0%	21%
Informant 4	81%	16%	3%	0%

Tabell 17: Kjønn i Kontekst og hos informant 1 og 4

Til slutt kommer variabelen for **kjønn**. Her ser vi at læreverket har klart størst andel kvinner av de tre. Andelen deres er imidlertid ikke større en drøyt $\frac{1}{4}$ av tekstene. De har også en liten andel tekster skrevet av begge kjønn, samt en litt større, men fortsatt svært liten, med ukjent forfatter. Andelen som står igjen, utgjør dermed 67% menn. Hos informant 1 finner vi en andel på så lite som 7%, som er den klart laveste hos samtlige informanter. Informant 4 har en kvinneandel på 16%. Dette gjør det naturlig å gå over til neste problemstilling, nemlig hvordan tekstutvalget generelt ivaretar ulike mangfoldsperspektiv. Før det, er det tid for en oppsummering.

² Andelen norske tekster i tabell 15 er større enn den samlede andelen tekster på bokmål og nynorsk i tabell 16. Dette skyldes at en betydelig andel av tekstene som regner som norske, er skrevet på en dialekt nær skriftform, multietnolekt eller en annen målform som ikke kategoriseres som bokmål eller nynorsk.

Oppsummering

Vi har her sett at relasjonen mellom læreverkenes og lærernes tekstutvalg varierer stort fra informant til informant. En oversikt over hvor stor andel tekster informantene henter fra læreverket de bruker, viser et spenn fra 22,7% til 100%. Vi har videre sett, gjennom å sammenligne et utvalgt læreverk med to brukere av det, at de ulike mangfoldsvariablene varierer stort. Den informanten med størst andel tekster hentet fra læreverket har her vist seg å være den som skiller seg mest ut fra læreverkets fordeling av ulike variabler. Det er med andre ord ikke et tydelig samsvar mellom læreverkenes og lærernes tekstutvalg. Jeg vil i det videre vise hvordan mangfoldsvariablene varierer hos læreverkene og informantene samlet sett.

På hvilken måte ivaretar tekstutvalget ulike mangfoldsperspektiv?

For å kunne si noe om mangfoldsperspektivet, har jeg valgt å sammenligne læreverkene og informantene som to samlede enheter. Jeg har organisert alle tekstene etter en rekke variabler som kan si noe om forfatterens mangfoldsegenskaper. Jeg har valgt å bruke variabler som kan si noe om statiske faktorer, som for eksempel hvilket land de er fra og hvilket kjønn de har - selv om dette selvfølgelig ikke alltid er like statistisk. I dette tilfellet er det imidlertid, så vidt jeg vet, kun cis-kjønnede³ forfattere, noe som er et utgangspunkt for en mangfoldsdiskusjon i seg selv. Det å lese tekster av ikke-binære⁴ forfattere kunne vært lærerikt for elever, og til særlig hjelp for elever som føler seg annerledes eller ikke akseptert i samfunnet.

Jeg vil komme tilbake til dette med kjønn, men vil for ordens skyld begynne med perioder. På den måten struktureres variablene i samme rekkefølge som de er blitt tidligere i oppgaven. Under hver kategori vil imidlertid variabelen krysses mot andre variabler. Dette vil særlig gjelde kjønn og målform, da vi har sett at kvinnelige forfattere og nynorske tekster er underrepresentert. Kryssningene har derfor til formål å se om vi kan finne tendenser til høyere representasjon av for eksempel kvinner i bestemte perioder eller nynorsk i bestemte sjangre. Læreverkene og informantene vil først og fremst omtales som to enheter, og framstilles i separate tabeller for hver variabel. Der et læreverk eller en informant skiller seg tydelig ut fra de øvrige, vil dette påpekes. Det vil imidlertid ikke bli vist gjennom figurer eller tabeller, på grunn av plasshensyn. Rekkefølgen på variablene er:

1. *Periode*
2. *Sjangergruppe*
3. *Periode og sjangergruppe*
4. *Geografisk område*
5. *Språk*
6. *Målform*
7. *Målform og sjangergruppe*
8. *Kjønn*
9. *Kjønn og periode*
10. *Kjønn og sjanger*
11. *Kjønn og målform*

---

³ Cis-kjønn: å identifisere seg med det biologiske kjønn man er født med og oppdratt til. En cis-kjønn kvinne er født som kvinne og identifiserer seg med det kvinnelige kjønn. (Grasmo, Hanne. (2016). *Cis-kjønn*. I Store medisinske leksikon. Hentet 16.mars 2018 fra <http://sml.sn.no/cis-kjonn>.

⁴ Ikke-binær: å ha en forståelse av at kjønn består av en stor variasjon av kjønnsidentiteter eller kjønnsuttrykk, som ikke passer inn i en binær kjønnsforståelse. I LGBT Danmarks ordbok. Hentet 23. mars 2018 fra <http://lgbt.dk/ordbog/ikke-binaer-koensforstaaelse/>

Informant	1799 og tidligere	1800-1849	1850-1899	1900-1949	1950-1999	2000-d.d.	Ukjent
Læreverk	8%	4%	5%	8%	30%	43%	2%
Informanter	11%	6%	10%	8%	30%	34%	2%

Tabell 18: Perioder i læreverk og hos informanter

Innen **perioder** ser vi at samtidslitteraturen er tydelig størst i både læreverk og hos informanter. Tekstutvalget gir med andre ord et bilde av at Brandes' tanke om at det kan være bedre for ungdommer å lese samtidstekster enn klassikere, er beskrivende for tekstpraksisen. Her er det imidlertid verdt å huske at det som er samtidslitteratur for ham, er klassikere i dag. I læreverkene finner vi at 43% av alle tekstene er skrevet etter år 2000, og 30% er skrevet etter 1950. Dette utgjør totalt 73% av alle tekstene. 8% er fra 1900-1949, 5% av tekstene er fra 1850-1899, altså perioden for «de fire store», mens 4% av tekstene er fra 1800-1849. Ellers er det 8% av tekstene som er fra før 1799, mens 2% er vanskelige å plassere tidsmessig. Disse 2% utgjør myter og sagn, samt en Asterix og Obelix-stripe uten år. Det er relativt stor forskjell fra læreverk til læreverk når det gjelder tekster skrevet etter 1950. *Fra Saga til CD* har den klart minste andelen tekster skrevet etter 2000, med 19%. Dette er naturlig, i og med at det er det eldste læreverket i studien. *Kontekst* og *Nye Kontekst* har den største andelen tekster fra denne perioden, med 55%. Også innen tekster fra 1950-1999 har disse læreverkene størst kontrast; *Fra Saga til CD* har 47% tekster fra denne perioden, mens *Kontekst* og *Nye Kontekst* har en andel på 20%.

Hos informantene er det også tekster skrevet etter 2000 som utgjør den største kategorien, med 34%. Det er likevel snakk om i langt mindre grad enn i læreverkene. Her trekker informant 1 og 7 snittet ned, med sine 7% og 8%. Til kontrast har informant 6 og 9 49% og 51%. Andelen fra 1950-1999 er lik læreverkenes, med 30%. Det er likevel stor variasjon innad blant informantene også her, med et spenn fra 17% til 61%. Totalt utgjør tekstene skrevet etter 1950 64% av det totale materialet hos informantene. Mengden tekster fra 1900-1949 utgjør omtrent den samme som i læreverkene, med 7% mot 8%, med et spenn fra 3-21%. Andelen fra 1850-1899 – gullalderen – er dobbelt så stor som i læreverkene, med 10% mot 5%. Andelen er relativt lik hos informantene, med 16-23%, med unntak av informant 9, som har 5%. Andelen fra 1800-1849 og 1799 og tidligere er også noe større enn i læreverkene, med henholdsvis 6% og 11%. Her er

det imidlertid et lite antall informanter som utgjør prosenttallene; to informanter har 16% tekster fra 1800-1849, tre har mellom 2-4%, mens fire ikke har noen tekster fra denne perioden. Vi ser noe lignende når det gjelder tekster fra før 1799: informant 1 og 7 trekker voldsomt opp, med 39% og 21%, informant 2 og 9 har 9% og 6%, to informanter har 2-3%, mens tre er uten tekster fra denne perioden. Vekten på å viderebringe kulturarven er altså svært varierende fra informant til informant. Hos de fleste informantene får elevene imidlertid et godt innblikk i både samtidslitteraturen og den eldre litteraturen.

Informant	Billedbok	Drama	Episk folkedikt.	Lyrikk & sanglyr.	Novelle	Roman	Øvrig
Læreverk	6%	4%	7%	42%	18%	21%	1%
Informanter	6%	9%	8%	31%	24%	20%	2%

Tabell 19: Sjangergrupper i læreverk og hos informanter

Innen **sjangergrupper** ser vi at lyrikk og sanglyrikk er den klart største sjangeren. 42% av tekstene i læreverkene går under denne sjangeren, mens 31% av informantenes tekster gjør det samme. Dette kan skyldes at lyrikken er en sjanger med stort didaktisk potensiale; tekstene er korte, men innebærer ofte mange litterære virkemidler og sjangertrekk som skaper utgangspunkt for læring. Alle informantene er imidlertid ikke like begeistret: to av informantene har kun 3% og 7% lyrikk og sanglyrikk. I læreverkene er roman (utdrag) den nest største sjangeren, med 21%. Informantene har omtrent like stor prosentandel roman (20%), men har likevel novelle som nest største sjanger, med 24%. Dette vil si at nær sagt ¼ av tekstene elevene blir eksponert for er noveller. Novellene er, i likhet med lyriske tekster, relativt korte tekster med mange virkemidler. Romaner er riktig nok også fulle av virkemidler, men noveller har nok en høyere virkemiddeltetthet sett ut fra sideantall. I læreverkene er billedbok/tegneserie og episk folkediktning de nest største sjangrene, med 7% hver. Tallene hos informantene er så og si tilsvarende. Informantenes andel drama er imidlertid dobbelt så stor som andelen i læreverk, med 8% mot 4%. Her trekker *Fra Saga til CD* ned læreverkenes andel, da verket kun har 1% dramatiske tekster.

Sjangergruppe	1799 og tidligere	1800-1849	1850-1899	1900-1949	1950-1999	2000-d.d.	Ukjent	Totalt
Annet	4		1	1				6
Billedbok og tegneserie			1	1	11	20	2	35
Drama	3		1	2	2	13		21
Episk folkediktning	18	11	1	1		1	8	40
Lyrikk og sanglyrikk	14	9	12	21	93	80		229
Novelle	1		7	5	30	52		95
Roman	3	1	6	9	28	66		113
Totalt	43	21	29	40	164	232	10	539

Tabell 20: Sjangergruppe og periode i læreverk

Sjangergruppe	1799 og tidligere	1800-1849	1850-1899	1900-1949	1950-1999	2000-d.d.	Ukjent	Totalt
Annet	3			1				4
Billedbok og tegneserie					6	5	1	12
Drama	3		5		3	4		15
Episk folkediktning	4	6		1		1	2	14
Lyrikk og sanglyrikk	7	5	7	6	16	17		58
Novelle	1	1	4	1	21	16		44
Roman	2		2	5	9	19		37
Totalt	20	12	18	14	55	62	3	184

Tabell 21: Sjangergruppe og periode hos informanter

Dersom vi ser på **sjangre i lys av perioder**, ser vi at de fleste tekstene fra før 1800 er innen sjangrene episk folkediktning, som innebærer eventyr, folkeeventyr, sagalitteratur, sagn, myter og fabler, og lyrikk og sanglyrikk. Disse to sjangrene utgjør 74,4% av tekstene fra før 1800 i læreverkene, og 55% av tekstene hos informantene. Fra 1800-1849 er episk folkediktning og lyrikk og sanglyrikk fortsatt de dominerende sjangrene, med 95,2% i læreverkene, og 91,7% hos informantene. Fra 1850-1899 er lyrikk og sanglyrikk den mest dominerende sjangeren i læreverkene, med 41,4%, mens det er en noe jevnere fordeling mellom sjangre i læreverkene, der lyrikk og sanglyrikk har 38,9%. Novellesjangeren er nest størst i læreverkene med 24,1% fra denne perioden, og roman tredje størst med 20,6%. Hos informantene er tilsvarende tall henholdsvis 22,2% innen noveller, og 11,1% innen roman. Hos informantene er det nemlig drama som er den nest største sjangeren fra 1850-1899, med 27,8% av tekstene. Her skiller informantene seg klart fra læreverkene, som totalt kun har en dramatekst fra denne perioden, noe som utgjør 3,4% av alle tekstene fra perioden. Første halvdel av 1900-tallet domineres av de lyriske tekstene i læreverkene, med 52,5% lyrikk og sanglyrikk. På andreplass er romansjangeren, med 22,5%. Hos informantene er fordelingen jevnere, med 42,9% lyrikk og sanglyrikk, og 35,7% roman.

Andre halvdel av 1900-tallet er den nest mest omfangsrrike perioden både i læreverkene og hos informantene. Denne perioden domineres av lyrikk og sanglyrikk i læreverkene, og av noveller hos informantene. 56,7% av tekstene i læreverkene er lyrikk og sanglyrikk, mens tilsvarende tall for informantene er lavere, med 29%. Informantene leser mer noveller fra denne perioden, med totalt 38,2% av det totale tekstomfanget. Læreverkene derimot, har 18,3% noveller fra denne perioden. Både læreverkene og informantene har roman som den tredje største sjangeren fra denne perioden, begge med omtrent like stor andel, på 16-17%. Perioden fra 2000 til i dag har flest tekster, til tross for at det er den korteste. I denne perioden er lyrikk og sanglyrikk størst i læreverkene, og romansjangeren størst hos informantene. Av totalt 232 tekster i læreverkene fra denne perioden, er 80 lyriske. Dette utgjør 34,5%. Tallene hos informantene er lavere, med 17 av 62, eller 27,4%. 30,6% er derimot romaner eller romanutdrag. Tallene for romanutdrag i læreverkene er 28,4%.

Innen billedbok og tegneserie er 94,3% av andelen i læreverkene skrevet etter 1950. Til tross for at to av dem står som ukjent, vet vi at de er skrevet etter 1950 - vi vet bare ikke om de er skrevet før eller etter millenniumskiftet. Det samme gjelder tegneserien som er oppført under ukjent hos informantene, noe som gjør at 100% av informantenes tekster i denne sjangeren er fra etter 1950. Innen drama er 61,9% av tekstene i læreverkene nyere enn år 2000, mens fordelinga er jevnere hos informantene, uten en særlig dominerende periode. Fem av tekstene (33,3%) er fra 1850-1899, fire er fra etter år 2000, mens 1950-1999 og 1799 og tidligere har 3 hver. Den episke folkediktingen har sin tyngde før 1850. 72,5% av den episke folkediktingen i læreverkene er fra før 1850, mens de tilsvarende tallene for informantene er 71,4%. Her må det også nevnes at det er en mengde av ukjent opprinnelse, som er myter og sagn, og vi kan anta at også disse er fra før 1850. I læreverkene utgjør disse 20%, og hos informantene 14,3% av all den episke folkediktingen. Lyrikk og sanglyrikk er tydelig representert i alle periodene, men har størst representasjon etter 1950. 75,5% av de lyriske tekstene i læreverkene er fra etter 1950, mens 56,9% av de lyriske tekstene hos informantene er fra etter 1950. Informantene har med andre ord en større spredning enn læreverkene. Innen novellesjangeren er 86,3% i læreverkene skrevet etter 1950. Andelen hos informantene er nesten lik, med 84%. I læreverkene er det flest skrevet etter år 2000, mens hos informantene er det flest skrevet mellom 1950 og 1999.

83,2% av romanutdragene i læreverkene er fra etter 1950, mens 75,7% av romanene og romanutdragene hos informantene er det. Hos begge gruppene er det flest som er skrevet etter år 2000.

Informant	Norden	Engelsk-språklig	Øvrig Europa	Annet
Læreverk	82%	7%	6%	4%
Informanter	87%	6%	3%	4%

Tabell 22: Geografisk område i læreverk og hos informanter

Når det kommer til det **geografiske**, ser vi at tallene for forfatterens opprinnelsesland viser et stort flertall av nordiske tekster. Informantene har en noe større andel enn læreverkene, med 87% mot 82%. Tallene er så og si like hva gjelder tekster fra engelskspråklige land, med 6-7%, og helt like i kategorien «annet» (4%), som omfatter tekster fra andre deler av verden.

Kategorien «engelskspråklige land» har jeg definert basert på Store Norsk Leksikons liste over land med engelsk som morsmål og hovedspråk, altså England, Irland, Canada, USA, Australia og Sør-Afrika (Dahl, 2017). Store Norske Leksikon har imidlertid også med India og New Zealand på sin liste, men det er ingen tekster fra New Zealand i mitt datamateriale, og teksten fra India stammer fra før India ble kolonisert, noe som gjør at jeg ikke har inkludert den i denne variabelen. Kategorien har jeg valgt basert på en hypotese om at litteratur med engelsk som originalspråk er mer tilgjengelig. I tillegg er det en faktor at de fleste landene i denne sjangeren er vestlige, noe som gjør at tekstene representerer en (nokså) lik kultur som elevenes. Unntaket her er teksten fra Sør-Afrika, som for så vidt er skrevet av en hvit kvinne, oppvokst i et hvitt miljø i Sør-Afrika, men som har en handling lagt til Sør-Afrika, med en ikke-vestlig tematikk. Dette gjorde at jeg var usikker på om jeg skulle plassere teksten fra Sør-Afrika i denne sjangeren eller «annet»-sjangeren, men da Sør-Afrika som sagt defineres innen denne kategorien av Store Norske Leksikon, valgte jeg også å gjøre det. Det må likevel understrekes at den altså kan skille seg noe ut fra de øvrige tekstene i denne sjangeren. I denne kategorien er det totalt 36 tekster i læreverkene, og elleve hos informantene.

Den siste kategorien har jeg kalt «annet». Denne innebærer land som ikke er europeiske eller primært engelskspråklige. Disse landene består av Iran, Mexico, Palestina,

Afghanistan, Elfenbenskysten, Somalia, Israel De forente Arabiske Emirater, Colombia, Kina, Pakistan, Japan, Kirgisistan, Bangladesh, India, Polynesia, Kongo, Vietnam, Saudi-Arabia, Øst-Afrika (uspesifisert land), og Orienten (uspesifisert land) i læreverkene, og Saudi-Arabia, Japan, Polynesia, De forente Arabiske Emirater, Kirgisistan, Afghanistan og India hos informantene. Totalt er det 24 tekster i denne kategorien i læreverkene, og åtte hos informantene. Her er det riktignok spredning mellom både læreverkene og informantene. *Fra Saga til CD* har størst andel «annet»-tekster, med 6%, mens *Fabel* har 2%. Hos informantene drar informant 1 snittet opp, med hele 18% (5 av 28) tekster i denne kategorien. Alt i alt har informant 1 56,7% utenlandske tekster. Foruten informant 7 og 9, som har henholdsvis 2% (1 av 38) og 5% (2 av 37) tekster i denne kategorien, er det ingen andre informanter som har tekster fra andre land enn europeiske og engelskspråklige land. I kategorien «øvrig Europa» er det også en lav andel hos informantene, med halvparten så liten andel som i læreverkene. Dette speiler Napers funn om at ikke-skandinaviske er lite attraktive i bokmarkedet, og betyr at det også her finnes potensiale som kunne vært utnyttet av informantene i større grad.

Vi ser dermed at den transnasjonale og utvidede litteraturen Hennig etterspør, stort sett ikke tilbys. Denne utelatelsen av oversatt litteratur kan være problematisk, da potensialet for å skape litterære kulturmøter i klasserommet ikke utnyttes. Det er ikke nødvendigvis slik at det bør være et krav å ha en like stor andel utenlandske tekster som informant 1 har, men det er absolutt tankevekkende å se på mangfoldet i hennes utvalg. Hun har ikke bare en rekke land, men også en rekke kulturer som er representert, noe som absolutt kan være en styrke i en stadig mer globalisert verden, samt i et stadig mer flerkulturelt lokalsamfunn. I debatten *Hva er galt med norskfaget* på NRK i 2017 uttrykte norsklærer Turid Svendseng at norskfaget for henne handler om at «elevene skal føle at de forstår verden, og at verden forstår dem» (Svendseng, 2017). Et bevisst og gjennomført arbeid med et mangfold av tekster fra ulike kulturer kan være et middel for å nå dette målet. Det er særlig interessant å se dette i lys av *Kunnskapsløftets* status som en «globaliseringslæreplan», der framtidens norskfag blir definert som et språk- og kulturfag (Utdanningsdirektoratet, 2006, s. 5). Når Utdanningsdirektoratets rapport om framtidens norskfag presenteres med undertittelen «Språk og kultur i eit fleirkulturelt samfunn», der språklig og kulturelt mangfold framheves som en positiv ressurs,

oppleves det som et paradoks av den flerkulturelle litteraturen får en så liten plass i faget som den ser ut til å få hos de fleste av mine informanter (Utdanningsdirektoratet, 2006, s.15). Rapporten understreker at dagens samfunn skaper andre behov enn tidligere, og at dette får konsekvenser for perspektivene, lesemålene og tekstutvalget som blir gjort i norskfaget (Utdanningsdirektoratet, 2006, s.16). Dette kommer dårlig til syne i tekstutvalget til flertallet av mine informanter.

Informant	Norsk	Nabospråk	(Delvis) samisk	Annet
Læreverk	92%	5%	2%	1%
Informanter	95%	4%	1%	0%

Tabell 23: Språk i læreverk og hos informanter

Språkoversikten viser at andelen norskspråklige tekster i læreverk og hos informanter er stor. Andelen er samlet sett noe større hos informantene enn i læreverkene, med 95% kontra 92%. Informantene har 4% tekster på nabospråkene, altså svensk og dansk, mens læreverkene har 5%. *Fabel* har størst andel av læreverkene, med 9% nabospråktekster, mens *Fra Saga til CD* har minst, med 2%. To av informantene har kun norske tekster, fem har én nabospråktekst, tre har to, mens en har fem (12%) nabospråktekster. Her er det med andre ord stor variasjon fra informant til informant. I læreplanen i norsk er *språk, litteratur og kultur* et av hovedområdene. Dette området handler om norsk og nordisk språk- og tekstkultur (Utdanningsdirektoratet, 2013). Også i kompetansemålene etter 10.årstrinn heter det at elevene skal «lytte til, forstå og gjengi informasjon fra svensk og dansk» og «gjengi innholdet og finne tema i et utvalg tekster på svensk og dansk» (Utdanningsdirektoratet, 2013). Skandinavisk språkforståelse kan være et nyttig verktøy for elevene. Det kan gi dem større bevissthet om eget og andres språk, samt være et viktig kommunikasjonsverktøy i møte med andre skandinaver. Dette kan bidra til å styrke skandinavisk og nordisk samarbeid, både på individ- og samfunnsnivå. Det å eksponeres for nabospråkene gjennom litteraturen tilrettelegger for interskandinavisk kommunikasjon. Dersom elevene derimot ikke eksponeres for nabospråkene overhodet, kan det resultere i at forståelsen blir langt dårligere.

Samiske tekster har en lav forekomst i både læreverk og hos informanter, særlig med tanke på at det faktisk er et av Norges to offisielle språk. Læreverkene har 2% tekster som kan kategoriseres som «(delvis) samisk», en kategori som innebærer at hele eller

deler av teksten er samisk. Disse 2% utgjør totalt 12 tekster. Informantene har 1%, noe som utgjør totalt to tekster, brukt av to ulike informanter. Her ser vi nok et utnyttet potensial. Kompetansemålene i læreplanen sier imidlertid ingenting om at elevene skal lese samiske eller delvis samiske tekster, men derimot at elevene skal «gi eksempler på og kommentere hvordan samfunnsforhold, verdier og tenkemåter framstilles i oversatte tekster fra samisk og andre språk» (Utdanningsdirektoratet, 2013). Det å lese samiske eller delvis samiske tekster er med andre ord ikke et krav, derimot skal elevene lese *oversatte* samiske tekster. Min undersøkelse sier ikke noe om hvor vidt en tekst er oversatt fra samisk eller ikke.

Informant	Bokmål	Nynorsk	Annet
Læreverk	57%	28%	14%
Informanter	71%	21%	8%

Tabell 24: Målform i læreverk og hos informanter

Målformfordelinga viser at over halvparten (57%) av tekstene i læreverkene er i bokmålsform. Hos informantene er denne andelen høyere, med nesten $\frac{3}{4}$ (71%) bokmålstekster. Andelen nynorsk er på 28% i læreverkene, og 21% hos informantene. Den varierer fra 24% i *Fabel* til 31% i *Fra Saga til CD* når det gjelder læreverkene, og fra 13% til 29% hos informantene. De øvrige prosentene, som utgjør 15% i læreverkene og 8% hos informantene, består av blant annet andre språk, tekster med flere språk og nedskrevet talemål. Den lave andelen nynorsk kan ha flere årsaker. For det første er bokmålstekster generelt mye mer tilgjengelig, ikke bare i læreverkene, men også eller i samfunnet. Dette kan føre til en manglende bevissthet om behovet for å aktivt oppsøke nynorsk litteratur. Videre kan det skyldes at lærerne anser det som sidemål, og derfor har en langt lavere andel. Det er også en mulighet for at lærerne ønsker å «skåne» elevene for nynorsk, dersom det er deres sidemål, da det er en kjent sak at dette er en del av norskfaget mange elever sliter med, og/eller har negative holdninger til. Dette vil imidlertid være en uheldig tilnærming til utfordringene, da lesing av nynorsk skjønnlitteratur kan være en god inngang til å mestre målformen bedre. Dersom man kun reduserer nynorsk til en separat grammatikkundervisning, supplert med et nynorsk dikt i ny og ne, kan dette resultere til en større motvilje mot to målformer, framfor en positiv holdning til språklig likestilling.

Målformfordelinga er vanskelig å ta stilling til. Stortingsmelding 23 understreker «det verdifulle mangfoldet som ligger i det å ha to norske skriftkulturer», og sier at det er viktig å sikre nynorsk gode utviklingsmuligheter, på grunn av de vanskelige vilkårene i praksis (Meld. St. 23, (2007-2008)). Kvotefordelingene fra 1978 og '87, fordret et 60/40- og 33/66-forhold mellom målformene. I dag heter det i Opplæringsloven at lesebøkene i norskfaget skal ha tilstrekkelig av begge målformer til at elevene lærer seg å lese begge to. Vi kan med andre ord konkludere med at læreverkene innfrir Opplæringslovens krav, men at andelen nynorsk er lavere enn kravene var på 70- og 80-tallet. Andelen er likevel langt høyere enn hva Askeland fant i sin studie fra 2009, som hadde 15,4% nynorske tekster i snitt.

At målformene er likestilte, betyr imidlertid ikke at de må tilbys i lik grad, men at de begge er offisielle målformer i Norge. Kanskje er 21-28% en god representasjon av målformens posisjon ellers i samfunnet; 26% av landets kommuner bruker nynorsk som tjenestespråk (Ivar Aasen-tunet, 2015). I tillegg har statlige organer plikt til å utarbeide minimum 25% av all skriftlig informasjon på hver målform, så vel som at statlige medier må ha minimum 25% sendinger på nynorsk (Språkrådet, 2015). En andel på omtrent ¼ nynorsk ser med andre ord ut til å være en norm på flere arenaer. Det kan imidlertid oppleves som urovekkende for nynorskforkjempere at det er det nyeste læreverket som har minst andel nynorsk, og det eldste som har størst. Det kan videre være interessant å se hvilke sjangre elevene møter nynorske tekster i, og hvor vidt sjangeren er overrepresentert i for eksempel lyrikken.

Sjangergruppe	BM	NN	Øvrig	Totalt
Annet	5	1		6
Billedbok og tegneserie	24	6	5	35
Drama	15	3	3	21
Episk folkediktning	31	7	2	40
Lyrikk og sanglyrikk	104	76	49	229
Novelle	47	37	11	95
Roman	83	22	8	113
Totalt	309	152	78	539

Tabell 25: Sjangergruppe og målform i læreverk

Sjangergruppe	BM	NN	Øvrig	Totalt
Annet	3	1		4
Billedbok og tegneserie	11	1		12
Drama	12	1	2	15
Episk folkediktning	10	3	1	14
Lyrikk og sanglyrikk	36	15	7	58
Novelle	26	14	4	44
Roman	32	4	1	37
Totalt	130	39	15	184

Tabell 26: Sjangergruppe og målform hos informanter

Innen **målform** kan vi altså se på om det er ulik representasjon i ulike **sjangre**. Av det totale antallet nynorsktekster, er 50% av nynorsktekstene i læreverkene lyrikk eller sanglyrikk, mens det tilsvarende tallet hos informantene er 38,5%. Vi ser altså at lyrikk og sanglyrikk er den klart største sjangeren innen nynorsk, særlig i læreverkene. Novelle er den nest største sjangeren innen målformen, med 24,3% i læreverkene, og 35,9% hos informantene.

Hva gjelder bokmål, er det en jevnere fordeling mellom de ulike sjangrene. Sjangeren med størst representasjon er lyrikk og sanglyrikk også her, men med en mindre dominerende overvekt – 33,7% av det totale bokmålstekstomfanget i læreverkene, og 27,7% av omfanget hos informantene, går inn under denne sjangeren. Novelle er nest størst i læreverkene, med 15,2% av bokmålstekstene i læreverkene, mens sjangeren er tredje størst hos informantene, med 20%. Romansjangeren er noe større her, med 24,6%, mot 26,9% i læreverkene. 86,5% av alle romanene som brukes av informantene er skrevet på bokmål, mens tilsvarende tall for læreverkene er 73,7%. Det er med andre ord en stor overvekt av romaner på bokmål.

Innen målformskategorien «annet», som innebærer blant annet samisk og dialekt, ser vi at lyrikk og sanglyrikk er størst både i læreverkene og hos informantene. 62,8% av «annet»-tekstene i læreverkene er lyrikk og sanglyrikk, mens 46,7% av «annet»-tekstene hos informantene er lyrikk og sanglyrikk. Novelle er den nest største kategorien med annen målform enn bokmål og nynorsk, med 14,1% i læreverkene, og 26,7% hos informantene.

Informant	Mann	Kvinne	Begge kjønn	Ukjent
Læreverk	64%	30%	1%	5%
Informanter	73%	19%	3%	5%

Tabell 27: Kjønn i læreverk og hos informanter

Hva gjelder **kjønn**, ser vi en sterk overrepresentasjon av mannlige forfattere både i læreverkene og hos informantene. Aamotsbakken (2003, s. 56) fant i 2003 det samme i sin undersøkelse av tekstutvalg i videregående skole. I læreverkene jeg har undersøkt er 64% av tekstene skrevet av menn, mens hos informantene er hele 73%, nesten $\frac{3}{4}$ av tekstene, skrevet av menn. Blant læreverkenes tekster er 30% skrevet av kvinner, mens tilsvarende tall hos informantene er 19%. Det betyr at knapt 1 av 5 tekster er skrevet av en kvinnelig forfatter. Det er likevel verdt å merke seg at det er det eldste læreverket, altså *Fra Saga til CD*, som har lavest andel kvinnelige forfattere, med 26%, mens det nyeste, altså *Fabel*, har 32%. Både læreverkene og informantene har 5% tekster med ukjent forfatter, som stort sett er myter, sagn og hellige tekster. Begge har en liten andel som er skrevet av forfattere med ulikt kjønn. De tekstene som er skrevet av flere forfattere av samme kjønn, er oppført som én, for ikke å skape en uriktig balanse i antall verk.

Som nevnt er utfordringene med kjønn noe *Kunnskapsløftet* har tilrettelagt for at lærerne kan gjøre noe med. Likevel viser mine funn at mine informanternes litteraturutvalg er omtrent like mannstungt som lista over eksplisitt nevnte forfattere var i L97. Her kunne det tenkes at det var enkeltinformanter som påvirket snittet, og det er det til en viss grad, men samtlige informanter – med unntak av én - har en større prosentandel mannlige forfattere enn læreverkene. Unntaket har én prosent færre menn enn læreverket med størst andel menn. I læreverkene finner vi 62-67% mannlige forfattere, og 26-32% kvinner. Hos informantene finner vi 66-86% menn, og 7-25% kvinner. Sju av ni informanter har under 17% kvinner – og en av informantene er nede i så lite som 7% kvinnelige forfattere. Denne informanten har riktignok en stor andel tekster av ukjente forfattere. Det er likevel ikke urimelige å anta at mange av tekstene med ukjent forfatter, som er gamle tekster, også er skrevet av menn.

Dersom man forklarer kjønnsfordelingen med Harold Blooms argumentasjon, er ikke kjønnsfordelingen kritisk. Informanten med lavest andel har faktisk omtrent eksakt

samme prosentandel kvinner – der hun har 7%, har Bloom 6% - noe Bloom ville forklart med at det tilfeldigvis er menn som har skrevet størst andel av den beste litteraturen. Kanskje kan dette bety at dette er en holdning også hos informantene. En annen forklaring kan være en manglende bevissthet rundt kjønnsfordelingen i utvalget. I et feministisk litteraturkritisk perspektiv, er andelen kvinnelige forfattere, både i læreverkene og hos informantene kritisk lav. Feministisk sett speiler fordelingen en virkelighet der de kvinnelige forfatterne blir gjemt og glemt. I et gynokritisk perspektiv er kjønnsfordelingen høyst problematisk. Lærerne generelt, og informant 1 spesielt, vil i følge gynokritikken ha et ansvar for å endre tekstutvalget til fordel for kvinnelige forfattere, og slik representere et kvinnelig perspektiv i større grad enn hva som er tilfelle her.

I et kjønnsperspektiv er det bemerkelsesverdig å se at overgangen til den nye læreplanen ikke har gjort at mine informanter har tatt inn flere kvinnelige forfattere i skolekanonen. Særlig er det interessant at prosentandelen kvinnelige forfattere er så lav, til tross for at åtte av mine ni informanter faktisk er kvinner selv. Av de sju kvinnene fra L97, er det heller ikke alle som blir lest. Torborg Nedreaas blir ikke brukt av en eneste informant, mens Cora Sandel og Sigrid Undset – sistnevnte mottok i sin tid Nobelprisen i litteratur - blir brukt av bare én informant. På lista over de 23 mest hyppige forfatterne hos informantene, er det kun to kvinner, Camilla Collett og Erna Ousland. Dette kan tyde på Erna Ousland er den eneste kvinnelige forfatteren foruten L97-forfatterne, som har blitt en del av en implementert skolekanon.

Periode	Begge kjønn			Ukjent	Totalt
	Kvinne	Mann			
1799 og tidligere	3	24	16	43	
1800-1849		21		21	
1850-1899	4	25		29	
1900-1949	14	26		40	
1950-1999	1	45	117	164	
2000-d.d.	6	94	131	232	
Ukjent			1	9	
Totalt	7	160	345	539	

Tabell 28: Periode og kjønn i læreverk

Periode	Begge kjønn	Kvinne	Mann	Ukjent	Totalt
1799 og tidligere		1	12	7	20
1800-1849			12		12
1850-1899		2	16		18
1900-1949		5	9		14
1950-1999		11	44		55
2000-d.d.	6	16	40		62
Ukjent			1	2	3
Totalt	6	35	134	9	184

Tabell 29: Periode og kjønn hos informanter

En naturlig respons på den skeive kjønnsfordelingen, er at den skyldes historiske kjønnsnormer. Med andre ord kunne en forklaring vært at vi i skolen leser få kvinnelige forfattere, fordi eldre litteratur er dominert av mannlige forfattere. En måte å finne ut om dette stemmer, er å se på **kjønn** og **periode** i relasjon til hverandre. Her ser vi absolutt at tekstene fra før 1900-tallet er dominert av mannlige forfattere, med kun sju tekster skrevet av kvinnelige forfattere før 1900-tallskiftet, i et utvalg på totalt 93 tekster. På 1900-tallet ser vi at læreverkene har 59 av 204 tekster skrevet av kvinner, hvilket utgjør 28,9%. Blant tekstene skrevet etter 2000, er 94 av 232, altså 40,5%, skrevet av kvinner. Her finner vi altså en langt jevnere fordeling mellom kjønnene enn blant de eldre tekstene.

Hos informantene finner vi en litt annen fordeling. Før 1900-tallet finner vi tre tekster skrevet av kvinnelige forfattere i et utvalg på 50 tekster. Fordelingen på 1900-tallet er bedre, med 16 (23,2%) kvinnelige forfattere. Det er likevel langt fra en jevn fordeling. Det samme gjelder tekstene fra 2000-tallet, der 16 er skrevet av kvinner. 16 tekster utgjør her 25,8%. Dette til tross for at tekstene er fra en tid der man i utgangspunktet ville trodd at tilgangen til tekster av begge kjønn var like god.

Hva skyldes denne skeivfordelingen hos informantene? Er det slik at kun $\frac{1}{4}$ av 2000-tallets tekster med «sterkest estetisk kraft», jf. Bloom, er skrevet av kvinner? Trolig kan man snakke om en manglende bevissthet over en lav representasjon av kvinner, eller rett og slett en holdning i tråd med Bloom, om at det handler om tekst, og ikke kontekst. Det kan se ut til at hans holdning om å ikke la prinsipper om inkludering definere det litterære utvalget, bevisst eller ubevisst går igjen hos informantene mine. Hvorvidt dette er et uttrykk for en litteraturdarwinisme eller ei, er vanskelig å si. Det som er sikkert er

at det er vanskelig å se at en så skeiv kjønnsfordeling kan være representativ for folkets kultur, jf. *Svenska Akademiens ordbok*, i et av verdens mest likestilte land⁵.

Sjangergruppe	Begge kjønn	Kvinne	Mann	Ukjent	Totalt
Annet		2		4	6
Billedbok og tegneserie	3	6	25	1	35
Drama	1	6	14		21
Episk folkediktning			23	17	40
Lyrikk og sanglyrikk	3	69	152	5	229
Novelle		37	58		95
Roman		40	73		113
Totalt	7	160	345	27	539

Tabell 30: Sjangergruppe og kjønn i læreverk

Sjangergruppe	Begge kjønn	Kvinne	Mann	Ukjent	Totalt
Annet		1		3	4
Billedbok og tegneserie	3	2	7		12
Drama	1	1	13		15
Episk folkediktning			10	4	14
Lyrikk og sanglyrikk	1	8	47	2	58
Novelle		12	32		44
Roman	1	11	25		37
Totalt	6	35	134	9	184

Tabell 31: Sjangergruppe og kjønn hos informanter

Dersom vi ser på **kjønnsfordelingen** innen de ulike **sjangrene**, ser vi at menn dominerer i samtlige sjangre, grunnet deres dominans i det totale antall forfattere. Det er likevel forskjell fra sjanger til sjanger. Blant sjangrene med størst andel menn i læreverkene, finner vi billedbok og tegneserie, med 71,4%, drama, med 66,7%, og lyrikk og sanglyrikk, med 66,4%. Hos informantene er drama den største sjangeren, med 86,7% mannlige forfattere, etterfulgt av lyrikk og sanglyrikk, med 81%. Novelle og episk folkediktning har omtrent like mange, med henholdsvis 72,7% og 71,4%. Innen episk folkediktning er det imidlertid 28,6% tekster med ukjent forfatter. Dette kan bety at det kan være opp mot 100% mannlige forfattere, dersom samtlige av disse stammer fra menn. Episk folkediktning er en problematisk sjanger å vurdere ut fra kjønn, nettopp fordi de er traderte tekster uten ukjent opphav. Dette er også sjangeren med lavest andel menn i læreverkene. Novellesjangeren har nest minst andel forfattere

⁵ Likestilling – Indeks for skjevfordeling mellom kjønnene. Hentet 4.april 2018 fra <https://www.fn.no/Statistikk/GII-Likestilling>

i læreverkene, eller minst, dersom en bare teller kjente forfattere – til tross for at sjangeren har 61% mannlige forfattere. Hos informantene er det billedbok og tegneserie som er sjangeren med lavest andel menn – 58,3% - men her er 25% av tekstene skrevet av begge kjønn. 83,3% av tekstene i sjangeren er altså helt, eller delvis, skrevet av menn. Dersom vi ser bort fra denne sjangeren, er roman sjangeren med minst andel menn, med «bare» 67,5% mannlige forfattere.

Den største andelen menn i læreverkene finner vi innen lyrikk og sanglyrikk. 44% av alle tekstene skrevet av menn er lyriske tekster. Nest størst er romansjangeren med 21,1%, mens novellesjangeren er tredje størst, med 16,8%. Hos informantene ser vi at 35% av tekstene skrevet av menn er lyriske tekster. Hos informantene bytter roman- og novellesjangeren rangering, med 23,9% noveller og 18,7% romaner eller romanutdrag.

I læreverkene ser vi at novelle er den sjangeren med størst andel kvinner – her er 38,9% av alle novellene skrevet av kvinner. Også roman og lyrikk og sanglyrikk har over 30% kvinner, med 35,6% innen romanutdrag, og 30,1% innen lyrikk og sanglyrikk. Hos informantene ser vi at roman er den sjangeren med størst andel kvinner, med 29,7%, fulgt av novelle, med 27,3%. Av sjangrene med dårligst representasjon av kvinner, finner vi episk folkediktning, der det ikke er noen kvinnelige forfattere overhodet. I læreverkene har billedbok og tegneserie nest dårligst andel, med 17,1% kvinnelige forfattere. Tallene er nesten like hos informantene, med 16,7%. Hos informantene er det imidlertid to sjangere med enda lavere andel kvinner, nærmere bestemt drama med 6% kvinnelige forfattere, og lyrikk og sanglyrikk med 13,8%. Det er størst forskjell på læreverkene og informantene innen lyrikk og sanglyrikk og drama – Læreverkene har 22,6% større prosentandel kvinnelige forfattere av dramatiske verk, mens de har 16,3% større prosentandel kvinnelige forfattere av lyriske verk.

Av det totale tekstoffanget skrevet av kvinner i læreverkene, er det flest lyriske tekster. 43,1% av alle tekstene skrevet av kvinner, er lyrikk og sanglyrikk. På andreplass er roman, med 25%, tett etterfulgt av novellesjangeren, med 23,1%. Hos informantene er det derimot størst andel noveller innen litteraturen skrevet av kvinner. 34,3% av alle tekstene skrevet av kvinner, er noveller. 31,4% er noveller, mens 22,9% er lyrikk og sanglyrikk.

Målform	Begge				Totalt
	kjønn	Kvinne	Mann	Ukjent	
Annet	4	21	52	1	78
BM	2	74	211	22	309
NN	1	65	82	4	152
Totalt	7	160	345	27	539

Tabell 32: Målform og kjønn i læreverker

Målform	Begge				Totalt
	kjønn	Kvinne	Mann	Ukjent	
Annet	1	3	11		15
BM	5	19	101	5	130
NN		13	22	4	39
Totalt	6	35	134	9	184

Tabell 33: Målform og kjønn hos informanter

Ved å se på **kjønn** opp mot **målform**, kan vi se at 61,2% av tekstene i læreverkene skrevet av menn er på bokmål, mot 15% på nynorsk. Hos kvinnene er det en jevnere fordeling, med 46,3% bokmåls- og 40,6% nynorsktekster. Hos informantene er 75,4% av tekstene skrevet av menn på bokmål, mot 16,4% skrevet på nynorsk. Også her er fordelinga jevnere hos kvinnene, med 54,3% bokmål og 37,1% nynorsk.

68,3% av det totale antallet bokmålstekster i læreverkene er skrevet av menn, mens 23,9% av dem er skrevet av kvinner. Hos informantene er 77,7% av bokmålstekstene skrevet av menn, og 14,6% skrevet av kvinner. 53,9% av nynorsktekstene i læreverkene er skrevet av menn, og 42,8% av kvinner. Hos informantene er tilsvarende tall 56,4% menn, mot 33,3% kvinner. Vi ser med andre ord at kvinnene er best representert innen den nynorske litteraturen, både i læreverkene og hos informantene.

Oppsummering

Vi har her sett hvordan sju mangfoldsvARIABLER er representert i tre læreverk og hos ni informanter, samt hvordan det å krysse disse mangfoldsvARIABLENE har fått fram ulike perspektiv på tekstutvalget. Svarene har vist at det er et relativt stort mangfold innen perioder, men med en klar overvekt av samtidslitteratur. Dette gjelder både i læreverkene og hos informantene, men i langt større grad i læreverkene. Hos informantene er andelen litteratur fra før 1950 imidlertid på 34%, hvilket vil si at den absolutt utgjør en betydelig del av undervisningen. Andelen fra før 1950 i læreverkene er på 25%, noe som er relativt lavt. Dette betyr ikke nødvendigvis at den trenger å være høyere, men mangfoldet kunne her vært større. Dette betyr likevel heller ikke at det trenger å være et mål i seg selv at det skal være en lik fordeling mellom de ulike periodene.

Innen sjangergrupper har vi sett at tekstene kan deles inn i seks sjangergrupper. Representasjonen innen hver sjangergruppe varierer stort, fra 4% drama til 42% lyrikk og sanglyrikk i læreverkene, og fra 7% billedbok og tegneserie til 31% lyrikk og sanglyrikk hos informantene. Informantene har en generelt en jevnere fordeling av sjangre enn læreverkene, men både læreverkene og informantenes utvalg må defineres som mangfoldig.

Når det gjelder geografisk område, språk og målform, har vi sett at norskfaget stort sett består av å lese nordiske tekster på norsk - helst bokmål. Her er læreverkene og informantene nesten like, med et stort flertall nordiske tekster, en liten andel tekster fra engelskspråklige land, en enda mindre andel tekster fra øvrige europeiske land, samt en liten andel tekster fra andre land. Sju av ni informanter har utelukkende tekster fra europeiske og engelskspråklige land. Språkoversikten viser at det så og si er kun norskspråklige tekster, med en viss andel nabospråk i læreverkene og hos enkelte informanter. Samiske tekster er så vidt representert. Omtrent halvparten av tekstene i læreverkene, og $\frac{3}{4}$ av informantenes tekster er bokmålstekster. Nynorsktekstene er gjerne lyriske tekster, hvilket begrenser nynorsk til å være en lyrisk målform. Dette skyldes nok at nynorsk – ikke uten grunn - er kjent som en målform særlig egnet for lyrikk. Dette betyr likevel ikke at ikke elevene bør møte nynorske tekster også i andre

sjangre. Læreverkene kan jevnt over defineres som noe mangfoldig, mens de fleste informantene er lite mangfoldige hva gjelder det geografiske og språklige.

Sist, men ikke minst, har vi kjønnsvariabelen. Her har vi sett en sterk overrepresentasjon av menn, både i læreverkene og hos informantene. Tendensen er at knapt hver femte tekst er skrevet av en kvinnelig forfatter. Vi har videre sett at dette ikke kun gjelder eldre tekster. Blant tekstene skrevet etter år 2000, er det kun hver fjerde tekst som er skrevet av en kvinne. Flest kvinnelige forfattere finner vi i novelle-, roman- og lyrikk og sanglyrikk-sjangeren i læreverkene, mens det hos informantene er roman og novelle som har høyest kvinnelig representasjon. Til slutt har vi sett at kvinner er best representert innen den nynorske litteraturen, hvor de har sine høyest prosentandeler, både i læreverkene og hos informantene. Alt i alt ser vi med andre ord at læreverkene og informantene er langt unna en jevn kjønnsfordeling i sine tekstutvalg. En overvekt av mannlige forfattere går på bekostning av kvinnelige forfattere, noe som resulterer i et tap av kvinnelige perspektiver. Dette skaper mindre variasjon i tekstene som blir presentert, hvilket betyr at vi kan konkludere med at det går ut over mangfoldet.

Avslutning og konklusjon

Jeg har i denne oppgaven gjort rede for og drøftet en rekke elementer knyttet til den litterære skolekanon, og mangfoldet den representerer. Jeg har ønsket å svare på problemstillingen, formulert som følger: *Hvilke tekster går igjen i et utvalg læreverk og i undervisningen til et utvalg norsklærere i ungdomsskolen, hva er relasjonen mellom lærernes utvalg og læreverkene, og hvilket mangfold representerer tekstutvalget?*

Jeg har svart på problemstillingen ved hjelp av en kvantitativ studie av tekstutvalg i tre læreverk og hos ni informanter, innledet av en redegjørelse om kanonbegrepet i lys av feministisk litteraturteori og litteraturdidaktikk. Problemstillingen er brutt ned i fire forskningsspørsmål, der det første er: *hvilke skjønnlitterære tekster går igjen i et utvalg tekstsamlinger for norsk på ungdomstrinnet?* Ved å analysere tekstsamlinger for ungdomstrinnet i tre læreverk, har jeg funnet at det er fem tekster og ti forfattere som går igjen i læreverkene i så stor grad at vi kan definere dem som skolekanoniserte. Videre har jeg, ved å vise hvilke tekster som går igjen hos ni informanter, svart på neste forskningsspørsmål - *hvilke skjønnlitterære tekster går igjen hos et utvalg norsklærere på ungdomstrinnet?* Her har jeg funnet at seks tekster og fire forfattere går igjen i så stor grad at vi kan definere dem som kanoniserte hos informantene. Tre av tekstene er overlappende med de skolekanoniserte tekstene i læreverkene, nærmere bestemt *Att döda ett barn*, *Et dukkehjem* og *Karens jul*. Jeg drar derfor den slutning av dette er noe svært mange – om ikke alle – elever leser i norsk skole. De sju tekstene som utgjør skolekanon i læreverkene og hos informantene mine er disse:

- *Att döda ett barn* av Stig Dagerman
- *Eg står her og skal slå opp med ei jente* av Rune Belsvik
- *Et dukkehjem* av Henrik Ibsen
- *Karen* av Alexander Kielland
- *Karens jul* av Amalie Skram
- *Kristin Lavransdatter – Kransen* av Sigrid Undset, og
- *Victoria* av Knut Hamsun

Dette er en skolekanon bestående av primært av norske bokmålsnoveller fra slutten av 1800-tallet, skrevet av menn. Dette samsvarer med funnene Aamotsbakken gjorde da hun kartla skolekanon i videregående skoler i 2003. Hennes analyse tok imidlertid kun for seg forfattere, og ikke tekster. Jeg har derimot skilt mellom kanoniserte tekster og kanoniserte forfattere. Funnene mine viser at forfatterne som utgjør skolekanon i læreverkene og hos informantene, er disse:

- Bjørnstjerne Bjørnson
- Halldis Moren Vesaas
- Harald Rosenløw Eeg
- Henrik Ibsen
- Henrik Wergeland
- Inger Hagerup
- Jan Erik Vold
- Jon Fosse
- Jon Hjørnevik
- Knut Hamsun
- Lars Saabye Christensen
- Peter Christen Asbjørnsen og Jørgen Moe
- Snorre Sturlason

Dette er, i likhet med hva vi så i tekstutvalget, en skolekanon bestående primært av norske menn som skriver på bokmål. Periodene de kan knyttes til er imidlertid ikke like snevre som blant tekstene. Fem av de tolv forfatterne knyttes til 1800-tallet, mens de øvrige sju knyttes til 1900- eller 2000-tallet. Det ser med andre ord ut til at verkene som er kanoniserte, har vært det i lang tid, mens forfattere er i en mer dynamisk posisjon, der også nyere forfattere kanoniseres. Av forfatterne er det ingen som overlapper av de som er mest hyppig brukt i læreverkene og hos informantene. Dette viser at forfatterne som har flest tekster i læreverkene, ikke er de mest brukte i praksis. Utvalget samsvarer med andre ord ikke. Dette er med på å svare på mitt tredje forskningsspørsmål - *hva er relasjonen mellom læreverkenes og lærernes tekstutvalg?* Utover det at de mest hyppige forfatterne ikke er de samme i læreverkene og hos informantene, viser funnene mine også en relasjon som varierer stort fra informant til informant. Andelen tekster

informantene henter fra læreverkene er høyst ulik, fra 22% til 100%. Gjennom eksempelet som viser hvilke forskjeller og likheter vi kan finne mellom to informanter som bruker samme læreverk, ser vi også at informanten med størst andel tekster hentet fra læreverket, har en helt annen fordeling mangfoldsvARIABLER enn læreverket.

Til slutt har jeg vist en rekke mangfoldsvARIABLER i læreverkene og hos informantene, både samlet og av og til med enkeltteksempler, for å svare på mitt siste forskningsspørsmål - *på hvilken måte ivaretar tekstutvalget ulike mangfoldsperspektiv?* Her peker funnene mine på en tendens til en lite jevnt fordelt variasjon, med stor overvekt innen visse variable. Funnene viser at perioder og sjangre representerer et forholdsvis bredt mangfold, med relativt god representasjon av ulike kategorier. Utvalget svarer med andre ord godt til de ulike litteraturdidaktiske ståstedene introdusert i oppgaven; både klassikere og samtidstekster tilbys, hvilket gir elevene et tekstutvalg de både kan relatere seg til, og som utfordrer dem. Funnene viser imidlertid videre at tekstutvalget representerer et smalt geografisk utvalg, med et snevert språklig utvalg og en skeiv fordeling mellom målformene våre. Til slutt viser de at tekstutvalget domineres av mannlige forfattere, med et sterkt begrenset utvalg kvinnelige forfattere, både av eldre og nyere tekster. Her blir med andre ord den feministiske litteraturteoriens kritikk ikke imøtekommet.

Kunnskapsløftet, som med sin valgfrihet i utgangspunktet åpner for en utjevning av kjønnsforskjeller, medfører med andre ord også en risiko for at kvinnelige forfatters posisjon er mer utsatt enn i tidligere læreplaner. Når jeg vurderer læreverkene opp mot informantenes tekstutvalg i et mangfoldsperspektiv, ser det ut til at læreverkene gjør en bedre jobb enn lærerne. Til tross for et fravær av en detaljert læreplan, ser det ut til at læreverkene utformes ganske likt. Læreverkene har en relativt lik balanse mellom ulike perioder, sjangergrupper, geografiske områder, språk, målform og kjønn, samt et utvalg tekster og forfattere som er felles for alle. Det finnes med andre ord en skolekanon, til tross for et fravær av eksplisitt nevnte forfattere og tekster i læreplanen. Verkene denne kanon består av, er kanoniserte over lang tid, mens forfatterne er en kombinasjon av fortidige og samtidige forfattere. Dette gjør at elever kan få felles referanserammer, både innen eldre og nyere litteratur. Også når det gjelder å ta i bruk tekster på nynorsk og av kvinnelige forfattere, ser det ut til at læreverkene gjør en bedre jobb enn lærerne.

Dette til tross for en mangel på en godkjenningsordning som ivaretar representasjonen av disse tekstene. Dersom denne utviklingen fortsetter, vil det være lærerne med *minst* mangfold som skiller seg mest ut fra læreverkene, hvilket betyr at læreverkene kan være et positivt verktøy for å ivareta nynorskbrukere og kvinnelige forfatteres tilstedeværelse i klasserommet.

Knut Hoem er bekymret over læreverkene og litteraturundervisningen i norskfaget i skolen i dag, og hvorvidt elevene får felles opplevelser og litterære referanser i skolen. Spørsmålet er om han trenger å være bekymret. Mine funn har vist at det finnes tekster og forfattere som går igjen, både i læreverk og hos informanter, som er med på å danne en skolekanon. Hoem kan nok føle seg trygg på at det i det minste er tre tekster de fleste elevene har som felles litterær referanse. Han kan også regne med at mange elever leser Henrik Ibsen, Knut Hamsun, Jon Fosse og Bjørnstjerne Bjørnson – i det minste bruker de fleste av mine informanter dem i sin undervisning. Det at det kun er Ibsen som blir brukt av alle informantene viser at man ikke trenger å underkaste seg kanon – man kan velge å jobbe kritisk med og mot den. Det er ikke sikkert dette tilfredsstiller Hoem.

Skolens kanon vil alltid, enten den er uttalt eller uuttalt, finnes. Den vil imidlertid alltid være i endring, i takt med at samfunn, læreplaner og reformer går sin gang. Ikke minst vil skolens kanon utvikle seg i takt med at nye læreverk slipper til. Læreverkene sørger for at tekster blir videreført eller forkastet, samt at nye tekster slipper til. Læreverkene er et sentralt middel for å gjøre mangfold samlende, da læreverkene skaper felles referanserammer for alle elever. Og svært mye i samfunnet avhenger også av referanser. Det er naivt å tro at ikke mange av disse referansene er avhengig av at en litterær kompetanse opprettholdes. Av nettopp den grunn, er det også nødvendig med en mangfoldig litterær skolekanon. Dersom skolen formidler et begrenset utvalg stemmer, er det også disse stemmene som er med på å forme samfunnet. Derfor kan det oppleves som urovekkende at en rekke mangfoldsvariabler er enfoldige hos mine informanter. Målet trenger ikke være at ulike nasjonaliteter, kjønn og målformer skal være representert med nøyaktig like stor andel hver. En sterk overvekt av en part på bekostning av en annen, er likevel uheldig i et mangfoldig samfunn, hvor vi har en læreplan som vektlegger mangfold.

Studien min har gitt en god innsikt i hvilke tekster elever møter i skolen. Den gjør leseren oppmerksom på aspekter som man kanskje glemmer i det tekster blir valgt ut av forlag og lærere, og satt sammen til et litteraturpensum. Studien er godt egnet til å si noe om hvilket mangfold som representeres når dette litteraturpensumet ses under ett. Den gir også et bilde av hva som skjer i møtet mellom læreverk og lærer, og hvor forskjellig utvelgelsen av tekster kan være fra lærer til lærer. Kategoriseringene av tekstene, som finnes vedlagt, gir en spennende og lærerik innsikt i hvilke tekstutvalg vi snakker om. *Kunnskapsløftet* gir rom for at lærernes personlige preferanser, som jeg omtalte i første del av oppgaven, kan ha mye å si for hva elevene møter av tekster, som videre er med på å utvikle deres litterære kompetanse. Vi ser at tekstutvalgene elevene møter, er svært varierte fra klasserom til klasserom. Likevel er det altså noen kanoniske verk som har en sterk posisjon både i læreverk og i praksis. At kanon er et dynamisk konsept som vil endres over tid, er klart, men det er også tydelig at utvalgte tekster og forfattere har en solid posisjon i fortidens, nåtidens og fremtidens skolekanon.

En didaktisk implikasjon av denne studien er med andre ord at norsklæreren har tilgang på en samlet oversikt over skjønnlitterære tekster i noen av norskfagets ledende læreverk. Funnene har visse begrensninger ved at den kun sier noe om et utvalg læreres praksis. Kanskje er disse informantene lærere som bør bli mer bevisste på egen tekstpraksis, eller kanskje de representerer en trend. Dette kan vi ikke vite, med mindre vi utvider studien. Studien kan likevel ha de implikasjonene at den kan røre ved den som leser, og skape en bevissthet om hva elevenes referanserammer bør bestå av. Gjennom min studie av et utvalg læreverk og læreres tekstpraksis, mener jeg å kunne vise at mangfoldsfaktorer lett kan bli oversett i arbeidet som ligger bak å sette sammen et litteraturutvalg. Ut fra dette er min personlige oppfatning at skolen kan ha nytte av en avgrenset litteraturliste, en fornyet skolekanon i en eller annen form, som både kan være med på å ivareta de felles referanserammene Hoem etterspør, men som også kan ivareta at ulike mangfoldsvARIABLER blir ivaretatt. Jeg sier ikke at en omfattende, bestemt, litterær kanon er selve svaret; kanskje er heller et bevisst utvalg, bestående av noe felles, og noe individuelt tilpasset litterært pensum, den beste løsningen. Litteraturen kan, som Trond Berg Eriksen foreslo, bestå av en kombinasjon av kvinnelige og mannlige forfattere, riksmål og landsmål, bokmål og nynorsk, avansert og lett litteratur, sakprosa og skjønnlitteratur, norsk og oversatt litteratur. Som han sier

videre, er norsk kultur tross alt ikke bare det vi selv har frembrakt, men også det vi faktisk bruker og omgir oss med, hvilket inkluderer de faktiske endringer som skjer i kulturlandskapet.

Gjennom en litteraturliste lik den Berg Eriksen foreslo, for over 20 år siden, kan læreren utvikle en litteraturundervisning som makter å kombinere ulike mangfoldsvARIABLER på en god måte. Litteraturutvalget kan, dersom en velger bredt, bestå av både det objektive, i form av et faglig sterkt litterært utvalg, og det subjektive, i form av en formidling som rører ved elevenes personlige livserfaringer. Brandes syntes det var viktigere å lese det leste godt, enn hva man leser. Min mening er at det ene ikke trenger å utelukke det andre. Det kan være bra for ungdom å begynne med å lese samtidslitteratur og klassikere, da bøker skrevet av både nålevende og fortidige forfattere er verdifullt. Samtidslitteraturen er lettere tilgjengelig, mens bøkene skrevet for de «tidligere, fremmede slekter», som Brandes kaller dem, gir oss uvurderlige innblikk i eksistensielle vilkår. Sammen kan de la oss utvikle en bred litterær kompetanse, med en dannelse tuftet på både kulturarv og transnasjonal litteratur.

Litteraturliste

Andersen, P. T. (2012). *Norsk litteraturhistorie*. (2.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Berg Eriksen, T. (1995). *Nordmenns nistepakke. En kritikk av den norske kanon*. (1.utg.) Halden: Cappelen Akademisk Forlag.

Bjerck Hagen, E. (red.). (2007). *Den norske litterære kanon 1900-1960* (1.utg.). Oslo: Aschehoug.

Bjerck Hagen, E. (red.). (2009). *Den norske litterære kanon 1700-1900* (1.utg.). Oslo: Aschehoug.

Bjerck Hagen, E. (2017, 11. oktober). Et dukkehjem. Hentet fra http://snl.no/Et_dukkehjem

Bloom, H. (2007). *Vestens litterære kanon. Mesterverk i litteraturhistorien* (2.utg.). Oslo: Gyldendal.

Borud, H. & Aldridge, Ø. (2017, 11. januar). Høyre vil kåre det beste av norsk kunst og kultur. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/kultur/i/kVkJL/Hoyre-vil-kare-det-beste-av-norsk-kunst-og-kultur>

Bratholm, B. (2001). *Godkjenningsordningen for lærebøker 1889-2001, en historisk gjennomgang*. Hentet fra <http://www-bib.hive.no/tekster/hveskrift/notat/2001-05/not5-2001-02.html>

Calvino, I. (2009). *Why read the classics?*⁶ London: Penguin Books.

---

⁶ Utgave ikke oppgitt

Claudi, M. B. (2013). *Litteraturteori* (1.utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2011). *Research methods in education*. (7.utg.). New York: Routledge.

Dahl, A. (2017, 24. mai). *Engelsk*. Hentet fra <https://snl.no/engelsk>

Gabrielsen, L. B & Martinussen, R. (2005, 25. januar). Ibsen ut av skolen. *NRK*. Hentet fra <https://www.nrk.no/kultur/ibsen-ut-av-skolen-1.539197>

Grande, A. (2017, 1. september) Mer undervisning uten godkjent utdanning. *Dagens Næringsliv*. Hentet fra <https://www.dn.no/nyheter/2017/08/30/1958/Utdannelse/mer-undervisning-uten-godkjent-utdanning>

Haugli, I. M. (2012). *Hva leser vi? En vurdering av litteraturens rolle i fem sentrale læreverker for ungdomsskolen*. Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus.

Hennig, Å. (2017). *Litterær forståelse. Innføring i litteraturdidaktikk* (1.utg.) Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.

Hoem, K. (2017, 27. februar). Vitamintilførsel i norsk. *NRK Ytring*. Hentet fra <https://www.nrk.no/ytring/norskfaget-trenger-en-vitamintilforsel-1.13392111>

Haarberg, J. (2017). *Nei, vi elsker ikke lenger* (1. utg.) Oslo: Universitetsforlaget.

Ivar Aasen-tunet. (2015, 22. september). *11 Offentleg forvaltning*. Hentet fra https://web.archive.org/web/20170116135651/http://www.aasentunet.no/iaa/no/sprakfakta_2015/11_offentleg_forvaltning/#11.1

Iversen, I. (2002). Innledning. I I. Iversen. (Red.), *Feministisk litteraturteori*. (1.utg, s. 9-63) Oslo: Pax.

Jelstad, J. (2016, 26. mai). Over 6 av 10 lærere i grunnskolen velger papir. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/nyheter/2016/mai/over-6-av-10-larere-i-grunnskolen-velger-papir/>

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. (1997). *Læreplanverket for den 10-årige grunnskolen*. Hentet fra <https://www.nb.no/nbsok/nb/f4ce6bf9eadeb389172d939275c038bb?lang=no#0>

Kjelen, H. (2018). Gravtale med håp. *Norsklæreren* (1), 72-73.

Kjærstad, J. (2007). Jan Kjærstad om den erklærte kanon og den virkelige kanon. I S. Sæterbakken & J. K. Larsen. (Red.), *Norsk litterær kanon*. Trondheim: Cappelen Damm AS.

Kjørup, S. (1997). *Forskning og samfund. En grundbog i videnskapsteori* (2.utg.). København: Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag AS.

Meld. St. 23 (2007-2008). (2008). *Språk bygger broer. Språkstimulering og språklæring for barn, unge og voksne*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Meld. St. 28 (2015-2016). (2016). *Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Melvær, K. (2015). *Forskning for forskerspirer*. Hentet fra <https://metode.holbergprisen.no/>

Moi, M. (2013, 29. januar). *Litteratursosiologi*. Hentet fra <https://snl.no/litteratursosiologi>

Maaø, T. (2016). Klassikere i klasserommet. Et didaktisk forsøk med adaptasjon av Terje Vigen. *Norsklæreren* (4), 14-25.

Naper, C. (2009). *Fra mangfold til enfold: Norsk litteraturpolitikk og norske lesevaner i forandring*. Hentet fra <https://oda.hioa.no/en/fra-mangfold-til-enfold-norsk-litteraturpolitikk-og-norske-lesevaner-i-forandring/asset/dspace:945/482834.pdf>

NRK (2017, 1. februar). 30.000 lærere har ikke utdanning i egne fag. *NRK*. Hentet fra <https://www.nrk.no/norge/30.000-laerere-har-ikke-utdannelse-i-egne-fag-1.13353419>

Nymoen, I. (1995). Kanondanning i historisk, antropologisk lys. *Nordica Bergensia* (6) 30–62.

Ommundsen, Å. M. (2013). En roman for vår tid? Synnøve Solbakken i det flerkulturelle klasserommet. I L. Bliksrud, G. D'Amico, M. Wulfsberg & A. Åslund (Red.), *Den engasjerte kosmopolitt: nye Bjørnson-studier* (1. utg., s. 235-254). Oslo: Novus Forlag.

Oterholm, K., Smidt, J. K. & Vold, T. (2013). Hva er litteratursosiologi? Teoretiske perspektiv. I K. Oterholm, J. K. Smidt & T. Vold (Red.), *Litteratursosiologiske perspektiv* (1. utg., s. 21-62). Oslo: Universitetsforlaget.

Paulson, S. J. (2005). En litterær kanon? I *Motskrift* (1), 43-50.

Penne, S. (2001). *Norsk som identitetsfag: norsklæreren i det moderne*. (1. utg.) Oslo: Universitetsforlaget.

Penne, S. (2006). *Profesjonsfaget norsk i en endringstid. Norsk på ungdomstrinnet. Å konstruere mening, selvforståelse og identitet gjennom språk og tekster. Fagets rolle i et identitetsperspektiv, i et likhets- og ulikhetsperspektiv* (Doktoravhandling). Oslo: Universitetet i Oslo.

Penne, S. (2010). *Litteratur og film i klasserommet: didaktikk for ungdomstrinnet og videregående skole*. Oslo: Universitetsforlaget.

Rasmussen, A. J. (2014). Hele Nordens litteratur samlet i én bog. I R. B. Brodersen, (Red), *Kanonisk selskabsleg i nordisk litteratur*. (s. 83-93). København: Nordisk Ministerråd.

Ruud, S. & Moe, I. (2017, 11. mars). Landsmøtet skjøt ned Røe Isaksens kulturkanon. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/4aVwa/Landsmotet-skjot-ned-Roe-Isaksens-kulturkanon>

Rønning, A. B. (2014). I skyggen av kanon. Empiri som utfordring i feministisk litteraturvitenskap. *Edda* (4), 278-291.

Rønning, H. & Slaatta, T. (2013). Makt og endring i den litterære situasjon. I J. K. Smidt, T. Vold & K. Oterholm (Red.), *Litteratursosiologiske perspektiv* (1.utg, s. 93-117). Oslo: Universitetsforlaget.

Simenstad, L. M. (2013a, 26. oktober). Da Ibsen forsvant fra pensum. *Klassekampen*. Hentet fra <http://www.klassekampen.no/article/20131026/PLUSS/131029923>

Simenstad, L. M. (2013b, 31. oktober). Leser helst bestselgerne. *Klassekampen*.

Skaftun, A. (2009). *Litteraturens nytteverdi*. (1.utg.) Bergen: Fagbokforlaget.

Skei, H. H. (2018, 20.februar). *Kanon – litteratur*. Hentet fra https://snl.no/kanon_-_litteratur

Skjelbred., D., Askeland, N., Maagerø, E. & Aamotsbakken, B. (2017). *Norsk lærebokhistorie. Allmueskolen – folkeskolen – grunnskolen 1739-2013*. (1.utg.) Oslo: Universitetsforlaget.

Smalås, A. E. (2015). *En analyse av skjønnlitteraturens posisjon i læreplaner fra 1939-2013* (Masteroppgave). Trondheim: Høgskolen i Sør-Trøndelag.

Smidt, J., Tønnessen, E. S. & Aamotsbakken, B. (2011). Tekster i bevegelse: Tekster, tegn og grunnleggende ferdigheter. I Smidt, J., Tønnessen, E. S. & Aamotsbakken, B. (Red.), *Tekst og tegn: Lesing, skriving og multimodalitet i skole og samfunn* (1.utg., s. 8-34). Trondheim: Tapir Akademisk.

Språkrådet. (2015). *Nynorsk*. Hentet fra <http://www.sprakradet.no/Sprakavare/Norsk/Nynorsk/>

Språkrådet. (2017). *Mangfold*. Hentet fra https://ordbok.uib.no/perl/ordbok.cgi?OPP=mangfold&ant_bokmaal=5&ant_nynorsk=5&bokmaal=+&ordbok=bokmaal

Statistisk sentralbyrå. (2017). *Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre*. Hentet fra <http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvbf>

Steinfeld, T. (2009). Norsk kanon og kanondannelse: Historiske linjer, aktuelle konflikter og utfordringer. *Tijdschrift voor Skandinavistiek*, (1), 167-191.

Steinfeld, T. (2011). Norskfaget i 1800-tallets høyere utdanning. *Språknytt* (4), 18-22.

Stortinget. (2016). *Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet. Meld. St. 28 (2015-2016), Innst. 19 S (2016-2017)*. Hentet 1.november 2017 fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Vedtak/Sak/?p=65336>

Svendseng, T. (2017, 1. mars). Om norskfaget. (TV-debatt). I NRK Ytring. *Hva er galt med norskfaget?* Oslo: Norsk Rikskringkasting.

Sæterbakken, S. & Larsen, J. K. (2008). *Norsk litterær kanon*. Trondheim: Cappelen Damm AS.

Thon, J. H. (2005). Litteratur og samfunn. *Edda* (3), 205-209.

Universitetet i Oslo. (2017). *NOR4312 – Litteraturredidaktikk*. Hentet 9.januar 2018 fra <http://www.uio.no/studier/emner/hf/iln/NOR4312/>

Utdannings- og forskningsdepartementet. (2005). *Kunnskapsløftet – reformen i grunnskole og videregående opplæring*. Hentet fra https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/ufd/prm/2005/0081/ddd/pdfv/256458-kunnskap_bokmaal_low.pdf

Utdanningsdirektoratet. (2006). *Framtidas norskfag. Språk og kultur i eit fleirkulturelt samfunn*. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/rap/2006/0001/ddd/pdfv/269917-norskrapporten.pdf>

Utdanningsdirektoratet. (2013). *Læreplan i norsk*. Hentet fra <https://www.udir.no/kl06/NOR1-05>

Utdanningsdirektoratet. (2015). *Generell del av læreplanen*. Hentet fra https://www.udir.no/globalassets/upload/larerplaner/generell_del/generell_del_lareplanen_bm.pdf

Utdanningsdirektoratet. (2017a). *Hva er kjerneelementer?* Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/kjerneelementgruppene/>

Utdanningsdirektoratet. (2017b). *Rammeverk for grunnleggende ferdigheter*. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/grunnleggende-ferdigheter/rammeverk-for-grunnleggende-ferdigheter/2.3-a-kunne lese/>

Utdanningsdirektoratet. (2017c). *Krav om relevant kompetanse for å undervise i fag Udir-3-2015*. Hentet fra <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/finn-regelverk/ettertema/Ovrige-tema/krav-om-relevant-kompetanse-for-a-undervise-i-fag-udir-3-2015/>

Utdanningsdirektoratet. (2018). *Norsk og norsk tegnspråk – forslag til kjerneelementer*. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/hva-mener-du-skal-vare-det-viktigste-i-faget/norsk--forslag-til-kjerneelementer/>

Vinje, E. (2005). Om kanon i litteraturundervisninga. I B. K. Nicolaysen & L. Aase (Red.), *Kulturmøte i tekstar. Litteraturdidaktiske perspektiv* (1.utg., s. 72-87). Oslo: Det Norske Samlaget.

Wicklund, B., Larsen, A. S. & Vikbrant, G. (2016). *Lærerstudenten som leser – en undersøkelse av litterære erfaringer hos en gruppe norske og svenske lærerstudenter*. Nordisk tidsskrift for pedagogikk og kritikk (2), 119-132.
<http://dx.doi.org/10.17585/ntpk.v2.149>

Aamotsbakken, B. (2003). *Skolens kanon – vår viktigste lesedannelse? En studie i kanonisering i norskfaglige antologier for videregående skole, allmennfaglig studieretning*. Tønsberg: Høgskolen i Vestfold.

Aamotsbakken, B. (2011). Skolereformer og kanon. I D. Skjelbred & B. Aamotsbakken (Red.), *Norsk lærebokhistorie III: En kultur- og dannelseshistorie*. (1.utg., s. 103-119). Oslo: Novus forlag.

Aarnes, S. (1994). Den litterære arv i dag. I Bergen Riksmålsforening & Det Norske Akademi. (Red.), *Vår litterære arv. Privilegium og forpliktelse* (s. 27-48). Bergen: Bergen Riksmålsforening.

Aase, L. (2005). Norskfaget – skolens fremste dannelsesfag? I K. Børhaug, A. Fenner & L. Aase. (Red.), *Fagenes begrunnelser* (1.utg., s. 69-83). Bergen: Fagbokforlaget.

Aase, L. (2015). Skriveprosesser som danning. I S. Matre, D. K. Sjøhelle & R. Solheim (Red), *Teorier om tekst i møte med skolens lese- og skrivepraksiser* (1.utg., s. 48-58). Oslo: Universitetsforlaget.

Vedlegg

Vedlegg 1: Forespørsel om intervju til rektorer i Trondheimsskoler

Hei! Mitt navn er Guro Foslie, og jeg er masterstudent ved masterprogram for norskdidaktikk, NTNU avdeling Rotvoll.

Jeg holder på med et masterprosjekt der jeg ønsker å kartlegge bruk av skjønnlitterære tekster i ungdomsskolen, nærmere bestemt hvilke skjønnlitterære tekster norsklærere bruker i løpet av et treårig løp (8-10.klasse). I den anledning søker jeg én informant fra hver ungdomsskole i Trondheim, slik at jeg kan kartlegge eventuelle likheter og ulikheter i Trondheimsskolene⁷. For å få til dette, er jeg avhengig av at en norsklærer fra hver skole gir meg oversikt over de skjønnlitterære tekstene de bruker i undervisning. Kan du hjelpe meg med dette? Jeg kan enten komme innom og snakke med lærerne selv, du kan presentere forespørselen min for de ansatte ved norskseksjonen på din skole, eller du kan sette meg i direkte kontakt med en av lærerne.

Dette er et spennende prosjekt som vil gi svært interessant innsikt, og som mange kan både lære av, og få inspirasjon av. Utover listen med skjønnlitterære tekster, trenger jeg kun bakgrunnsinformasjon om læreren, noe som gjør at det ikke krever for mye tid fra den enkelte. Alle svar vil anonymiseres i den grad at informanter kun identifiseres som «lærer i Trondheimsskole». Resultatene vil til slutt være del av en masteroppgave med arbeidstitelen «Den litterære kanon i skolen», som vil være tilgjengelig i papirformat, samt i forvaltningsorganet BIBSYS.

Jeg håper jeg hører fra deg om hvordan jeg kan få tak i en informant fra deres skole. Tusen takk for all hjelp!

Vennlig hilsen Guro Foslie, v/masterprogram for norskdidaktikk, NTNU Rotvoll

---

⁷ Opprinnelig var det en tanke at prosjektet skulle kartlegge likheter og ulikheter i Trondheimsskolene. Dette valgte jeg imidlertid å gå bort fra.

Vedlegg 2: Forespørsel om intervju på facebookgruppa «Undervisningsopplegg ungdomstrinn»

Guro Foslie 28. april 2017 ...

Hei! Jeg søker norsklærere som har undervist i ungdomskolen i mindre enn 10 år, som kan svare på noen spørsmål angående valg av skjønnlitterære tekster i undervisningen. Svarene vil brukes i et miniprojekt på norskdidaktikkmasteren ved NTNU, og vil anonymiseres. Pga kort tidsfrist håper jeg noen kan hjelpe meg med dette i.l.a. uka som kommer. Håper på positiv respons!

---

 2 24 kommentarer

 Lik dette Kommenter

Guro Foslie 29. april 2017 ...

Hei! Jeg søker norsklærere som har undervist i ungdomskolen i MER ENN 10 år, som kan svare på noen spørsmål angående valg av skjønnlitterære tekster i undervisningen. Svarene vil brukes i et miniprojekt på norskdidaktikkmasteren ved NTNU, og vil anonymiseres. Pga kort tidsfrist håper jeg noen kan hjelpe meg med dette i.l.a. uka som kommer. Håper på positiv respons!

---

 1 4 kommentarer

 Lik dette Kommenter

Guro Foslie 23. oktober 2017 ...

Hei! Jeg søker mannlige norsklærere som har undervist i ungdomskolen i minst tre år, som kan svare på noen spørsmål angående valg av skjønnlitterære tekster i undervisningen. Svarene vil brukes i et masterprosjekt på program for norskdidaktikk ved NTNU, og vil anonymiseres. Håper på positiv respons!

 1

 Lik dette Kommenter

Vedlegg 3: Infoskriv til informanter i Trondheimsskoler

Hei [REDACTED]!

Tusen takk for at du vil være med i prosjektet mitt! Mitt navn er Guro Foslie, og jeg er masterstudent ved masterprogram for norskdidaktikk, NTNU avdeling Rotvoll. Jeg ønsker å skrive en masteroppgave der jeg kartlegger bruk av skjønnlitterære tekster i ungdomsskolen, nærmere bestemt hvilke skjønnlitterære tekster norsklærere bruker i løpet av et treårig løp (8-10.klasse). Målet mitt er å få én informant fra hver ungdomsskole i Trondheim, slik at jeg kan kartlegge eventuelle likheter og ulikheter i Trondheimsskolene⁸. Jeg ønsker blant annet å se på hvilke forfattere, tekster, litterære perioder, språk og målformer som er representert. Jeg vil deretter se på læreverkene som finnes, og se hvilke tekster vi finner her, og hvordan dette samsvarer med lærernes tekstutvalg. Dette er et spennende prosjekt som mine veiledere er begeistret for. Det vil gi interessant innsikt, som mange kan både lære av, og få inspirasjon av, og jeg er svært takknemlig for at du stiller opp!

Det er listen med skjønnlitterære tekster som er kjernen i empirien min. Det er derfor viktig at denne blir nøyaktig fylt ut i spørreskjemaet. Utover denne trenger jeg kun et knippe bakgrunnsinformasjon, noe som gjør at jeg håper det ikke oppleves som for krevende tidsmessig å bidra. Alle svar vil anonymiseres i den grad at informanter kun identifiseres som «lærer i Trondheimsskole». Resultatene vil til slutt være del av masteroppgaven, som per i dag har arbeidstitelen «Den litterære kanon i skolen», som vil være tilgjengelig i papirformat, samt i forvaltningsorganet BIBSYS.

Vedlagt ligger spørreskjema. Jeg setter stor pris på om jeg kan få svar på det innen uke 42.

Vennlig hilsen Guro Foslie v/masterprogram for norskdidaktikk, NTNU Rotvoll

---

⁸ Informantene som fikk dette infoskrivet har i ettertid blitt opplyst om at studien ikke lenger kun gjelder lærere i Trondheimsskolen

Vedlegg 4: Intervjuguide

1. Hva er din lærerutdannelse?
  - a. Lektor eller høyere
  - b. Adjunkt
  - c. Ingen
  - d. Annet, hva:
2. Har du utdannelse innen norskfaget?⁹
  - a. Ja
  - b. Nei
3. Hvor lenge har du jobbet som norsklærer?
  - a. 3-6 år
  - b. 7-10 år
  - c. 10-13 år
  - d. 13 år eller mer
4. Hvilke skjønnlitterære tekster leste det siste kullet du fulgte gjennom hele 8-10.klasse? Med skjønnlitterære tekster tenker jeg på alt av romaner (utdrag og hele), noveller, fortellinger, eventyr, dikt, viser, sanger og skuespill.
5. Hva var disse tekstene valgt på bakgrunn av? (kryss)

	Aldri	Sjelden	Av og til	Ganske ofte	Svært ofte
Tips/anbefaling fra kollega					
Tips/anbefaling fra andre					
Kompetansemål i nåværende læreplan (LK06)					
Kompetansemål fra annen læreplan (i så fall, hvilken?)					
Ønske fra elever					
Læreboka					
Nettressurser					
Leselyst-aksjon el.l.					
Annet (i så fall, hva?)					

6. Jobber dere i team der dere deler opplegg?
7. Noe du vil tilføye?

Tusen takk for hjelpen!

---

⁹ Informantene ble i ettertid spurt om antall studiepoeng og antall års erfaring som norsklærer

Vedlegg 5: Tekster i læreverk

Tittel	Etternavn	Fornavn	År	Periode	Sjanger	Sjangergruppe	Skjønn	Utl. Land	Geografisk	Språk	Målform	Kjønn	Fal	Ko	Ny	Fra	Sun
Brødre	Aakeson	Kim Fupz	2011	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0 Danmark	Norden	Nabospri	Anne	Mann			1		1
Skitur	Aakeson	Kim Fupz	2011	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0 Danmark	Norden	Nabospri	Anne	Mann	1				1
Skala	Aandalen	Tina	1999	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne				1	1
Fortvilet kref	Aarø	Selma Lønning	2005	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1				1
Dei gamle fji	Aasen	Ivar	1863	1850-1899	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Etterstev	Aasen	Ivar	1875	1850-1899	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	1 Norge	Norden	Norsk	NN	Mann		1			1
Smørland	Aasen	Ivar	1911	1900-1949	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
AYA fra Yopç	Abouet & Oul	Marguerite & Roda	2012	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1 Elfenbens	Annet	Norsk	BM	Begge			1		1
Forberedelse	Ahmed		2008	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1 Somalia	Annet	Norsk	BM	Kvinne	1				1
Blodspor	Ahmethodzic	Bakir	1999	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0 Bosnia	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1				1
Den guddom	Alighieri	Dante	1308-	1799 og tic	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	1 Italia	Øvrig Euro	Norsk	NN	Mann	1				1
Himmelblå	Almedal	Anne Marie	2007	2000-d.d.	Sanglyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1				1
Bian Shen	Amundsen	Torbjørn Øve	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1		1
Den lille pige	Andersen	Hans Christia	1846	1800-1849	Eventyr	Episk folkedi	Epikk	0 Danmark	Norden	Nabospri	Anne	Mann	1				1
Kejserens ny	Andersen	Hans Christia	1837	1800-1849	Eventyr	Episk folkedi	Epikk	0 Danmark	Norden	Nabospri	Anne	Mann	1				1
Den lille pike	Andersen	Hans Christia	1848	1800-1849	Eventyr	Episk folkedi	Epikk	0 Danmark	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Div. Haiku	Angell	Olav	1999	1950-1999	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Livet i et skil	Arvola	Ingeborg	2000	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1				1
Mannen som	Asbjørnsen & Peter Christe	1841-:	1800-1849	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	NN	Mann			1	1	2	
Kvernen som	Asbjørnsen & Peter Christe	1844	1800-1849	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1	
Gjertrudsfug	Asbjørnsen & Peter Christe	1841-:	1800-1849	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1	
Hvorfor bjør	Asbjørnsen & Peter Christe	1841-:	1800-1849	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1	
Risen som ik	Asbjørnsen & Peter Christe	1844	1800-1849	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1					1
Prinsessen si	Asbjørnsen & Peter Christe	1844	1800-1849	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1					1
Hitler, Jesus	Ask	Lene	2006	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne				1	1
Mennesker p	Askildsen	Kjell	1983	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Hjemkomste	Askildsen	Kjell	1953	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Du og jeg	Aslaksen	Jeanette	2007	2000-d.d.	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Kvinne	1				1
Engelsk	Aslaksen	Jeanette	2007	2000-d.d.	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Kvinne	1				1
Som alle anc	Aukrust	Embla	2013	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne			1		1
Bootylicious	Bache-Wiig	Anna	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1				1
Inn i elden	Basso	Aina	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1		1		2
Besetting	Baudelaire	Charles	1857	1850-1899	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Frankrike	Øvrig Euro	Norsk	NN	Mann	1				1
Musikken	Baudelaire	Charles	1857	1850-1899	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Frankrike	Øvrig Euro	Norsk	NN	Mann	1				1
Mens vi vent	Beckett	Samuel	1948	1900-1949	Drama	Drama	Drama	1 Irland	Engelskspr	Norsk	NN	Mann	1				1
Forbudt by	Bell	William	1991	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1 Canada	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1				1
Eg står her o	Belsvik	Rune	1981	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1		1	2	2
Den magiske	Benni	Stefano	2008	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0 Italia	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1				1
Utfor	Berg	Sunniva Relli	2011	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1		1		2
Om de hadd	Berg	Line	2012	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne			1		1
Jag ljugar ba	Berggren	Mats	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1 Sverige	Norden	Nabospri	Anne	Mann	1				1
Du vet aldri	Berggren	Arne	1994	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Alt som er	Bildøen	Brit	2004	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne				1	1
Tanz - gåten	Bing	Jon	1985	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Me seier goc	Birkedal	Arnt	1996	1950-1999	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	NN	Mann			1		1
De voksnes f	Bjerke	André	1951	1950-1999	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Det haster	Bjerke	André	1966	1950-1999	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Fru Nitters d	Bjerke	André	1980	1950-1999	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Minne om m	Bjørkmo	Kjersti	2014	2000-d.d.	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1				1
Ti bud til en	Bjørneboe	Jens	1963	1950-1999	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1		1	2	2
Ischarot	Bjørneboe	Jens	1951	1950-1999	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
Frihetens øy	Bjørneboe	Jens	1966	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1	1
Jonas	Bjørneboe	Jens	1955	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1		1
Ingerid Slett	Bjørnson	Bjørnstjerne	1910	1900-1949	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1	1
Synnøve Solt	Bjørnson	Bjørnstjerne	1857	1850-1899	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1		1		2
Faderen	Bjørnson	Bjørnstjerne	1858	1850-1899	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Ja, vi elsker	Bjørnson	Bjørnstjerne	1859	1850-1899	Sanglyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	1 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
En glad gutt	Bjørnson	Bjørnstjerne	1860	1850-1899	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Småbruket	Bjørnson & Ri	Jan-Rune & J	2005	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1				1
Oro jaska be	BlackSheeps	The	2008	2000-d.d.	Sanglyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Begge kjø	1		1		1
Glemsonhei	Blæsbjerg	Kim	2002	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0 Danmark	Norden	Nabospri	Anne	Mann	1				1
Jaktfalken	Boccaccio	Giovanni	1353	1799 og tic	Novelle	Novelle	Epikk	0 Italia	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1				1
Gula Gula	Boine	Mari	1989	1950-1999	Sanglyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Kvinne	1				1
Lillelord	Borgen	Johan	1955	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1	1
Roger - 14	Borgen	Johan	1936-	1900-1949	Novelle	Novelle	Epikk	0 Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Vindens pass	Bourgeon	François	1979	1950-1999	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1 Frankrike	Øvrig Euro	Nabospri	Anne	Mann				1	1
Från en styg	Boye	Karin Maria	1927	1900-1949	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Sverige	Norden	Nabospri	Anne	Kvinne	1				1
Ja visst gör	Boye	Karin Maria	1935	1900-1949	Lyrisk	Lyrisk og san	Lyrisk	0 Sverige	Norden	Nabospri	Anne	Kvinne	1				1

Ulvehiet	Braaten	Oskar	1919	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Ungen	Braaten	Oskar	1911	1900-1949	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann		1		1
Hjerterått	Braaten, Utsi	Agnete Båtn	2013	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Begge kjønn		1		1
Over det sto	Bremnes	Lars	1996	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann			1	1
Matt 18.20	Bringsvær	Tor Åge	1967	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Cerska	Brkic	Merima Maj	1996	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Bosnia	Øvrig Euro	Norsk	NN	Kvinne		1		1
På flukt	Brkic	Merima Maj	1996	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Bosnia	Øvrig Euro	Norsk	NN	Kvinne		1		1
Forbanning	Brkic	Merima Maj	1996	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Bosnia	Øvrig Euro	Norsk	NN	Kvinne		1		1
Hårek	Browne	Dik	1984	1950-1999	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	NN	Mann			1	1
Ny melding	Bruheim	Magnhild	2003	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne		1	1	2
Norges skål	Brun	Johan Norda	1818	1800-1849	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Even og det : Bye	Finn Harald		2006	2000-d.d.	Eventyr	Episk folkedi	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann			1	1
Vår beste da Bye	Erik		1998	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Generasjon Bødker	Cecil		1956	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Danmark	Norden	Nabospri	Anne	Kvinne		1		1
(den vil bare Bøe	Anne		1993	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne			1	1
Å skrive dikt	Børli	Hans	1995	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Tingene spør	Børli	Hans	1976	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Marihøne	Børli	Hans	1979	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Don Quijote	Cervantes Sa	Miguel de	1615	1799 og tic	Roman	Roman	Epikk	1	Spania	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann		1		1
Maskebloms	Christensen	Lars Saabye	2003	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Jeg vil være	Christensen	Lars Saabye	1982	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Appelsinene	Christensen	Lars Saabye	2004	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Beatles	Christensen	Lars Saabye	1984	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Den niende k	Christensen	Lars Saabye	2000	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Brasil - Norg	Christensen	Lars Saabye	1998	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Den siste inn	Christensen	Lars Saabye	1999	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
I de lange ne	Collett	Camilla	1862	1850-1899	Erindring	Annet	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne			1	1
Amtmanden	Collett	Camilla	1855	1850-1899	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Dødslekene	Collins	Suzanne	2008	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Att döda ett	Dagerman	Stig	1948	1900-1949	Novelle	Novelle	Epikk	0	Sverige	Norden	Nabospri	Anne	Mann		1	1	3
Dypryist	Dahl	Roald	1953	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann			1	1
Vertinnen	Dahl	Roald	1959	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann		1		1
Trøstedi	fo Dahle	Gro	2011	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne			1	1
Hva er det m	Dahle	Gro	2011	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne			1	1
Datteren mir	Dahle	Gro	1996	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Det er ikke a	Dahle	Gro	1987	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Men hvem e	Dahle	Gro	1994	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Vrede	Dalager	Stig	2004	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Danmark	Norden	Nabospri	Anne	Mann		1		1
Att döda ett	Dale	Ingerid Løyri	2008-;	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	0	Norge	Norden	Nabospri	Anne	Kvinne		1		1
Helt stille i l	Danielsen	Ida Anett Sai	2008-;	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Herre Gud! I	Dass	Petter	1715	1799 og tic	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1	1	2
Første plaste	Dass	Petter	1702	1799 og tic	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Dansk-n	Anne	Mann		1		1
Pusur	Davis	Jim	1984	1950-1999	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	0	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann		1		1
Robinson Cru	Defoe	Daniel	1719	1799 og tic	Roman	Roman	Epikk	1	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann		1		1
Pyongyang	Delisle	Guy	2008	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	Canada	Engelskspr	Norsk	BM	Mann		1		1
Annaliss da	Di Fiore & Mc	Mariangela	2011	2000-d.d.	Billedbok	Billedbok og	Epikk	1	Italia	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann		1		1
Alla vil til	Diakité	Jason Micha	2005	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Sverige	Norden	Nabospri	Anne	Mann		1		1
Oliver Twist	Dickens	Charles	1838	1800-1849	Roman	Roman	Epikk	1	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann		1		1
Her	Diem	Karpe	2012	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Vestkantsvar	Diem	Karpe	2008	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Tusen tegnin	Diem	Karpe	2010	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Annet	Anne	Mann		1		1
Donald Duck	Disney	Walt	1948	1900-1949	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	0	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann			1	1
Askepotts sø	Dranger	Joanna Rubir	2005	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	Sverige	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
I eventyre	Duun	Olav	1921	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann			1	1
En flåte av g	Dørum	Aslak	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1	1	2
Uten tittel	Eeg	Harald Roser	2005	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Glasskår	Eeg	Harald Roser	1995	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Hunger	Eeg	Harald Roser	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Yatzy	Eeg	Harald Roser	2004	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1	1	2
Hawaii - Osl	Eeg	Harald Roser	2004	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Se i nåde til	Eidsvåg	Bjørn	1993	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann			1	1
Eg ser	Eidsvåg	Bjørn	1983	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann			1	1
Reinert med	Eikvaag	Adolf	1993	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann			1	1
hanskene lig	Eira	Rawdna Cari	2011	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Kvinne			1	1
Prolog / Ovd	Eira	Rawdna Cari	2011	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Kvinne			1	1
Epilog	Eira	Rawdna Cari	2011	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Momo, eller	Ende	Michael	1973	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Tyskland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann		1		1
Aften Psalm	Engelbretsdot	Dorothe	1678	1799 og tic	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne			1	1
Gravskrift	Engelbretsdot	Dorothe	1634-;	1799 og tic	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Om det evigt	Engelbretsdot	Dorothe	1678	1799 og tic	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Ein annleis d	Eriksen	Helga Guner	1994	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne			1	1
Vårt sted	Eriksen	Rikke	2010	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
cappuccino-a	Eriksen	Helga	2000	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne		1		1
Nesten i mål	Espenes	Ivar	2013	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Forelska på r	Ewo	Jon	1999	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Sola er en fe	Ewo	Jon	1999	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Det er langt	Falkeid	Kolbein	1978	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann		1		1
Bli hvis du k	Flatland	Helga	2010	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne		1		1
Rettsikkerh	Flesjø & Fund	Thea Marie	2008-;	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne		1		1
Den store da	Fredøy	Reidun Elise	2007	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne		1		1

Dei ser kvara Fosse	Jon	1992	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Sonen Fosse	Jon	1996	1950-1999	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1			2
Caps Fosse	Jon	1994	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1			2
Anne Franks Frank	Anne	1947	1900-1949	Bearbeide	Annet	Epikk	1	Nederland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Kvinne	1				1
Ord er så me Franzén	Birger	1987	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Sverige	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
Sønner av Ni Frobenius	Nikolaj	2011	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Min sommer Fruelund	Simon	2002	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Danmark	Norden	Norsk	Nabosp	Anne	Mann	1			1
Den store kjæ Gaarder	Jostein	1992	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
Appelsinpike Gaarder	Jostein	2003	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Veslemøy Garborg	Arne	1895	1850-1899	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Han Lars i lia Garborg	Arne	1883	1850-1899	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Muffe 3 - Ski Garvang	Arne	2009	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Trommeresi Gaup	Ailo	1988	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Lihkolas / Ha Gaup & Somt Sara Marielli	2005	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Begge kjø					1	1
Toleranse? Giske	Ingvil	1988	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne				1	1
Unge Werth Goethe	Johann Wolf	1774	1799 og tic	Roman	Roman	Epikk	1	Tyskland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1				1
Gartneren Gorkij	Maksim	1948	1900-1949	Novelle	Novelle	Epikk	0	Russland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1				1
Over de hunt Grande	Reyna	2011	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Mexico	Annet	Norsk	BM	Kvinne				1	1
Faen ta skjel Green	John	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1				1
Til ungdomm Grieg	Nordahl	1946	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1			2
Sprinterne Grieg	Nordahl	1936	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1			2
Døden som g Grimm	Jacob & Will	1812	1800-1849	Eventyr	Episk folkedi	Epikk	0	Tyskland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1				1
Vesle Rødhe Grimm	Jacob & Will	1812	1800-1849	Eventyr	Episk folkedi	Epikk	0	Tyskland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1				1
Bikubeseson Grytten	Frode	1999	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Twitternovel Grytten	Frode	2012	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Fantomteikn Grytten	Frode	2001	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Oppe i treet Grytten	Frode	2001	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
(rett beat) Grytten	Frode	2000	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Arbadak arba Gudnason	Runar "Thors	2004	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1				1
Aust-Vågøy Hagerup	Inger	1941	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1			2
Søndag i smi Hagerup	Inger	1965	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne				1	1
Tomaten og Hagerup	Inger	1973	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne				1	1
Episode Hagerup	Inger	1945	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1				1
Markus og D Hagerup	Klaus	1994	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Victoria Hamsun	Knut	1898	1850-1899	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1			3
Løvekvinnen Hansen	Erik Fosnes	2006	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
English Conv Hartberg	Ole-Fridtjof	2005	2000-d.d.	Tegneseri	Billedbok og	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Barndom Hassan	Yahya	2013	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Palestina	Annet	Nabosp	Anne	Mann	1				1
Det er den di Hauge	Olav H.	1966	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				2
Svevn Hauge	Olav H.	1980	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Din veg Hauge	Olav H.	1951	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Mafioso Hauge	Kolbjørn	2004	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
I dag så eg Hauge	Olav H.	1966	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Eit ord Hauge	Olav H.	1966	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Sagi Hauge	Olav H.	1966	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Onitsura Haugen	Paal-Helge	1965	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Shiki Haugen	Paal-Helge	1965	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Div. Haiku Haugen	Paal-Helge	1992	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
So som so Haugen, Haug	Aslag, Lars H	1995	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann				1	1
Det kom et s Hauger	Torill Thorst	1980	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne				1	1
Kysset i bekk Havdal	Marianne	1997	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne				1	1
Et duckehjen Hegdal	Ola A.	2005	2000-d.d.	Tegneseri	Billedbok og	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
Spedalsk Helmsdal	Rakel	2010	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne				1	1
Ventetiden Hemingway	Ernest	1948	1900-1949	Novelle	Novelle	Epikk	0	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1				1
Hviskelek Henmo	Sverre	2010	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
Natt på Frog Henmo	Sverre	2008	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Unge Bond: i Higson	Charlie	2005	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1				1
Litt sliten Hjeltnes	Arne	2004	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Den sumarer Hjeltnes	Arne	1993	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Evig din Hjeltnes	Arne	1993	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Det er den pi Hjørnevik	Jon	2011	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Eg er livredd Hjørnevik	Jon	2011	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Diktsamling Hjørnevik	Jon	2002	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Du er ikkje gi Hjørnevik	Jon	2008	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Lyrisk tilstan Hjørnevik	Jon	2002	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Oppvasken e Hjørnevik	Jon	2008	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Møte ved mi Hoel	Sigurd	1947	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
Det er ingen Hofmo	Gunvor	1946	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1				1
Jeppe på Bje Holberg	Ludvig	1722	1799 og tic	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
Erasmus Mo Holberg	Ludvig	1723	1799 og tic	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Eddie Bolanc Holmberg & S Bo R. & Kata	2005	2000-d.d.	Billedbok	Billedbok og	Epikk	1	Sverige	Norden	Nabosp	Anne	Begge kjø					1	1
Undervannsg Horst	Jørn Lier	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
Brennmanet Horvei	Truls	2011	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann				1	1
Drageløperei Hosseini	Khaled	2003	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Afghanistan	Annet	Norsk	BM	Mann				1	1
Skyt meg Houm	Nicolai	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Åndejeerne Hovden	Magne	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1				1
Mercedes Hovland	Ragnar	1989	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann				1	1
Voggesong Hovland	Ragnar	1985	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1				1
Fjortis Hovland & Ra Morten & Te	2001	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1					1
Trio 1 - Odin Hovland & Ve Morten & Tri	2014	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann					1	1

Padden	Hugo	Victor	1858	1850-1899	Novelle	Novelle	Epikk	0	Frankrike	Øvrig Euro	Dansk-n	Anne	Mann	1			1
Vidunderlige	Huxley	Aldous	1932	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1			1
Sløret	Håker	Liv	2013	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Kvinne			1	1
Fortel meg	Håland	Kjersti Wøie	2013	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne			1	1
Av og til post	Håland	Kjersti Wøie	2013	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne			1	1
Det er auge i	Håland	Kjersti Wøie	2013	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne			1	1
Ein gong	Håland	Kjersti Wøie	2013	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne			1	1
Et dukkehjen	Ibsen	Henrik	1879	1850-1899	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	3
Peer Gynt	Ibsen, Mairov	Henrik, Davic	2014	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	USA & N	Ukategoris	Norsk	BM	Mann	1			1
Også for lopp	Issa	Kobayashi	1763-	1799 og tic	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann			1	1
Playground	Jackson III	Curtis James	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann			1	1
Blinde menn	Jacobson	Rolf	1965	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Antenner	Jacobson	Rolf	1956	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Asfalt	Jacobson	Rolf	1975	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Når de sover	Jacobson	Rolf	1954	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Trollmannen	Jansson	Tove	1948	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Finland	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1			1
ON	Jensen	Eva	2008	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1			1
e-ore	Johansen	Ivar Christiar	2005	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann			1	1
Fornorskning	Johansen	Siri Broch	2010	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Kvinne			1	1
Charlillogg	Johansen	Eldrid	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne			1	1
Når du er bo	Jonsson	Tor	1951	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann			1	1
Liket	Jonsson	Tor	1952	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1			1
Skammarens	Kaaberbøl	Lene	2000	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Danmark	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1			1
Sandor slash	Kadefors	Sara	2001	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Sverige	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1			1
Venezia og E	Kaldestad	Peer Olav	1988	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann			1	1
Liksom for fy	Kaldestad	Peer Olav	1994	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1			1
Byen	Kaldhol	Marit	2002	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1			1
Eg er den sai	Kaldhol	Marit	2002	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1			1
På besøk	Kaldhol	Marit	2002	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1			1
Nattens sønr	Kamp	Klovner i	2001	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Izzat. For ær	Karim	Nasim	1996	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne			1	1
Bussjåføren	Keret	Etgar	2004	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Israel	Annet	Norsk	BM	Mann	1			1
Hjemkomste	Khamis	Zabya	1997	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	De forent	Annet	Norsk	BM	Mann	1			1
Et øye rødt	Khemiri	Jonas Hasser	2003	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Sverige	Norden	Norsk	Anne	Mann	1			1
Karen	Kielland	Alexander	1882	1850-1899	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			2
Gift	Kielland	Alexander	1883	1850-1899	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Ballstemning	Kielland	Alexander	1879	1850-1899	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Den nye kap	Kinck	Hans E.	1897	1850-1899	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Nu rinner sol	Kingo	Thomas	1674	1799 og tic	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
En pingles d	Kinney	Jeff	2009	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1			1
The Yellow K	Kitchen	Denis	1896	1850-1899	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	USA	Engelskspr	Annet	Anne	Mann			1	1
Slik bestefed	Kjeltens	Hanne	2013	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne			1	1
Den skyldige	Kjeldset	Tania	2013	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1			1
Andre sida a'	Kleiva	Rønnaug	2007	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1			1
Gud komme!	Korneliusen	Ole	2000	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Danmark	Norden	Nabosp	Anne	Mann			1	1
Inn fra regne	Kvalshaug	Vidar	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Sult Paa Gjei	Kverneland	Steffen	2009	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
SMS frå Soj	Laestadius	Ann-Helén	2007	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Sverige	Norden	Nabosp	Anne	Kvinne	1			1
Margit Hjuks	Landstad	Magnus B.	1853	1850-1899	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1			1
Stryk meg	Langaas	Janne	2010	2000-d.d.	Monolog	Drama	Drama	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne			1	1
Norsk NOK	Langaas	Janne	2007	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1			1
Under ei vak	Larsen	Irene	2005	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1			1
Ei bortimot r	Larsen	Irene	2005	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1			1
Oppdrift	Larsen	Irene	2005	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1			1
Hviskeren	Larsen	Per	2005	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Spider-Man	Lee & Ditko	Stan & Steve	1960-	1950-1999	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann			1	1
Regn fra blå	Leithaug	Gabrielle Su	2013	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Kvinne			1	1
Løven, heksa	Lewis	Clive Staples	1950	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Irland	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1			1
Traktorfuzz	Lilleeng	Sigbjørn	2008	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Tøff i pysjam	Lillo-Stenberg	Lars	1986	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1		2
Naiv.Super.	Loe	Erlend	1996	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			2
Doppler	Loe	Erlend	2004	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Den som flas	Lützen	Hanna	1998	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Danmark	Norden	Nabosp	Anne	Kvinne	1			1
Forår og fors	Løkkegaard	Gitte	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Danmark	Norden	Nabosp	Anne	Kvinne			1	1
Valhall	Madsen	Peter	1994	1950-1999	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	Danmark	Norden	Norsk	BM	Mann	1			2
Londonstane	Malkani	Gautam	2007	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1			1
Det siste bre	Marainen	Simon Issát	2010	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Sverige	Norden	Norsk	NN	Mann	1			1
Hundre års e	Márquez	Gabriel Garc	1967	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Colombia	Annet	Norsk	BM	Mann			1	1
Huset mitt h	Masahide	Mizuta	1688	1799 og tic	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann			1	1
De tre fordør	Matre	Julius	2008	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Spor	Mehren	Stein	2008	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Kråkesølv	Mehren	Stein	2008	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Hamsteren	Merkesvik	Cecilie Sæle	2005	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne			1	1
Evighetens k	Meyer	Stephenie	2006	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Kvinne	1			1
Hyperpubert	Micaelsen	Vera	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1			1
Rød Asalea	Min	Anchee	1993	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Kina	Annet	Norsk	BM	Kvinne			1	1
Drømmen	Mirza	Daud	1988	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Pakistan	Annet	Norsk	BM	Mann			1	1
Bråte	Mjønnes	Johan B.	2011	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann			1	1
Orkanger. 19	Mjønnes	Johan	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1			1
Avdrift	Mo	Arne	1994	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann			1	1

Fucking Åmål	Moodysson	Lukas	1998	1950-1999	Drama	Drama	Drama	1	Sverige	Norden	Nabosp	Anne	Mann	1	1
Perler	Morken	Kim Morgan	2013	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Rekrutten	Muchamore	Robert & Joh	2011	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	England	Engelskspr	Norsk	NN	Mann	1	1
Trylleslag	Munch	Charlotte Gl	2001	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Tertetoppen	Murakami	Haruki	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Japan	Annet	Norsk	BM	Mann	1	1
Soldaten som Mutaev	Musa	2007	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Kirgisista	Annet	Norsk	BM	Mann	1	1	
Nemi	Myhre	Lise	1990-1	1950-1999	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Kaoskrigere	Münch	Annette	2006	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Fuck off I lov Mæhle	Lars	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	
Den store ulv Mæhle	Lars	2010	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	
Skulle berre	Mørdre	Julie	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Apefjes	Naas & Lillee	Tor Erling &	2011	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Ildenken	Naidoo	Beverley	1989	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Sør-Afrika	Engelskspr	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Samma hen	Narum	Lars Christia	2009	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Grense	Nasreen	Taslina	1998	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Banglade	Annet	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Afrika er kvir Nedrejord	Kathrine	2008	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	
Legg ikkje dii Nesse	Åse-Marie	1978	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Den mystiske Newth	Philip	1995	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1	
Ingen har skj Nielsen	Joachim	1999	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Populärmusi	Niemi	Mikael	2000	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Sverige	Norden	Nabosp	Anne	Mann	1	1
På gjensyn	Nilsen	Rudolf	1926	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Jeg hadde te Nilsen	Rudolf	1926	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Revolusjoner	Nilsen	Rudolf	1926	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Gategutt	Nilsen	Rudolf	1929	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Alle snakker	Nilsen	Siri	2011	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Mora til Mar Nilssen	Olaug	2013	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Saynab - Mir Norderhaug	Eva	2004	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	
Prinsessen o Nordst	Magnus	2007	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Sverige	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Farvel til deg Nordstoga	Odd	2004	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	
På akutten	Nortun	Harald	2013	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Når to snakke Nyquist	Arild	2003	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Ugledikt III	Nyquist	Arild	1979	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Årets tider: I	Nyquist	Arild	1979	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Blomster	Nyquist	Arild	2003	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Vinden beste Nyquist	Arild	2003	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Jeg ser	Obstfelder	Sigbjørn	1893	1850-1899	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Når me våkn Olsen	Lars Christia	2013	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	
Ei historie o Opsahl	Mari Hofseth	1999	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Sistemann u Osland	Erna	2006	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Veslebror og Osland	Erna	1996	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Kniv!	Osland	Erna	2003	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Ivar Aasen. E Osland & Mid	Erna & Arild	1996	1950-1999	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Begge	1	1	
Blikk	Osmundsen	Sarah Ramin	2010	2000-d.d.	Monolog	Drama	Drama	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Maestro	Ottesen	Janove	2005	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1
Det begynne Paus	Ole	1998	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Han var ennc Pausewang	Gudrun	2008	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Tyskland	Øvrig Euro	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Jeg vet hvorf Pedersen & N	Fredrik Lyng	2009	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Begge kjø	1	1	
Arret og sver Peltoniemi	Sari	2012	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Finland	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
allerede idet Persen	Synnøve	1994	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Kvinne	1	1	
om natten Persen	Synnøve	1994	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Kvinne	1	1	
vindens pust Persen	Synnøve	1994	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	(Delvis)	Anne	Kvinne	1	1	
Ut og stjæle Petterson	Per	2003	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Eros og Psyki Platonius	Lucius Apule	100	1799 og tic	Myte	Episk folkedi	Epikk	0	Hellas	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1	1	
Sommerfulg!	Paus	Anne Grete	1991	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Når himmelt Preus	Anne Grete	1998	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	
Vise for gær Prøysen	Alf	1975	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	
Kollisjon	Prøysen	Alf	1953	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1
Du skal få er Prøysen	Alf	1964	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	
Jenta ved stc Prøysen	Alf	1952	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	
Ungkarssalm Prøysen	Alf	1951	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	
Avlyst (Arran Rai	Bali	2001	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1	
Mannen som Renberg	Tore	2008	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Mannen som Renberg	Tore	2003	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Træet	Rifbjerg	Klaus	1984	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Danmark	Norden	Nabosp	Anne	Mann	1	1
Solaris korrig Rimbereid	Øyvind	2004	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Annet	Anne	Mann	1	1	
Itte no' knus: Ring	Barbra	1909	1900-1949	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	
Eit interju n Rui	Juliane	2012	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Låge stemm Rui	Juliane	2012	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Mørkemanar Rydland	Asbjørn	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	
Handgranate Røssland	Ingelin	2006	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
666 Røssland	Ingelin	2011	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Englefjes	Røssland	Ingelin	2008	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Kunsten å inl Røssland	Ingelin	2001	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	
Veiviseren o Saba	Isak Persen	1918	1900-1949	Sagn	Episk folkedi	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Hull	Sachar	Louis	1998	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1
Hærverk	Sande	Hans	2009	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Skumle tak	Sande	Hans	2009	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Ventetid	Sande	Hans	2009	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Alberte og fr Sandel	Cora	1931	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	
Alberte og Ja Sandel	Cora	1926	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	

En flyktning i Sandemose	Aksel	1933	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Danmark	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	2		
Persepolis	Satrap	Marjane	2005	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok	og Epikk	1	Iran	Annet	Norsk	NM	Kvinne	1	1	2	
Forventninga Schanke	Ingrid Torkils	2013	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	0	Norge	Norden	Norsk	NM	Kvinne	1	1	1		
Kløe	Scheen	Kjersti	2010	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	
Hemmelighe Schirach	Ferdinand	vc	2012	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Tyskland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Zits	Scott & Borg	Jerry & Jim	1999	1950-1999	Tegneserie	Billedbok	og Epikk	0	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Romeo og Ju Shakespeare	William	1597	1799 og tic	Drama	Drama	Drama	1	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1	2		
Rosas buss	Silei & Quare	Fabrizio & M	2011	2000-d.d.	Tegneserie	Billedbok	og Epikk	1	Italia	Øvrig Euro	Norsk	NN	Mann	1	1	1	
Rutsjer ut i k	Simonnaes	Harald	1996	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Røsk	Simonnaes	Harald	1998	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Språket	Siri	Hege	2009	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	
Sommardag	Sivertsen	Solfrid	1993	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1	
Ti tusen tom	Sivertsen	Halvdan	1991	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	1	
Danse mi vis	Skjæraasen	Einar	1949	1900-1949	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	1	
Karens jul	Skram	Amalie	1885	1850-1899	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	3
Forrådt	Skram	Amalie	1892	1850-1899	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	
Eg er	Solem	Ragnhild	1988	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1	
Individrap	Sonstad	Klaus Joachir	2005	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	1	
12 ting som	Sortland	Bjørn	2001	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	1	
Maus	Spiegelman	Art	1986	1950-1999	Tegneserie	Billedbok	og Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	NN	Mann	1	1	1	
Nok ein sang	Staveland & t	Øyvind & Ing	2005	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	1	
Tigerstaden	Steen	Thorvald	1983	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Skolegutt	Stien	Laila	1979	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	
Verdensredd	Stranger	Simon	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Bussen kom	Stranger	Tuva	2008	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	
Barsakh	Stranger	Simon	2009	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Balders død	Sturlason	Snorre	1200	1799 og tic	Saga	Episk folkedi	Epikk	0	Norden	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	1	
Slaget på St	Sturlason	Snorre	1200	1799 og tic	Saga	Episk folkedi	Epikk	1	Norden	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Olav den hel	Sturlason	Snorre	1200	1799 og tic	Saga	Episk folkedi	Epikk	1	Norden	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Den yngre E	Sturlason	Snorre	1200	1799 og tic	Saga	Episk folkedi	Epikk	1	Norden	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	1	
Byggingen a	Sturlason	Snorre	1200	1799 og tic	Saga	Episk folkedi	Epikk	1	Norden	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Olav Tryggva	Sturlason	Snorre	1200	1799 og tic	Saga	Episk folkedi	Epikk	1	Norden	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Saiko	Sunne	Linn T.	2011	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1	
Blå blondie	Sunne	Linn T.	2008	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1	
Lille ekorn	Sunne	Linn T.	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	
Løyndom	Sween	Karin	1985	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1	
Solsikkedikte	Sverdrup	Harald	1964	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Svart elfenb	Svingen	Arne	2005	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Fluesommer	Svingen	Arne	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Frosten kom	Svingen	Arne	2004	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Dager jeg ha	Svingen & No	Arne & Mika	2007	2000-d.d.	Billedbok	Billedbok	og Epikk	1	Norge & !	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Parfymen - h	Süskind	Patrick	1985	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Tyskland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Ein annan st	Sørbø	Marita	2005	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1	
1980 Takvam	Marie	1980	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1		
Ei mor er fer	Takvam	Marie	1962	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1	
Utflukten	Tan	Shaun	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Australia	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Varsler skr	Tan	Shaun	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Australia	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Intet	Teller	Janne	2000	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Danmark	Norden	Nabosp	Anne	Kvinne	1	1	2	
Tsjudene og	Thomassen	Ole	1889	1850-1899	Sagn	Episk folkedi	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Ringenes He	Tolkien	John R.	1954	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	England	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1	2	
Gatekryss i	P Tollefsen	Astrid	1952	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	
Den gamle s	Tolstoj	Leo	1961	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Russland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Aks av gull	Torgersen	Kjell Inge	2006	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	1	
Tenke sjæl	Torgersen	Trond-Viggo	1981	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	1	
Sitte å tenke	Torkelsen	Per Inge	1996	1950-1999	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	1	
Til apoteke!	Torske	Kristin	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	
Hemmelig d	Townsend	Sue	1982	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	England	Engelskspr	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	
Okkupert kj	Trohaug	Ragnfrid	2000	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1	
Flytt deg litt	Tusvik	Marit	1985	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1	1	
Styggen på r	Tøien	Pål	2014	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Grønnare gr	Tønnesen	Frank "Tønnes	2004	2000-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1	1	
Asterisk og O	Uderzo & Gos	Albert & Reri	1959-!	Ukjent	Tegneserie	Billedbok	og Epikk	1	Frankrike	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1	1	1	
Orfevs og Ev	Ukjent	Ukjent	Ukjent	1799 og tic	Myte	Episk folkedi	Epikk	0	Hellas	Øvrig Euro	Norsk	BM	Ukjent	1	1	2	
Håvamål	Ukjent	Ukjent	1200	1799 og tic	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norden	Norden	Norsk	BM	Ukjent	1	1	2	
Sjakalen og t	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0	India	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Honningsam	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0	Kongo	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Hvorfor have	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0	Vietnam	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Tusen og en	Ukjent	Ukjent	Ukjent	1799 og tic	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0	Oriente	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Shonen Jum	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Tegneserie	Billedbok	og Epikk	1	Japan	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
På syvende s	Ukjent	Ukjent	1971	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Jostedalsrnp	Ukjent	Ukjent	Ukjent	1799 og tic	Sagn	Episk folkedi	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Div. Haiku	Ukjent	Ukjent	2007	2000-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Olav og Kari	Ukjent	Ukjent	1000-!	1799 og tic	Folkevise	Lyrikk og san	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Ukjent	1	1	1	
Njåls saga	Ukjent	Ukjent	1200	1799 og tic	Saga	Episk folkedi	Epikk	1	Norden	Norden	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Maui-med-a	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Myte	Episk folkedi	Epikk	0	Polynesia	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Mirakelsaue	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0	Øst-Afriki	Annet	Norsk	NN	Ukjent	1	1	1	
Bhagavadgit	Ukjent	Ukjent	200 f.l	1799 og tic	Hellig teks	Annet	Epikk	1	India	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Koranen	Ukjent	Ukjent	650	1799 og tic	Hellig teks	Annet	Epikk	1	Saudi-Ara	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Tusen og en	Ukjent	Ukjent	Ukjent	1799 og tic	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	1	Oriente	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	
Noen jærtreg	Ukjent	Ukjent	1550	1799 og tic	Sagn	Episk folkedi	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Ukjent	1	1	1	

Soga om Gu	Ukjent	Ukjent	1200	1799	og tit Saga	Episk folkedi	Epikk	1	Norden	Norden	Norsk	NN	Ukjent	1	1	
Håvamål	Ukjent	Ukjent	1200	1799	og tit Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norden	Norden	Annet	Anne	Ukjent	1	1	
Forkynnaren	Ukjent	Ukjent	200	f. l 1799	og tit Hellig teks	Annet	Epikk	1	Ukjent	Ukategoris	Norsk	NN	Ukjent	1	1	
Beowulf	Ukjent	Ukjent	750	1799	og tit Myte	Episk folkedi	Epikk	1	Ukjent	Ukategoris	Norsk	BM	Ukjent	1	1	
Månen og so	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Myte	Episk folkedi	Epikk	0	Grønland	Øvrig Euro	Norsk	BM	Ukjent	1	1	
Solsjenken	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Folkeevent	Episk folkedi	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Ukjent	1	1	
Voluspå	Ukjent	Ukjent	900	f. l 1799	og tit Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norden	Norden	Norsk	BM	Ukjent	1	1	
Første Mose	Ukjent	Ukjent	Ukjent	1799	og tit Hellig teks	Annet	Epikk	1	Ukjent	Ukategoris	Norsk	BM	Ukjent	1	1	
Midas, gullk	Ukjent	Ukjent	Ukjent	1799	og tit Myte	Episk folkedi	Epikk	0	Hellas	Øvrig Euro	Norsk	BM	Ukjent	1	1	
Da bokfinken	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Myte	Episk folkedi	Epikk	0	Nederlan	Øvrig Euro	Norsk	BM	Ukjent	1	1	
Et velsignet i	Ullmann	Linn	2005	2000	-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Kristin Lavra	Undset	Sigrid	1920	1900	-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Pontus 4 stei	Unenge	Johan	2002	2000	-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Nabosp	Anne	Mann	1	1
Orca ikke	Unstad	Tonje	2009	2000	-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Kvinne	1	1
565. åigi / ti	Valkeapää	Nils-Aslak	1988	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Finland	Norden	(Delvis)	Anne	Mann	1	1
Kátjá	Vars	Elle Márjá	1986	1950	-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Tåken	Vaular	Lars	2011	2000	-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1
En liten histc	Vaular	Lars	2009	2000	-d.d.	Sanglyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	1	1
Lykkefinnere	Vendel & Elm	Edward van	2008	2000	-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Nederlan	Ukategoris	Norsk	BM	Mann	1	1
Ord over grir	Vesaas	Halldis More	1955	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Regn i Hirosi	Vesaas	Tarjei	1947	1900	-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Kvart menne	Vesaas	Tarjei	1964	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Tung tids tal	Vesaas	Halldis More	1945	1900	-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Snømorgon	Vesaas	Halldis More	1930	1900	-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Forlis?	Vesaas	Halldis More	1995	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Båten	Vesaas	Halldis More	1929	1900	-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Voggesang f	Vesaas	Halldis More	1955	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1
Ein modig m	Vesaas	Tarjei	1952	1950	-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Is-slottet	Vesaas	Tarjei	1963	1950	-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Ein modig m	Vesaas & Kve	Tarjei & Stef	1998	1950	-1999	Billedbok	Billedbok og	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Tone - 16	Vik	Björg	1981	1950	-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Den dag kjen	Vinje	Aasmund Ol	1866	1850	-1899	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Ved Rondant	Vinje	Aasmund O.	1861	1850	-1899	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Si meg - hva	Vold	Jan Erik	1969	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Mitt nye dikt	Vold	Jan Erik	1967	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Bølge	Vold	Jan Erik	1969	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Ta VARE	Vold	Jan Erik	1966	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Sølvsluken	Vold	Jan Erik	2004	2000	-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
det er ikke di	Vold	Jan Erik	2004	2000	-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
noen	Vold	Jan Erik	2004	2000	-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Kulturuke	Vold	Jan Erik	1969	1950	-1999	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Den osynlige	Wahl	Mats	2000	2000	-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Sverige	Norden	Nabosp	Anne	Mann	1	1
Forårsdikt	Welhaven	Johan Sebast	1839	1800	-1849	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
En vårnatt	Welhaven	Johan Sebast	1844	1800	-1849	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Diktets Ånd	Welhaven	Johan Sebast	1844	1800	-1849	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Digitets Aand	Welhaven	Johan Sebast	1844	1800	-1849	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Den første st	Wergeland	Henrik	1837	1800	-1849	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Til min Gyld	Wergeland	Henrik	1845	1800	-1849	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Til Stella (II)	Wergeland	Henrik	1829	1800	-1849	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Ederkoppen	Wergeland	Henrik	1857	1850	-1899	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Sommerfugl	Wergeland	Henrik	1857	1850	-1899	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Meg selv	Wergeland	Henrik	1841	1800	-1849	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Smeden og t	Wessel	Johan Herma	1784	1799	og tit Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	
Den kvite rei	Widmark	Martin	2008	2000	-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Sverige	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Labyrinten	Wiese	Ingrid	2008	2000	-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Hjembygden	Wildenwey	Herman	1916	1900	-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Amerikansk i	Yang	Gene Luen	2008	2000	-d.d.	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	1	USA	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1
Boktyven	Zusak	Markus	2008	2000	-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Australia	Engelskspr	Norsk	BM	Mann	1	1
Løva og mus	Æsop	Æsop	600	f. l 1799	og tit Fabel	Episk folkedi	Epikk	0	Hellas	Øvrig Euro	Norsk	NN	Mann	1	1	
Ulven og gei	Æsop	Æsop	600	f. l 1799	og tit Fabel	Episk folkedi	Epikk	0	Hellas	Øvrig Euro	Norsk	BM	Mann	1	1	
Dei slappe je	Øglænd	Finn	2000	2000	-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Dei kule jent	Øglænd	Finn	2000	2000	-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Dei vanlege j	Øglænd	Finn	2000	2000	-d.d.	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Skogsduer	Øglænd	Finn	1994	1950	-1999	Novelle	Novelle	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Rebell	Øglænd	Finn	2003	2000	-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Black & Deck	Økland	Einar	1967	1950	-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1
Fra J til A	Ørstavik	Hanne	1999	1950	-1999	Novelle	Novelle	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1
Du må ikke s	Øverland	Arnulf	1936	1900	-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Et seil glir b	Øverland	Arnulf	1924	1900	-1949	Lyrikk	Lyrikk og san	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Pondus	Øverli	Frøde	1990	f. l 1950	-1999	Tegneserie	Billedbok og	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1
Det regnar i	Øyehaug	Gunnhild	2004	2000	-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	1	1

Vedlegg 6: Tekster hos informanter

Tittel	Etternavn	Fornavn	År	Periode	Sjanger	Sjangergr	Skjøn	Ute	Land	Geograf	Språk	Målfr	Kjønn	1	2	3	4	5	6	7	8	9	SU
Folkeeventyr	Asbjørnsen	Jørgen &	1844	1800-1849	Folkeeve	Episk folk	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	1	0	0	2
Eg står her	o Belsvik	Rune	1981	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	1	1	1	1	0	1	0	7
Faderen	Bjørnson	Bjørnstje	1860	1850-1899	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	0	0	1	0	1	0	5
Gutten i den	Boyne	John	2006	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	0	Englan	Engelsk	Norsk	BM	Mann	0	1	1	0	0	1	1	0	0	4
Gutten som	Christense	Lars Saat	2003	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Att döda ett	Dagerman	Stig	1948	1900-1949	Novelle	Novelle	Epikk	0	Sverigi	Norden	Nabos	Anne	Mann	0	1	1	1	1	1	0	1	1	7
Vertinnen	Dahl	Roald	1959	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Englan	Engelsk	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3
Blå amason	Dahle	Gro	1995	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Katakomben	Egeland	Tom	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Julemysterie	Gaarder	Jostein	1992	1950-1999	Billedbok	Billedbok	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Hallo, er det	Gaarder	Jostein	1996	1950-1999	Billedbok	Billedbok	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
#Juleevangel	Halvorsen	Bjørn Egi	2011	2000-d.d.	Eventyr	Episk folk	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Victoria	Hamsun	Knut	1898	1850-1899	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	1	1	0	0	0	1	1	0	4
Skylappjenta	Haq & Skar	Iram & E	2009	2000-d.d.	Billedbok	Billedbok	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Begge	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Vildanden	Ibsen	Henrik	1884	1850-1899	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	0	1	1	0
Landskap me	Jacobsen	Rolf	1954	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3
Ikkje gløym	z Kleiva	Rønnaug	1997	1950-1999	Billedbok	Billedbok	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Kurt blir	grus Loe	Erlend	1995	1950-1999	Billedbok	Billedbok	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Sommerfugg	Sivertsen	Halvdan	1991	1950-1999	Sanglyrik	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Karens jul	Skram	Amalie	1885	1850-1899	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	1	1	1	1	1	0	1	0	7
Skolegutt	Stien	Laila	1979	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2
Styggen på	r Tøien	Pål "Onkl	2014	2000-d.d.	Sanglyrik	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	1	1	1	1	0	0	0	4
Ein motig m:	Vesaas	Tarjei	1952	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Du må ikke	s Øverland	Arnulf	1937	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	1	0	0	1	1	0	0	5
Dukken	Aamodt	Ingunn	2010	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Bloodspor	Ahmethod:	Bakir	1999	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Bosnia	Øvrig E	Norsk	BM	Mann	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Endelig skal	Alm	Birgit	2016	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Den lille	pige Andersen	Hans Chr	1846	1800-1849	Eventyr	Episk folk	Epikk	0	Danm	Norden	Nabos	Anne	Mann	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Div. Haiku	Angell	Olav	1999	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	1	1	0	0	0	1	2
Risen som ik	Asbjørnsen	Jørgen &	1844	1800-1849	Folkeeve	Episk folk	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2
Kjæresten i	s Asbjørnsen	Jørgen &	1844	1800-1849	Folkeeve	Episk folk	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Kvitebjørn	Kc Asbjørnsen	Jørgen &	1844	1800-1849	Folkeeve	Episk folk	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Reveenka	Asbjørnsen	Jørgen &	1844	1800-1849	Folkeeve	Episk folk	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Bootylicious	Bache-Wiij	Anna	2009	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Forbudt by	Bell	William	1990	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Canad:	Engelsk	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Du vet aldri	Berggren	Arne	1994	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Jag ljuger	ba Berggren	Mats	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Sverigi:	Norden	Nabos	Anne	Mann	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Pyramiden	Bjerke	André	1980	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
Runde rare	r Bjerke	André	1980	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
De voksnes	f Bjerke & N	André &	2010	2000-d.d.	Lyrikk & 1	Billedbok	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Begge	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Svermeren	o Bjerke & N	André &	2013	2000-d.d.	Lyrikk & 1	Billedbok	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Begge	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Ingerid Slett	Bjørnson	Bjørnstje	1910	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Ja, vi elsker	r Bjørnson	Bjørnstje	1870	1850-1899	Sanglyrik	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Askeladden	s Blichfeldt	Kathinka	2014	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Begge	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Glemsonhei	Blæsberg	Kim	2002	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Danm:	Norden	Nabos	Anne	Mann	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Jaktfalken	Boccaccio	Giovanni	1353	1799 og tic	Novelle	Novelle	Epikk	0	Italia	Øvrig E	Norsk	BM	Mann	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gula Gula	Boine	Mari	1989	1950-1999	Sanglyrik	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	(Delvis	Anne	Kvinne	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Lillelord	Borgen	Johan	1955	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Av en forbryt	Borgen	Johan	1954	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
Roger 14	Borgen	Johan	1961	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Ungen	Braaten	Oskar	1978	1950-1999	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	Anne	Mann	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Ulvehiet	Braaten	Oskar	1919	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Løsrivelse (T	Bremnes	Kari	1993	1950-1999	Sanglyrik	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	Anne	Kvinne	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Matt. 18.20	Bringsvær	Tor Åge	1967	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	1	0	0	0	1	0	1	1	4
Appelsinene	Christense	Lars Saat	2004	2000-d.d.	Drama	Drama	Drama	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	1	1	0	0	0	0	2
Beatles	Christense	Lars Saat	1984	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Januar	Christie	Erling	1956	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Amtmanden	Collett	Camilla	1855	1850-1899	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	1	0	0	0	0	1	1	0	0	3
Dyprfryst	Dahl	Roald	1953	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Englan	Engelsk	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Vrede	Dalager	Stig	2004	2000-d.d.	Novelle	Novelle	Epikk	0	Danm:	Norden	Nabos	Anne	Mann	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Herre Gud!	Dass	Petter	1715	1799 og tic	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	1	1	0	0	0	0	1	0	0	3
Robinson Cru	Defoe	Daniel	1719	1799 og tic	Roman	Roman	Epikk	1	Englan	Engelsk	Norsk	BM	Mann	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
(Ingen tittel)	Diakité																						

Verdensredd Stranger	Simon	2012	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	
Olav den hel	Sturlason	Snorre	1230	1799 og tic	Saga	Episk folk	Epikk	1	Nordei	Norden	Norsk	NN	Mann	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	3
Balders død	Sturlason	Snorre	1200	1799 og tic	Saga	Episk folk	Epikk	0	Nordei	Norden	Norsk	NN	Mann	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Oro jaska be	The Black & The Black	2008	2000-d.d.	Sanglyrik	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	(Delvis Anne)	Begge	Begge	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Det blir pinli	Tronstad & Trine & B	2013	2000-d.d.	Roman	Roman	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Begge	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Må eg alltid	Tusvik	Marit	1990	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2
Den eldre Ed	Ukjent	Ukjent	1200	1799 og tic	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	1	Nordei	Norden	Norsk	NN	Ukjent	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	3
Månen og sc	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Myte	Episk folk	Epikk	0	Grønla	Øvrig	Eu	Norsk	BM	Ukjent	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Bendik & Årc	Ukjent	Ukjent	1200	1799 og tic	Sanglyrik	Lyrikk og	Lyrikk	0	Nordei	Norden	Norsk	NN	Ukjent	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Finn-Pål fra I	Ukjent	Ukjent	1735	1799 og tic	Sagn	Episk folk	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Ukjent	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Gunnlaug Or	Ukjent	Ukjent	1200	1799 og tic	Saga	Episk folk	Epikk	1	Nordei	Norden	Norsk	NN	Ukjent	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Bhagavadgit	Ukjent	Ukjent	200 f.l	1799 og tic	Hellig tel	Annet	Epikk	1	India	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Koranen	Ukjent	Ukjent	656	1799 og tic	Hellig tel	Annet	Epikk	1	Saudi-	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Forkynnaren	Ukjent	Ukjent	200 f.l	1799 og tic	Hellig tel	Annet	Epikk	1	Ukjent	Annet	Norsk	NN	Ukjent	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Maui-med-a	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Myte	Episk folk	Epikk	0	Polyne	Annet	Norsk	BM	Ukjent	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kristin Lavra	Undset	Sigrid	1922	1900-1949	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Kátjá	Vars	Ellen Ma	1988	1950-1999	Roman	Roman	Epikk	1	Norge	Norden	Norsk	BM	Kvinne	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Regn i Hirosi	Vesaas	Tarjei	1947	1900-1949	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Ord over grir	Vesaas	Haldis M	1955	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2
Tone 16	Vik	Björg	1981	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Kvinne	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2
Ved Rondan	Vinje	Aasmunc	1861	1850-1899	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Den dag kjen	Vinje	Aasmunc	1866	1850-1899	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Kulturuke	Vold	Jan Erik	1969	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	3
Forårsdikt V	Welhaven	Johan Se	1839	1800-1849	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Diktets Ånd	Welhaven	Johan Se	1844	1800-1849	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
En Vårnatt	Welhaven	Johan Se	1844	1800-1849	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Til Stella (II)	Wergeland	Henrik	1829	1800-1849	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Til min Gyldt	Wergeland	Henrik	1845	1800-1849	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Smeden og t	Wessel	Johan He	1784	1799 og tic	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Black & Deck	Økland	Einar	1967	1950-1999	Novelle	Novelle	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	NN	Mann	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	2
Snø og dikt	Økland	Einar	1972	1950-1999	Lyrikk	Lyrikk og	Lyrikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Pondus	Øverli	Frode	2013	2000-d.d.	Tegneser	Billedbok	Epikk	0	Norge	Norden	Norsk	BM	Mann	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1